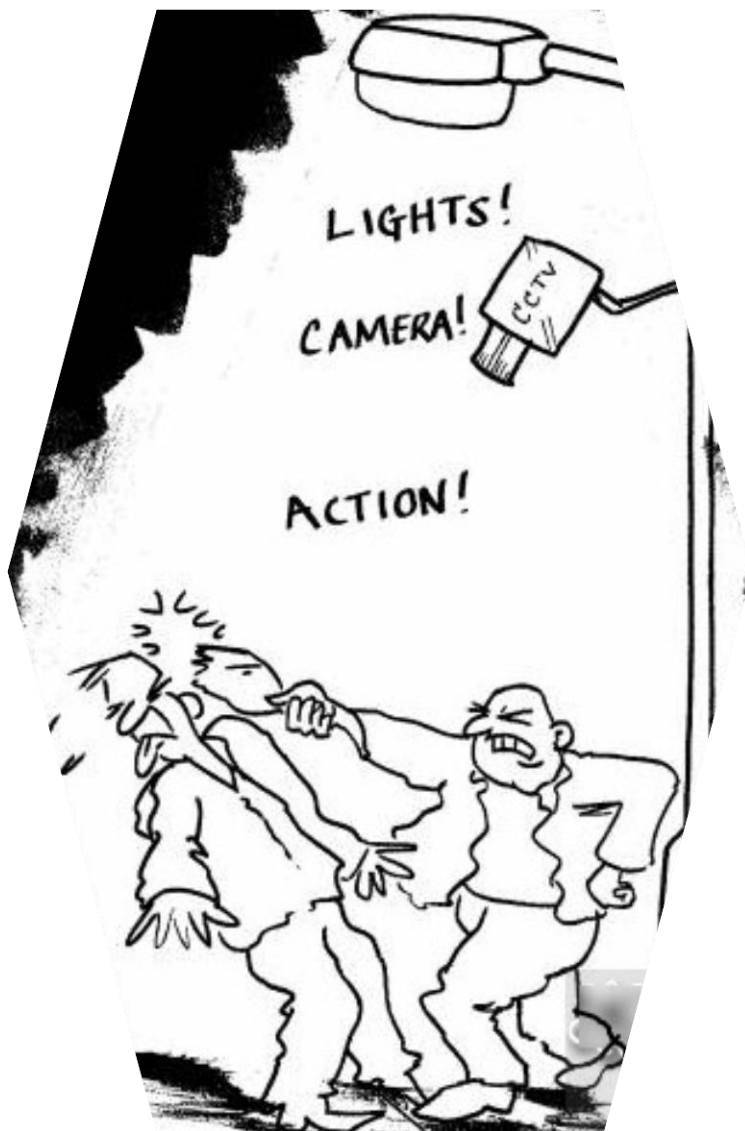


Fanget på kamera

– Et casestudie af gadevold i Aalborg



Forfattere: Louise Ness &
Stine Klit Selch Nørtoft
Gruppenr.: 12
Vejleder: Marie B. Heinskou
Semester: 4. semester
Årstal: 2017
Antal ord: 28.724 ord

Tro- og loveerklæring

Det erklæres herved på tro og love, at samtlige gruppens medlemmer egenhændigt og selvstændigt har udformet nærværende projekt. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og projektet eller væsentlige dele af det har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng.

Vi er bekendt med reglerne for eksamenssnyd, herunder også plagiering og har læst Aalborg Universitets regler på:

<http://www.studerende.aau.dk/Eksamenssnyd+-+hvordan+undg%C3%A5r+du+det%3F/>

Vi er bekendt med, at overtrædelse af reglerne vil blive indberettet for rektoratet og i sidste ende kan ende med bortvisning.

Endelig står vi inde for, at antal ord anført på forsiden stemmer overens med virkeligheden.

Abstract

This master thesis *Caught on Camera – A case study of street violence in Aalborg*, investigates what characterizes violent situations in the streets of Aalborg. By making use of existing theories, the focus was on identifying the characteristics of street violence, the significance of the surroundings, and the role of bystanders' behavior in relation to street violence in the city of Aalborg.

Research is mainly focused on analyzing the statistical development in public violence. Violence is understood as a situational phenomenon, and is seldom shown in Danish research. This topic has been studied in cooperation with the North Jutland police to research street violence in Aalborg. We hope that our insight into this violence as a situational phenomenon, can contribute to the existing understanding of violence committed in public.

The research combines quantitative and qualitative methods as a methodical attempt to create a deeper understanding of situational violence. The quantitative data, as well as the visual empirical evidence has been obtained through access of police records and archives. This data is intended to illustrate the context in which situations of street violence arises. The visual empirical study includes surveillance videos selected on the scope of the thesis. Analysis of the video surveillance is utilized as a tool to identify characteristics in street violence, as well as the impact of bystanders.

The theoretical framework for this study is based on theories about violent dynamics and bystander effect. We use our analysis of violence we make use of the following sources: Randall Collin (2008), Don Weenink (2014), and Anne Nassauer (2016). Furthermore, we will make the connection between classic *Bystander effect* and newer critical uses of this same theory. These theories include elements of Bibb Latané's (1968) *Bystander effect*, combined with theoretical approaches from Mark Levine (2007) and Liebst et al. (2017).

The descriptive analysis indicates that street violence performed in Aalborg primarily consist of simple violence involving men aged 18 to 33. Most incidents happen during the weekend between midnight and five a.m. The majority of street violence in Aalborg is located in hot spots around public transportation centers and places with a nightlife such as bars and discotheques.

By using the video surveillance, the research reveals specific patterns in street violence. It was observed how the body is actively used in the attempt to establish the dominance of the situation. This

is accomplished by appearing physically large and strong resulting in deterring the counterparty. In each situation it was possible to identify a clear pattern of confrontational tension. It was further observed that this tension was escalated through nonverbal and verbal communication, and both parties played a conflict-escalating role. This was primarily through a mutually reciprocating aggressive behavior. In cases where one of the involved individuals made use of passive body language, it was observed to have a particularly interesting outcome. It appeared that passive behavior is seen as an indirect provocation that undermines the opponent's attempt to establish the dominance of the situation. Furthermore, the investigation shows that whenever the victim ends up flat on the ground, it has a violent outcome. In addition, it seems that the situation is affected by the time of the day. At night, the violence seems more severe compared to daytime incidents. Throughout the day-time there appears to be a heightened awareness of the social taboo of engaging in violence.

The research indicates that in order for a bystander to respond, they need to observe and understand the seriousness of the situation. This process is critical for a possible intervention to occur. Observations also show that the intervention in relation to violent situations appears to be associated with circumstances of the situation, presence of other bystanders, and their willingness to intervene. It was observed that bystanders in incidents involving street violence during the day were significantly more reluctant to intervene.

It can be concluded that each situation involving street violence is unique. Yet, there seems to be some common traits in these violent situations. The dynamics of violence are influenced by the environment, setting, and the presence and reaction of bystanders. Therefore, situational factors affect the nature and development of violence.

Forord

Specialet ”*Fanget på kamera - Et casestudie af gadevoldssituationen i Aalborg*” er udarbejdet af Louise Ness og Stine Klit Selch Nørtoft. Specialet er udfærdiget i et samarbejde med Nordjyllands Politi henover månederne 1. februar til 30. august 2017. Specialet indeholder en analyse af de karakteristika som kunne spores i gadevoldssituationer i Aalborg i årene 2014-2016. Undersøgelsens formål er at belyse hvilke karakteristika, der kunne identificeres i anmeldte gadevoldssituationer, samt hvordan omgivelser og tilskueres adfærd eventuelt kunne påvirke situationerne.

Med dette forord vil vi gerne benytte lejligheden til at takke dem, som har hjulpet os igennem den lange specialeproces. Først og fremmest vil vi gerne takke Nordjyllands Politi for deres samarbejde og for at tillade os adgang til politiets data, der har skabt grundlaget for specialets empiri. Vi vil gerne takke politiets medarbejdere for deres hjælpsomhed og tålmodighed i fremskaffelse af video-materiale, uden dem var specialet aldrig blevet til virkelighed.

En særlig tak til Det Kriminalpræventive Sekretariat, herunder Politikommissær Claus Serup og Konsulent Knud U. Rasmussen, som gennem hele forløbet med stor positiv interesse for undersøgelsen, altid har været klar til at vejlede og hjælpe os med store såvel som små problemstillinger.

Også en særlig tak til vores vejleder Marie B. Heinskou, hvis store interesse og faglige ekspertise på undersøgelsens område har hjulpet os igennem med god sparring til at løfte vores faglige viden og hermed også undersøgelsens niveau.

Afslutningsvis vil vi også takke vores familier og venner, som har været en massiv støtte i denne travle og til tider udmattende periode i vores uddannelse. Jeres hjælp, overskud og kærlighed har været uvurderlig. Herunder en særlig tak til vores mænd, Benjamin og Brian!

Indholdsfortegnelse

Tro- og loveerklæring	1
Abstract.....	2
Forord	4
Indholdsfortegnelse	5
1 Indledning.....	7
1.1 Offerundersøgelse, en måde at forstå volden på	7
1.2 Stigning i registrerede voldsanmeldelser	7
1.3 Problemfelt og problemformulering	11
1.4 Afgrænsning	12
1.5 Begrebsafklaring	15
2 Metode.....	16
2.1 Forskningsdesign.....	16
2.1.1 Det kvalitative casestudie.....	16
2.1.2 Casestudiers anvendelighed	17
2.2 Metodestrategi.....	18
2.2.1 Kvantitativ metode.....	18
2.2.1.1 Brug af politijournaler.....	19
2.2.2 Kvalitativ brug af video	20
2.3 Reliabilitet og validitet.....	21
2.3.1 Reliabilitet.....	21
2.3.2 Validitet.....	22
2.4 Etik og anonymisering.....	23
3 Teori	25
3.1 Voldsteori.....	25
3.1.1 Frigørelsen af vold	26
3.2 Forward panic	27
3.2.1 Det ukontrollerede angreb.....	27
3.3 Hvordan starter volden	28
3.4 Tilskuereffekten	31
4 Analysestrategi	35
4.1 Overordnet introduktion til videocases.....	36
5 Analyse	39
5.1 Deskriptive tabeller.....	39
5.1.1 Voldens art.....	39
5.1.2 Hvor og hvornår sker gadevolden i Aalborg.....	40
5.1.3 Hvem er forurettede og gerningsperson	42
5.2 Optakt, volden og efterspillet.....	46
5.2.1 Optakt og konfrontationsspændinger	46
5.2.1.1 Manglende konfrontationsspænding	49
5.2.2 Tippepunkter og voldens fysiske udtryk	51
5.2.2.1 Et overraskende angreb	54
5.2.2.2 Det vanvittige angreb	56
5.2.3 Efterspil og den uforløste konfrontationsspænding	58

5.2.3.1 Uforløst vold	61
5.3 Tilskueren	62
5.3.1 Gadevoldens publikum	62
5.3.1.1 Opmærksomhed og vurdering af konflikten	62
5.3.2 Den særlig grove voldssituation.....	66
5.3.3 De passive tilskuere	69
5.3.3.1 Den passive tilskuers ubevidste intervention	71
5.3.3.2 Teknologi og passiv intervention.....	72
5.4 Forebyggelse af vold i nattelivet	73
6 Konklusion.....	76
7 Perspektivering.....	81
Litteratur	84
Bilag 1 - Casepræsentation.....	87
Bilag 2 – Resultattabeller af kodeskema	96

1 Indledning

Dette speciale har til formål at undersøge, hvad der kendetegner voldssituationer, der finder sted i det offentlige rum, nærmere bestemt i Aalborg. Vi vil derfor i det følgende komme nærmere ind på, hvad der kendetegner det overordnede voldsbillede i Danmark, og hvad der dermed ligger til grund for vores problemfelt, problemformulering og afgrænsning af projektet. I forbindelse med projektet har vi indgået et samarbejde med Nordjyllands Politi. Dette samarbejde skyldes, at Nordjyllands Politi har haft en skærpet interesse i at få kortlagt, hvad der kendetegner gadevoldssituationer i politikredsen.

1.1 Offerundersøgelse, en måde at forstå volden på

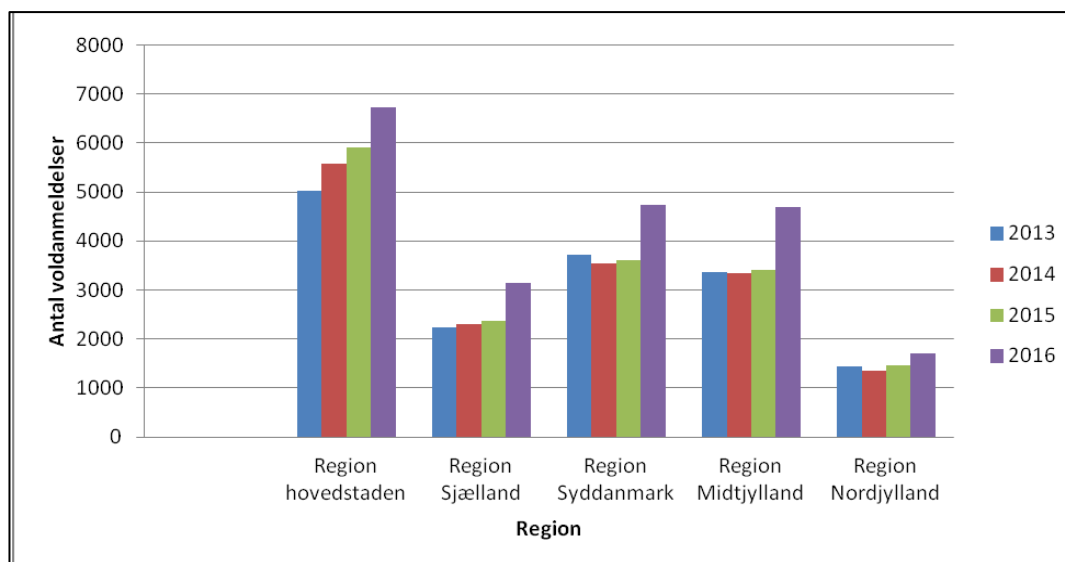
Offerundersøgelser kan yde et bidrag til forståelsen af vold og anden kriminalitet i samfundet (Pedersen et al. 2016:9). Eksempelvis viser Justitsministeriets offerundersøgelse fra september 2016, at 1,3 % i 2015 angav at have været udsat for vold inden for det seneste år. Dette svarer til, at der har været omkring 56.000 voldsofre. I perioden fra 1987 til 2015 er der foretaget 20 sammenlignelige offerundersøgelser. De viser at 1 til 3 % udsættes for vold. Vold er dermed et relativt sjældent fænomen. Samtidig konkluderer undersøgelsen, at der er en tydelig nedadgående tendens i risikoen for at blive udsat for vold (Pedersen et al. 2016:5, 49, 46).

Vold synes derfor ikke at være noget vi bør frygte. Udfordringen med offerundersøgelser er imidlertid, at rapporterne bygger på befolkningens egen oplevelse af situationen, og oplevelser kan være meget individuelle (Pedersen et al. 2016:10). Offerundersøgelser er dermed et skridt i den rigtige retning, for at få afdækket, hvordan vold udøves. Men disse undersøgelser er stadig begrænset, blandt andet i forhold til, hvorvidt ofret taler sandheden, men der er også problemet omkring, at personer generelt ikke er særlig gode observatører af detaljer og kontekster i forbindelse med dramatiske oplevelser (Collins 2008:4). Samtidig har Nordjyllands Politi, på trods af offerundersøgelsens tydelige nedgang i risikoen for at blive udsat for vold, registreret en statistisk stigning i voldsanmeldelserne. Denne stigning gør sig også gældende på landsplan, hvilket vi vil komme nærmere ind på i det efterfølgende afsnit.

1.2 Stigning i registrerede voldsanmeldelser

Specialets problemfelt opstår i kontekst til Nordjyllands Politis opmærksomhed på den statistiske stigning i voldsanmeldelser. Ifølge tallene har volden i Nordjylland været statistisk nedadgående fra

2013 indtil 2015, hvorefter volden pludselig stiger markant i 2016 (Rigspolitiet, 2017). En stigning i voldsanmeldelser er samtidig ikke noget, der på landsplan er forbeholdt Nordjylland, som det fremgår af nedenstående figur 1, hentet fra Danmarks Statistik (Danmark Statistik, 2017).



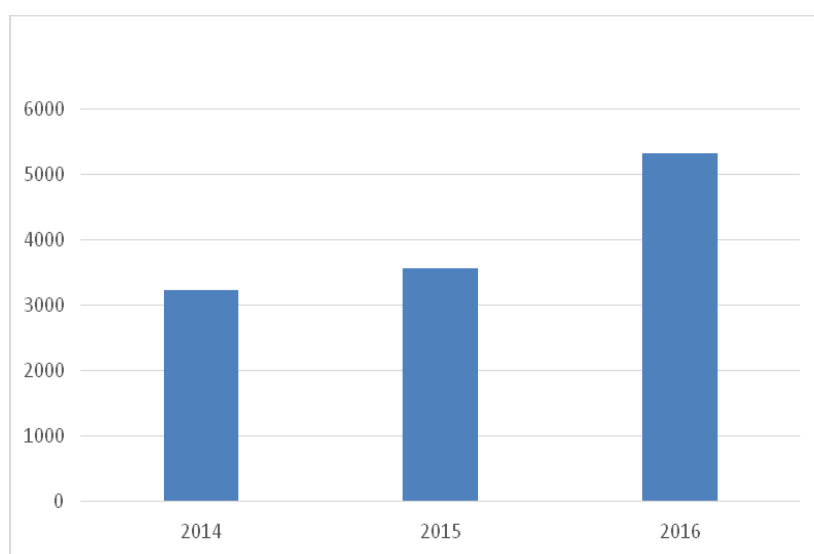
Figur 1 Fordeling af anmeldelser af vold i henhold til region og år

Ifølge Danmarks statistik har anmeldelser af vold landet over været generelt statistisk stigende fra 2013 til 2016. Det ses på fordelingen af voldsanmeldelser i Danmark, at Nordjylland har det laveste antal af anmeldelser i forhold til landets andre regioner. Selvom stigningen er noget, der gør sig gældende over hele landet, bliver dette stadig anset som et problem, da en stigning i voldshændelser på ingen måde er en ønsket udvikling. I Nordjylland skiller især Aalborg Kommune sig ud i forhold til politiets statistikker. Her ses en stigning på over 30 %, hvilket Nordjyllands Politi ikke umiddelbart har en forklaring på (Rigspolitiet, 2017).

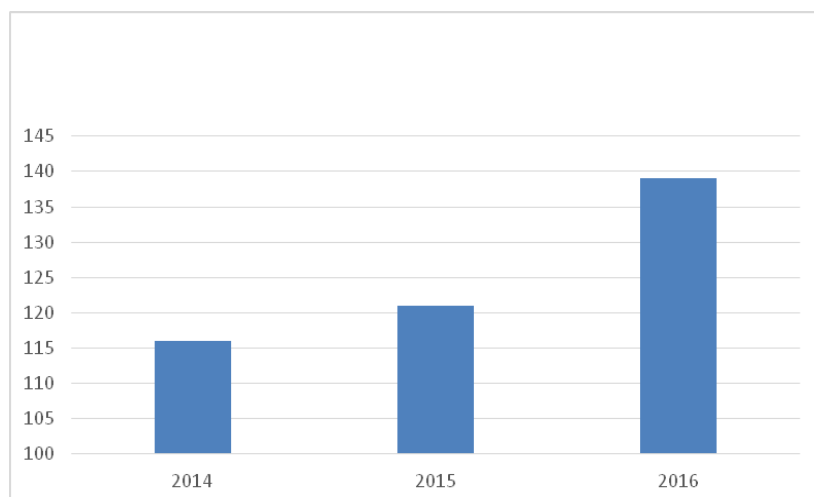
Vold accepteres ikke samfundsmæssigt, hvorfor eksempelvis Straffeloven indeholder specifikke voldsparagraffer i forbindelse med domfældelse over voldshandlinger. Almindelige voldssager dømmes normalt efter straffelovens § 244, også kaldet 'simpel vold', og har en strafferamme på op til tre år. Når der dømmes i voldssager, dømmes der efter hvordan, og hvor meget et offer bliver forulempet. Dette betyder, jævnfør § 245, at der dømmes markant hårdere i sager, hvor der er anvendt våben, eller volden vurderes til at være af særlig rå, brutal eller farlig karakter. § 245 har en strafferamme på op til seks år. Der foreligger dermed klare rammer for, hvordan samfundet ønsker at straffe voldshandlinger (Domstolsstyrelsen, 2017).

Der kan være mange forklaringer til en stigning i anmeldte voldssager. En stigning i voldssager kan blandt andet forklares med en stigning i anmeldelsestilbøjeligheden. Over de sidste 30-40 år er der sket en stigning i voldsanmeldelser på mellem en halv til et helt procentpoint om året. Hvor mere end otte ud af ti personer i 1970'erne ikke anmeldte volden, viser nyeste offerundersøgelse, at det nu er tæt på halvdelen, der har været udsat for vold, der efterfølgende henvender sig til politiet. Der er dermed sket en klar stigning i anmeldelsestilbøjeligheden (Balvig & Kyvsgaard 2009:2, Pedersen et al. 2016:48).

De øgede anmeldelser kan skyldes, at det nu langt oftere er nødvendigt at anmelde vold for at få erstatning som ansat i institutioner og i det offentlige (Dansk Socialrådgiverforening 2017). Siden 00'erne er der sket en stigning i andelen, der udsættes for vold på arbejds- eller uddannelsesstedet (Pedersen et al. 2016:5). Et udtræk fra Danmarks statistik understøtter således en stigning i anmeldelsestilbøjeligheden i forbindelse med voldshændelser på institutioner (Danmark Statistik, 2017).



Figur 2 Anmeldte voldshændelser på institutioner - Danmark



Figur 3 Anmeldte voldshændelser på institutioner - Aalborg

Som figur 2 og 3 ovenfor illustrerer, er der altså en generel stigning i anmeldelserne forbundet med arbejdslivet på institutioner. Samtidig er det værd at påpege, at stigningen af voldsanmeldelser i forbindelse med institutionsarbejde ikke alene kan forklare den markante stigning.

Med udgangspunkt i denne tilsyneladende uforklarlige stigning i registreret vold er Nordjyllands Politi derfor interesseret i at få et nærmere indblik i voldsbilledet i Aalborg med henblik på nedbringelse af vold i det offentlige rum. Dette er dog ikke ensbetydende med at Nordjyllands Politi står uden ressourcer, hvad angår voldsproblematikken. Nordjyllands Politi har i forvejen mulighed for at udtrække statistiske data fra politiets søgedatabaser. Politiet har derfor allerede et stort statistisk overblik over, hvor særlige voldelige hot spots forefindes og de typiske strukturelle karakteristika for gerningsperson og offer.¹

Med udgangspunkt i det ovenstående er det klart, at der, hvor vi kan bibringe ny viden, er i henhold til voldssituationen og hvilken observeret ageren, der kendetegner situationen. I den forbindelse har vi som tidligere introduceret fået mulighed for at indgå i et samarbejde med Nordjyllands Politi, hvor vi i nærværende projekt anvender anonymiserede politisager. Projektet er dermed en akademisk analyse af, hvilke mønstre det er muligt at identificere ved gadevoldssituationer i Aalborg.

¹ Når vi refererer til *hot spots* dækker dette over geografisk centrering af kriminel aktivitet (Weisburd 2015:135, 137).

1.3 Problemfelt og problemformulering

Som Nordjyllands Politis tal over voldshændelser er med til at illustrere, er der en tendens til at se på, 'hvor meget' vold, der er i samfundet (Heinskou & Liebst 2017:1). Ved udelukkende at se på voldens antalsmæssige tendenser, forklarer det dog ikke, hvordan eller hvorfor volden rent faktisk opstår eller udvikler sig. Voldens dynamikker er dermed et relativt underbelyst fænomen (Heinskou & Liebst 2017:1, Schinkel 2004:6-7).

Der er i forskningsregi allerede produceret en del undersøgelser med fokus på vold i det offentlige rum i Danmark, og disse er ofte udarbejdet af Justitsministeriet. Justitsministeriets rapporter er primært rettet imod at belyse de strukturelle omstændigheder for volden og dens udbredelse.² Derudover ligger der en problematik i, at mange af disse undersøgelser er produceret med udgangspunkt i det københavnske natteliv, og vi mener derfor ikke, at de er direkte applicerbare på Aalborg.³ Dette skyldes blandt andet den demografisk og geografiske sammensætning af Aalborg kontra København. Eksempelvis knytter majoriteten af nattelivet i Aalborg sig til Jomfru Ane Gade, altså én zone, hvor størstedelen af alt det sociale natteliv samt alkoholindtag foregår. Dette kan antages at resultere i mere centrerede hot spots i Aalborg end i København, som har et betydeligt større geografisk område, hvor restauranterne ligger mere spredt ud over hele byen.

I dette projekt er vi derfor ikke interesseret, i hvor meget vold, der finder sted i Aalborg. Vi er derimod mere interesseret i at se på, hvad der karakteriserer gadevolden i Aalborg. Hvilke mønstre ligger der bag voldens optakt og udvikling? Og hvordan forholder tilskuerne sig, når de er vidne til vold?

I forebyggelsen af vold er vi nødt til at forstå og forklare volden – ikke kun i (an)tal. Gennem vores adgang til politiets videoovervågningsmateriale, har vi mulighed for at undersøge, hvordan vold faktisk udspiller sig, hvilket ellers er et svært tilgængeligt fænomen. I projektet er vi dermed interesseret i at forstå hele voldssituationen og ikke kun det voldelige *individ*, hvorfor vi anvender et situationelt perspektiv for undersøgelsens måleenhed (Heinskou & Liebst 2017:1).

² Af nyere rapporter fra Justitsministeriet kan blandt andet nævnes følgende; ”Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelserne 2005-2015”, ”Bekymring for vold og kriminalitet 2014” og ”Vold begået alene og sammen med andre. Udviklingen i antallet af gerningspersoner i voldssager 1980-2013”.

³ Af nyere undersøgelser over vold i København kan blandt andet nævnes ”Gadevold. Sted, Dynamik, Omfang” og ”Hot Spots. En effektevaluering af Københavns Politis særlige indsats mod vold i nattelivet”.

På baggrund heraf, lyder vores problemformulering derfor følgende:

<i>Hvad karakteriserer gadevoldssituationer i Aalborg?</i>

På baggrund af ovenstående har vi ligeledes udarbejdet tre undersøgelsesspørgsmål, med henblik på bedst muligt at besvare problemformuleringen.

1. Hvad karakteriserer konteksten, og har den betydning for hvordan volden udvikler sig?
2. Er det muligt at identificere konfrontationsspændinger og i givet fald, hvilken betydning har disse for gadevoldssituationen?
3. Hvilken adfærd identificeres hos tilskuerne til gadevoldssituationer, og hvilken betydning har de for gadevoldssituationen?

Der findes allerede forskning som har beskæftiget sig med voldssituationer og dens dynamikker (Collins 2008, Heinskou & Liebst 2017, Nassauer 2016, Weenink 2014). Vores besvarelse af problemformuleringen og de dertilhørende undersøgelsesspørgsmål vil derfor samtidig være en empirisk efterprøvning af allerede eksisterende teori på området. Vi ønsker derfor med nærværende projekt ligeledes at se på, hvorvidt det er muligt at tale om universelle tendenser i voldssituationer. Denne teorialprøvende tilgang, vil vi komme nærmere ind på i vores afsnit om forskningsdesign.

1.4 Afgrænsning

Da vi har et samarbejde med Nordjyllands Politi, har vi valgt at fokusere på gadevold, der er sket i 9000 Aalborg, hvor gerningstidspunktet ligger i årene 2014, 2015 og 2016.⁴ Ved at indgå i et samarbejde med Nordjyllands Politi har vi som nævnt adgang til politiets journaler og den store datamængde, der ligger heri. Vi har desuden på forhånd valgt at afgrænse os til voldsager under straffelovens paragraffer for simpel vold (§ 244), kvalificeret vold (§ 245) og vold med døden til følge (§ 246).⁵

I denne afgrænsning er vi bevidste om, at det kun er den registrerede vold vi behandler i projektet. Dermed er den vold, som ikke bliver anmeldt til Nordjyllands Politi ikke medtaget. Som nævnt i

⁴ Da anmeldelser er noget som løbende finder sted, vil der muligvis være enkelte sager fra år 2014-2016, som ikke er kommet med i vores sampling.

⁵ Vi har fravalgt straffelovens § 245a, der omhandler kvindelig omskæring, da det ikke er den type vold vi har interesse i at beskrive i pågældende projekt, foruden at vi ikke har en forventning om, at dette finder sted i det offentlige rum.

vores definition kigger vi desuden på gadevold og har derved afgrænset os til det offentlige rum.⁶ Overordnet viser offerundersøgelsen, at andelen, der udsættes for vold på gaden, er steget, hvilket blandt andet ligger til grund for denne afgrænsning (Pedersen et al. 2016:5).

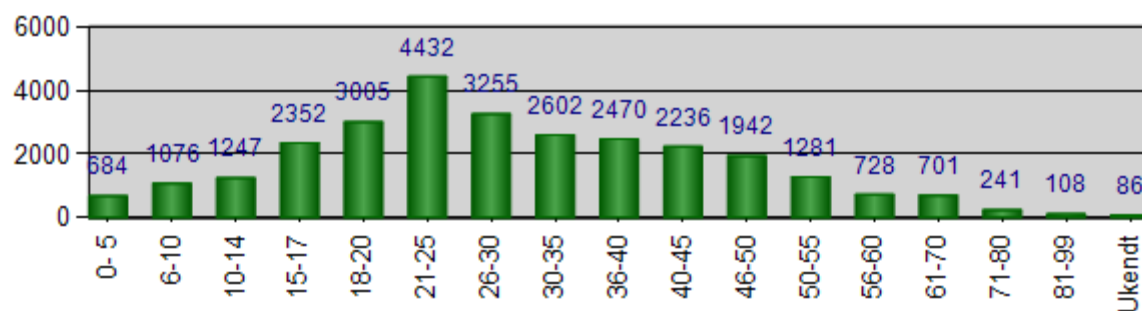
Da de ovenstående paragraffer også dækker over voldsanmeldelser fra institutioner, det private såvel som offentlige rum, har vi været nødt til manuelt at udvælge de sager, der faktisk foregår i det offentlige rum. Den manuelle udvælgelse er sket ved en gennemgang af samtlige voldssager indenfor år 2014 til 2016. Ved gennemlæsningen af samtlige journaler, har det været muligt at frasortere de sager, der fandt sted på institutioner og privatadresser. Vi har ligeledes manuelt fravalgt de sager, hvor der blev udøvet vold mod personer, der var på arbejde i det offentlige rum, såsom dørmænd, parkeringsvagter med flere. Dette skyldes, at vi i dette projekt helt specifikt ser på den civile vold borgere imellem. Nogle sager havde karakter af voldtægt og røveri og er derfor på samme måde fravalgt manuelt fra samlingen.

Derudover er vi opmærksomme på mørketal. Den gadevold som ikke er registreret under ovenstående voldsparagraffer, men derimod er skrevet ind under andre gerningskoder som eksempelvis ordensbekendtgørelsen, restaurationsloven og 'hændelser' er ikke medtaget. Denne afgrænsning skyldes udelukkende, at vi ikke tidsmæssigt har haft muligheden for at gennemsøge samtlige gerningskoder, der kan relatere sig til en eller anden form for gadevold. Dermed arbejder vi kun med et udsnit af den registrerede gadevold hos Nordjyllands Politi.

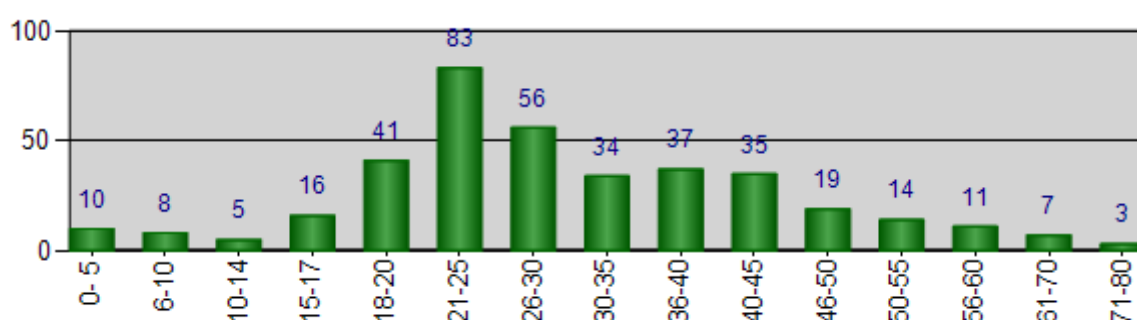
Den tidsmæssige afgrænsning, år 2014 til 2016, begrundes ved, at undersøgelsen skal afspejle den nuværende situation bedst muligt, og at datamængden ikke må blive for stor i forhold til den tid vi har til rådighed. Derudover har vi sat en aldersafgrænsning på 18 til 50 år. Aldersintervallet er valgt, da vi ved et udtræk i politiets databaser kan se nationalt og i 9000 Aalborg, at det er i dette aldersinterval de fleste voldssager finder sted (figur 4 og 5 nedenfor).⁷ Samtidig sker der et juridisk skel, når en person bliver myndig. Aldersintervallet er derfor yderligere en måde at afgrænse vores store kvantitative datasæt.

⁶ Når der tales om det offentlige rum i specialet, henviser vi til offentlige steder, så som; fitnesscentre, værtshus, restaurationer, shoppingcentre mv., gader, veje og offentlige transportmidler, samt andre steder, der er offentlig tilgængelige (Pedersen et al. 2016:78).

⁷ Udtrækket er lavet over Straffelovens paragraffer § 244-246. År: 2014-2016. Alder: 0-99 år. Personkategorier: sigtet, sagens person, forurette, forurettet/anmelder. Sagstyper: fuldbyrdet, forsøg, uopklaret. Udtrækket dækker over vold i det private, offentlige og institutionelle.



Figur 4 Aldersfordeling - nationalt



Figur 5 Aldersfordeling – Aalborg 9000

Metodisk har vi ligeledes valgt at foretage nogle afgrænsninger i vores søgning i politiets databaser. Vi har foretaget en journalafgrænsning ved at søge på personkategorierne forurettet/anmelder, forurettet, sigtet og sagens person. Grunden til, at vi har valgt at søge på disse personkategorier skyldes, at vi kun ønsker at gennemlæse sager, hvor der som minimum enten er en forurettet eller en gerningsperson. Vores overordnede afgrænsning giver os hermed 252 sager til deskriptiv optælling.

I forhold til afgrænsningen af den visuelle empiri fundet gennem vores ovenstående manuelle optælling, har vi helt konkret valgt kun at gøre brug af videocases af en hvis kvalitet. For reelt at muliggøre en analyse af gadevoldssituationen, indfanget på overvågningskamera, har det været nødvendigt, at videomaterialet var af en sådan kvalitet og skarphed, at det var muligt at lave en analyse heraf. Brugen af videomateriale og kvalitetssikring heraf, vil vi komme ind på senere i det metodiske afsnit.

1.5 Begrebsafklaring

Vi vil i det følgende kort redegøre for to centrale begreber, der anvendes i projektet. Vi har valgt at redegøre for disse begreber, da disse ikke bliver redegjort for i vores teoretiske afsnit.

Vold og gadevoldssituationer

Begrebet *vold* dækker over en bred vifte af handlinger. Vold kan geografisk finde sted mange forskellige steder, have forskellig form, forskellige implicerede persongrupper, forskellige formål med flere. Fordi der er så mange facetter i begrebet *vold*, er det vigtigt at definere dette begreb, der arbejdes med i dette projekt. Vi arbejder ud fra en definition af *vold* som en kropslig handling. Vi ser derfor på den fysiske vold i form af spark, slag, bid, spyt med mere. I og med, vi har valgt at afgrænse vores undersøgelse af vold i det offentlige rum, omtaler vi vores definition af fysisk vold som *gadevold*.

Tilskuer

Vold i det offentlige rum, gør det komplekst at definere grænsen for hvem, der er tilskuer eller ej. Vi har valgt at definere tilskueren med udgangspunkt i tilskuer-teorien, hvilket vil blive uddybet i vores teoretiske afsnit senere.

Bibb Latané argumenterer for, at før et individ kan tage en beslutning om, hvorvidt vedkommende vil hjælpe i en nødsituation, er vedkommende nødt til at *opdage* situationen, dernæst *tolke* den som værende farlig, og til sidst *beslutte*, hvorvidt individet har et ansvar i den givne situation (Latané & Darley (b) 1968:220). Med udgangspunkt i dette arbejder vi med en definition af tilskueren som et individ, der har opdaget konfliktsituationen. Endvidere kan en tilskuer til enhver tid vælge at forlade sin rolle som tilskuer. Dette gøres ved at forlade situationen, hvori volden finder sted og kan ske på alle tidspunkter under optakten eller selve den voldelige udveksling. Tilskueren kan have relation til den ene eller begge implicerede personer i konflikten. Samtidig kan tilskueren ligeledes defineres som helt udenforstående, uden nogen forudgående relation til de implicerede personer.

Vi har nu i det ovenstående behandlet projektets introduktion og problemfelt, der ligger til grund for problemformuleringen. Vi vil derfor nu i det følgende redegøre for projektets forskningsdesign og metodiske strategi.

2 Metode

2.1 Forskningsdesign

For bedst muligt at kunne besvare vores problemformulering og de dertilhørende undersøgelses-spørgsmål har det været relevant at finde et forskningsdesign, der gennem sine metodiske såvel som analytiske egenskaber strategisk formår at hjælpe os. På baggrund af disse overvejelser er valget faldet på det kvalitative casestudie som forskningsstrategi. Vi vil derfor i det følgende uddybe forskningsstrategien nærmere.

2.1.1 Det kvalitative casestudie

Vi har valgt at bruge det kvalitative casestudie som forskningsstrategi, da vi gennem vores problemformulering ønsker at undersøge gadevoldssituationen i det offentlige rum i Aalborg. I besvarelsen af vores problemformulering ønsker vi blandt andet at gøre brug af udvalgte videocases af voldshændelser.

Foruden at undersøge et socialt fænomen, fordrer det kvalitative casestudie som forskningsstrategi derudover brugen af forskellige datakilder. Foruden et observationsstudie af videocases, har vi indledningsvis foretaget en manuel kvantitativ optælling fra politiets databaser for derigennem at kunne udfærdige deskriptive tabeller over gadevoldssituationen i Aalborg. Ved at inddrage de kvantitative datakilder ønsker vi at imødekomme, at det kun har været muligt at få otte videocases, hvor voldelig udveksling faktisk er fanget af videoovervågning og i en tilpas skarp kvalitet til analytisk anvendelse (Antoft & Salomonsen 2012:32-33). Brugen af den kvantitative metode og anvendelsen af videocases kvalitativt vil blive uddybet senere i det metodiske afsnit.

Vi har valgt at undersøge casene ud fra et teoretisk afsæt, hvorfor vi arbejder indenfor det teorifortolkende casestudie. Antoft & Salomonsen (2012) skriver, at arbejdet med kvalitative cases, netop kan være en lang fortolkningsproces mellem den empiriske viden og det teoretiske univers, hvilket er hvad der gør sig gældende for vores projekt (Antoft & Salomonsen 2012:38).

I det teorifortolkende casestudie kommer teorien efter den indledende induktive fase til at have betydning for hvilke case-elementer, der er relevante i studiet. Teorien fungerer derfor som en måde at strukturere, afgrænse og diskutere sit empiriske materiale, og kan som en del af den analytiske fase være med til at identificere mønstre i det empiriske materiale på. Når man arbejder teorifortolkende giver den teoretiske ramme samtidig mulighed for at diskutere generaliserbarheden af ens case og

hvorvidt mønstrene er generelle eller unikke i den nygenerende empiriske viden (Antoft & Salomonsen 2012:38-39).

2.1.2 Casestudiers anvendelighed

Vi er bevidste om, at der er forskellige kritikpunkter i anvendelse af casestudier og diskussionen af sådanne studiers selvstændige gyldighed. Vi vil derfor i dette afsnit forholde os til denne kritik i forhold til vores projektdesign og valg af metode.

Først og fremmest er det vigtigt at pointere, at valget af metode altid bør afhænge af, hvilket problem og omstændigheder, der ønskes undersøgt (Flyvbjerg 2010:470). Det er altså vigtigt at gøre sig klart, hvad et givent projekt ønsker at afdække. Bent Flyvbjerg (2010) skriver, *”Trods ihærdige forsøg på at udvikle kontekstafhængige og forudsigende teori som i naturvidenskaberne ender man i samfundsvidenskaberne hver gang i kontekstafhængig viden.”* (Flyvbjerg 2010:466). Den kontekstafhængige forskning synes derfor ikke altid per natur at være det efterstræbte. Jævnfør Flyvbjerg kan den fulde viden om et givent fænomen optimalt set kun tilgås ved en kombination af den kvantitative og kvalitative metode. Han argumenterer for, at disse hver især har egne styrker og begrænsninger, men at de sammenkoblet fungerer som et stærkere metodisk redskab end hvis de figurerede alene (Flyvbjerg 2010:467, 486).

Vores forskningsdesign er som tidligere nævnt empirisk at efterprøve teori i en anden kontekst. Projektets formål er dermed at undersøge situationen, hvorfor projektet ikke har til formål skabe en kontekstafhængig teori, men derimod efterprøve, verificere og/eller eventuelt falsificere allerede eksisterende teori på gadevoldsområdet. Jævnfør Flyvbjerg er et af casestudiets forcer, at det formår at efterprøve og eventuelt falsificere teorier (Flyvbjerg 2010:480). Det er derfor relevant i nærværende projekt at gøre brug af casestudier. Casestudiet som metode gør det muligt at få indblik i de konkrete situationer som gadevolden i Aalborg opstår i og hermed få et indblik i voldens kontekst. Flyvbjerg argumenterer ligeledes for, at flere opdagelser generelt stammer fra intensiv observation frem for statistik udført på store grupper (Flyvbjerg 2010:470). Ved at sammenholde casestudierne med allerede eksisterende teori er det herigennem muligt analytisk at forholde sig til, hvorvidt der muligvis er tale om universelt gældende regler for voldssituationer.

2.2 Metodestrategi

Specialet arbejder med en kombination af kvalitativ og kvantitativ metode. Den data vi har til rådighed findes i politiets journaler og det kræver derfor en kvantitativ metodisk tilgang for at skabe overblik over den store datamængde. For at få et indblik i, hvordan gadevoldssituationen faktisk udspiller sig har vi valgt at kombinere kvantitativ metode med kvalitativ observation. Kombinationen af kvantitativ og kvalitativ metode giver os mulighed for at sammenholde det overordnede deskriptive billede af gadevolden i Aalborg med visuel empiri, der viser hvordan voldssituationer faktisk udspiller sig. Vi vil komme nærmere ind på brugen af kvantitativ data og visuel empiri i de følgende afsnit.

2.2.1 Kvantitativ metode

Den kvantitative metode har i nærværende projekt til formål at skabe et deskriptivt overblik. Derfor har det metodiske udgangspunkt været at søge efter karakteristika i journalerne, som kunne fungere som grundlag for en senere kvantitativ udfærdigelse af deskriptive tabeller. Først og fremmest skaber den kvantitative metodiske tilgang til empiren muligheden for at skabe et deskriptivt overblik over volden i Aalborg gennem årene 2014 til 2016, hvilket er 252 sager.

Som nævnt i vores afgræsning er alle voldshændelser registreret under de samme gerningskoder, uafhængigt af, om disse finder sted i det institutionelle, offentlige eller private rum. Derfor har det som en del af vores kvantitative metode været nødvendigt at foretage en manuel optælling gennem en stringent gennemgang af samtlige voldssager fra år 2014 til 2016. Ved den manuelle optælling har vi indledningsvist kunne frasortere de sager, der finder sted i forbindelse med private og/eller institutionelle rum, herunder de voldssager i relation til særlige arbejdshverv. Efter den første manuelle sortering, kunne vi efterfølgende fokusere vores kvantitative metode mod særlige karakteristika for voldshændelsen. Udvælgelsen af disse karakteristika udspringer af den indledningsvise induktive tilgang til projektet, en tilgang der ligeledes placerer os under det kvalitative casestudie som redegjort for under vores forskningsdesign. Projektets første induktive fase har været inspireret af forskellige teoretisk orienterende begreber og andet forskning på området.⁸ I vores kodning har vi derfor lagt vægt på følgende karakteristika ved voldshændelserne: køn, alder på gerningstidspunktet, relation gerningsperson og forurettet imellem, gerningstidspunkt (tid/ugedag), etnicitet, tidligere

⁸ Hovedinspirationen til den manuelle optælling er hentet fra ”Gadevold – En sociologisk kortlægning af vold i byen” af Marie B. Heinskou & Lasse S. Liebst (2017)

registreringer i forbindelse med voldelig udveksling (forurettede/gerningsperson), antal involverede, bopæl. Resultattabellerne på baggrund af vores kodning er vedlagt i bilag 2.

Bearbejdningen af vores manuelle optælling af interessante karakteristika har fundet sted i Excel, hvor vi efterfølgende har udfærdiget diverse deskriptive tabeller. Overblikket fra tabellerne hjælper os til at forstå konteksten, hvori gadevoldssituationen i Aalborg opstår. De deskriptive tabeller vil blive præsenteret i det analytiske afsnit.

2.2.1.1 Brug af politijournaler

Politiets journaler er oprindeligt ikke produceret til forskning, men har kun til hensigt at dokumentere hændelser med henblik på en eventuel sigtelse. Det er derfor vigtigt, at vi ser nærmere på, hvordan vi vurderer kvaliteten af den data som politijournalerne tilbyder os.

I vores vurdering af politijournaler til forskning, har vi ladet os inspirere af Alan Bryman (2012: 544). I den forbindelse har vi valgt at forholde os til dokumentets originalitet. Vi er altså nødt til at forholde os til, hvorvidt journalerne er hele og om disse mangler data eller er manipuleret (Duedahl & Michael 2010:55). Politiets journaler er overordnet set sikret data i et lukket elektronisk system. Det vil sige, at alle dokumenter er i deres originale form og kun tilgængelige for medarbejdere med rette sikkerhedsgodkendelse. Endvidere er det ikke muligt at redigere i journalerne uden at dette registreres gennem elektronisk identifikation. Der kan således som udefrakommende kun skaffes adgang til disse dokumenter gennem et samarbejde med politiet og dette fordrer en sikkerhedsgodkendelse og tavshedspligt. Disse sikkerhedsforanstaltninger, taler for at politijournalerne i overvejende grad ikke er manipulerede, men bevarer deres originale form. Samtidig er det værd at huske, at selvom der er klare regler for registreringspraksis i forbindelse med eksempelvis en voldssag, bygger journalerne stadig på politiets subjektive observationer og de implicerede parter subjektive oplevelse af hændelsen. Dette leder os videre til en vurdering af troværdigheden af politiets journaler.

Journalerne er dokumenter konstrueret til et specifikt formål (Duedahl & Michael 2010:59). Politiets journaler søger at klarlægge en given hændelse med henblik på sigtelse og domsfældelse. Taler vi om troværdighed i forhold til politiets journaler, synes det nødvendigt at holde sig for øje, at disse altså primært er bygget på erindringer fra de implicerede parter (Duedahl & Michael 2010:62). Et argument der taler for journalernes troværdighed ligger i, at sagerne til tider indeholder adskillige udsagn fra hændelsens involverede parter, og derigennem tilbyder flere vinkler på samme hændelse. Derudover kan der i visse sager forekomme objektiv visuel bevismateriale, der er med til at underbygge troværdigheden af afhøringerne. Derudover er journalerne som nævnt ikke udfærdiget med

henblik på forskning, hvorfor der kan være forskningsmæssige interessante detaljer, der er undladt i journalerne, da disse faktorer eksempelvis ikke har betydning for en eventuelt sigtelse og bevisførelse (Bryman 2012:516, Brinkmann & Tanggaard 2010:236).

Overordnet vurderer set vi dog, at politiets journaler som fundament til vores kvantitative optælling, er af tilpas god kvalitet til, at disse tal kan sige noget om voldsbilledet i Aalborg. Dette skyldes hovedsageligt, at de karakteristika vi har søgt efter i vores manuelle optælling, er data som ikke ligger til fortolkning, såsom alder, køn, bopæl med flere. Vores kritiske tilgang til politiets journaler som forskning, har ligeledes bevirket, at vi har valgt at fokusere vores kvalitative analyse på videomateriale, da dette netop ikke er influeret af de involverede parter subjektive tolkning. Vi vil derfor i det følgende redegøre for projektets kvalitative brug af videocases.

2.2.2 Kvalitativ brug af video

Videoovervågning har begrænset præventiv effekt, men det er ikke ensbetydende med, at det ikke kan være metodisk stærkt (Phillips 2010:136-138). Videoovervågning eller generel visuel empiri som metode giver forskellige fordele, når man ser på situationelle mønstre i forbindelse med eksempelvis kriminalitet, da kriminalitet sjældent ellers observeres i øjeblikket (Nassauer 2016:517). Udover udfordringen i generelt at finde og overvære gadevold i Aalborg, undgår vi gennem brugen af visuel empiri etisk og eventuelt sikkerhedsmæssigt at komme i et dilemma ved fysisk selv at overvære gadevold. Ved at gøre brug af visuel empiri, er det dermed muligt i detaljer at se, hvad der skete, hvor og hvornår (Collins 2008:3, 5, Nassauer 2016:517).

Ved kvalitativt at gøre brug af visuel empiri i form af videoovervågning undgår vi ligeledes aktørernes retrospektive fortolkninger af situationen eller eventuelle forglemmelser og/eller undladelser. Situationen og adfærden dokumenteres som den faktisk skete (Liebst et al. 2017:3, Nassauer 2016:517). Visuel empiri må derfor betragtes som komplet (ud fra det udsnit kameraet giver), detaljeret og pålidelig, da det ikke er påvirket af personen som har indsamlet empirien (Nassauer 2016:517). Derudover har visuel empiri den fordel, at gadevolden kan ses gentagne gange eller giver mulighed for at aflæse mikro-detaller i slowmotion. Udover analyse af selve interaktionen, kan vi identificere følelser, ved at analysere ansigtsudtryk, kropsholdning og bevægelse (Nassauer 2016:518). Vores visuelle empiri muliggør dermed analyse af adfærdsmæssige mikro-detaller i forbindelse med gadevoldssituationen i Aalborg.

Ved at gøre brug af videoovervågning som metode, er det vigtigt at have for øje, at der ikke er tale om en spillefilm med den korrekte vinkel, skarphed og lyssætning (Collins 2008:5). Videoovervåg-

ninger er stationære og viser os ikke nødvendigvis hele gadevoldens scenarie fra start til slut, og er i svingende grad skarpe i billedkvaliteten. Efter vores kvantitative optælling, har vi manuelt udvalgt 30 cases, hvor der forefindes videoovervågning. Efterfølgende har vi lavet endnu en udvælgelse ved at gennemse samtlige videocases. I den forbindelse blev otte cases udvalgt, med baggrund i, hvor tilstrækkelig skarpe i kvaliteten de er med henblik på at kunne gennemføre en analyse. Vores udvælgelse har derfor ikke været styret på forhånd af valgte undersøgelselementer, men udelukkende af, hvorvidt billedet har været af tilstrækkelig skarphed for vores observationer af voldshændelsen.

Etisk har det dog ikke været muligt at vise billeder fra de udvalgte videocases. Dette skyldes det etiske fokus på anonymisering af de involverede parter i voldssituationen. Derfor har vi i stedet valgt at udfærdige detaljerede beskrivelser af voldshændelserne, hvor tydelige geografiske såvel som identitetsmæssige markører er sløret, for at hindre en eventuel genkendelse. De etiske overvejelser i projektet vil blive uddybet mere dybdegående senere.

I vores beskrivelser af videomaterialet har det været vigtig så detaljeret som muligt at gengive gadevoldssituationen. Dette har vi gjort gennem skriftlig gengivelse af fysiske bevægelser, ansigtsudtryk, gestikulering, kropsholdning, voldens fysiske form (antal slag, spark m.m.), situationens omgivelser, herunder tilskuere og deres adfærd. Inden vores analyse vil der være en kort præsentation af de otte videocases. For mere detaljeret beskrivelse af videocasene henvises til bilag 1.

2.3 Reliabilitet og validitet

I dette afsnit vil vi se nærmere på projektets reliabilitet og validitet. Da vi har valgt at kombinere kvantitativ og kvalitativ metode, er vi ligeledes nødt til at forholde os til, hvad dette har af betydning for projektets kvalitet og repræsentativitet, samt mulighederne for reproduktion.

2.3.1 Reliabilitet

I projektet har vi som tidligere nævnt gjort brug af kvantitativ såvel som kvalitativ metode i og med, at kombination af disse tillod os at tilgå fænomenet gadevold på et dybere plan. Projektets reliabilitet er vurderet både eksternt og internt. Dette betyder at vi forholder os til, om hvorvidt vores projekt kan genskabes, samt om der er enighed om, hvad der er observeret i blandt andet vores deskriptive modeller såvel som de visuelle videocases (Bryman 2012:390). Projektets deskriptive modeller er udarbejdet på grundlag af data, der ligesom den visuelle empiri er frembragt i samarbejde med Nordjyllands Politi. Således kan begge typer af data og lignende data tilgås i samarbejde med politi-

et med henblik på at genskabe studiet af gadevoldssituationen i Aalborg. Vi er opmærksomme på, at der er problematiske elementer forbundet med den eksterne reliabilitet i forhold til vores visuelle caseanalyse, da der er tale om anvendelse af kvalitativ metode på empirien (Bryman 2012:390). Det synes vigtigt at pointere, at omgivelserne, hvori undersøgelsens cases udspiller sig, er dynamiske. Disse finder sted i det offentlige rum, og kan derfor muligvis undergå ændringer gennem tiden. Med ændringer i omgivelserne forstås eksempelvis lukning af beværtninger og diskoteker, samt ændringer i overvågningspraksis med mere. Disse ændringer kan have betydning for rammerne, hvori gadevoldssituationerne opstår. For at sikre projektets reproducerbarhed har vi derfor udført optegnelser over hvilke kriterier det visuelle materiale er udvalgt efter. Således er projektets eksterne reliabilitet sikret igennem en stabil adgang til empiri idet data omhandlende gadevoldssituationen kan hentes gennem politiets søgedatabaser.

Den interne reliabilitet i projektet bygger på en praksis om konsensus i henhold til det observerede (Bryman 2012:390). Denne praksis viser sig blandt andet i projektets analysestrategi, hvor vi aktivt søger at diskutere, hvad vi hver især har observeret i de enkelte cases med henblik på at sikre, at vi observerer og tolker det samme i alle cases. Således har vi sikret, at det observerede er tolket med afsæt i den samme for forståelse.

2.3.2 Validitet

Vi har allerede tidligere forholdt os til casestudiets anvendelighed i forbindelse redegørelsen for vores forskningsdesign. Vi er dog opmærksomme på, at projektet fortsat kan diskuteres i forhold til dets generaliserbarhed. Selvom den kvantitative del af undersøgelsen kan siges at være valid (på baggrund af eksternt validitet), er størstedelen af analysen baseret på det kvalitative casestudie. Heri opstår udfordringen, da undersøgelsens sample som nævnt kun indeholder otte cases. Med baggrund i de otte cases kan det diskuteres, hvorvidt projektet på nogen måde kan fortælle os noget generelt om gadevoldssituationen i Aalborg (Bryman 2012:390).

Som argumenteret for tidligere mener vi, at casestudiet har sine forer inden for dette forskningsområde, hvor vi ønsker at undersøge gadevolden i Aalborg med afsæt i allerede eksisterende teori. Vi er dermed opmærksomme på en eventuel kritik af vores sampling-størrelse af videomateriale. Til trods for det begrænsede sample, har vi alligevel erfaret, at projektet overordnet set illustrerer de samme tendenser som findes i større undersøgelser foretaget på samme område. Som analysen senere vil vise, kan vi se komparative træk i vores resultater med allerede eksisterende forskning fra for eksempel Randall Collins (2008), Anne Nassauer (2016), Don Weenink (2014) og Marie B. Heinskou & Lasse S. Liebst (2017). Projektet opnår dermed validitet, da nærværende projekt præ-

senterer tendenser i forbindelse med gadevoldssituationer, som understøttes af større empiriske undersøgelser fund. I projektet er der dermed observeret en overensstemmelse mellem undersøgelsens observationer og den anvendte teori. Dette er sikret igennem en grundig applicering af teorien i form af operationalisering af begreber og analytiske tematikker. Det kan derfor argumenteres at den interne validitet i projektet er solid (Bryman 2012:390).

2.4 Etik og anonymisering

I det følgende vil vi komme ind på nogle af de etiske overvejelser, der er forbundet med vores felt. Det har været vigtigt for os på forhånd at være meget eksplicite omkring de etiske udfordringer, så vi har haft mulighed for at tilrettelægge projektet herefter, metodisk såvel som analytisk (Johansen & Jacobsen 2009, 210).

Der har været forskellige etiske overvejelser knyttet til vores projekt. Først og fremmest adgangen til store mængder af personfølsomme data. Blandt andet på grund af adgangen til personfølsomme data, har det indledningsvist været nødvendigt med en sikkerhedsgodkendelse og underskrivning af tavshedspligt for at kunne indgå i et specialesamarbejde med Nordjyllands Politi.⁹

Vi har gennem vores samarbejde gjort brug af politijournalerne og herunder det videomateriale af selve voldssituationen, det har været muligt at anvende til videre kvalitativ analyse. Da projektet omhandler vold, er det derfor følsomme data, vi sidder med i forhold til de implicerede parter. Derfor var det vigtig fra starten af projektet at italesætte vigtigheden af anonymisering. Viden er et magtmiddel, der kan misbruges, hvorfor det har været nødvendigt at tilrettelægge projektet således, at det vanskeliggør misbrug af vores empiri (Nielsen 2007:15) Det er vigtigt, at vi som forskere sikrer identiteten af de individer, der fremgår særligt i videomaterialet, så vores projekt ikke kommer de involverede til skade eller gene. Derudover foreligger muligheden for, at de sager vi arbejder med, kan være voldssager, som endnu ikke er afsluttet, hvorfor projektet heller ikke må være til gene for politiets arbejde.

For at sikre anonymitet hos de implicerede parter i undersøgelsens udvalgte videocases, har vi valgt at give alle parter tilfældige fiktive navne. Endvidere undlader vi at oplyse husnumre og bestemte lokalgeografiske pejlemærker, som vil gøre det nemt at stedfæste, hvor hændelsen foregår. Vi har

⁹ Tavshedspligten ophører ikke ved vores fratræden ved Nordjyllands Politi jævnfør forvaltningslovens § 27 og straffelovens §§ 144-157

ligeledes sløret andre situationelle og individuelle kendetegn i voldshændelserne, eksempelvis særlig fysisk fremtoning. Nogle voldssager er lettere genkendelige end andre igennem sagens detaljer. Det er derfor nødvendigt, at vi søger at anonymisere diverse kendetegn for den konkrete voldssituation, samt i givent fald udelade bestemte dele af episoden, såfremt denne ville kunne afsløre identiteten hos de implicerede.

Vi har i det ovenstående forholdt os til projektets metode, herunder dets forskningsdesign, metodestrategi, reliabilitet, validitet og etik. Dette leder os hermed videre til det næste afsnit, hvor vi vil komme ind på projektets teoretiske ramme.

3 Teori

Som nævnt i vores forskningsdesign har vi valgt at gøre brug af det teorifortolkende casestudie, hvor vi ønsker at afprøve eksisterende teori i en ny empirisk kontekst. Det har derfor været essentielt at være konkrete i projektets teoretiske ramme, da den netop har haft til formål at strukturere og afgrænse vores empiri. Derudover kvalificerer teorien en ramme for diskussion og analytisk sammenligning af vores empiri.

Projektets omdrejningspunkt har som sagt ikke været 'hvor meget vold', der finder sted i Aalborg, men en teoretisk fortolkning af hvilke karakteristika, der gør sig gældende for gadevoldssituationen i Aalborg. I den forbindelse har vi valgt at anvende sociologen Randall Collins' (2008) voldsteori, da han gennem mange år, har beskæftiget sig med studier af vold og dens dynamikker. Randall Collins voldssociologi bygger på et omfattende datamateriale, særligt observationsdata, over mange former for vold (Poder 2017: 216). Derudover vil vi inddrage forskerne Anne Nassauer (2016) og Don Weenink (2014), der begge empirisk har gjort brug af Collins teoretiske begreber. Efter voldsteorien vil vi teoretisk redegøre for tilskuer-effekten, herunder den klassiske tilgang og nyere fortolkninger af teorien (Latané & Darley (a+b) 1968, Latané & Rodin 1969, Levine et al. 2007, Liebst et al. 2017).

3.1 Voldsteori

Voldelig interaktion er generel svær handling, fordi den går imod de gængse interaktionsritualer. Når folk derfor står i en fjendtlig interaktion, opstår der en gennemtrængende følelse af spænding, hvilket Collins kalder konfrontationsspænding, der grænser over i frygt (Collins 2008:20). Ifølge Collins er vold dermed en situationel proces, hvilket betyder, at voldelige situationer skabes af et emotionelt felt af konfrontationsspænding og frygt (Collins 2008:19). I en generalisering kan det forklares således, at alle typer af vold opstår i en overtrædelse af barriererne bestående af konfrontationsspænding og frygt, der altid finder sted, når mennesker befinder sig i en fjendtlig konfrontation (Collins 2008: 8). Hvad der sker i voldssituationen er dermed formet af konfrontationsspænding og frygt. Hvordan dette håndteres af de involverede personer, har indflydelse på, hvornår og i hvilken grad vold succesfuldt bliver frigjort og mod hvem (Collins 2008:43). Derfor er de mennesker, som kan kategoriseres som værende gode til vold, personer som har fundet en måde at omgå konfrontationsspændingen og frygten. Dette gøres ved at vende den emotionelle situation til deres fordel og derigennem en ulempe for modparten, hvorved de opnår emotionel dominans (Collins 2008:20).

3.1.1 Frigørelsen af vold

Anne Nassauer (2016) har empirisk gjort brug af Collins til at forstå voldelige sammenstød i forbindelse med ellers fredelige demonstrationer (Nassauer 2016:516). Hendes analyser viser, at der er et mikro-situationelt mønster i demonstrationer, hvor der opstår vold. Til at begynde med udviser de tilstedeværende afslappet kropsholdning. Volden bryder dette i to faser, skriver Nassauer. Første fase handler om opbygningen af konfrontationsspænding og frygt jævnfør Collins. Nassauer observerer, hvordan den rolige opførsel skifter til hektiske bevægelser under demonstrationerne i forbindelse med opbygningen af konfrontationsspænding. Nassauer identificerer tegn på stress, frygt, anspændthed og panik før volden udspiller sig. Det er altså ikke vrede, der er på spil i forbindelse med voldsudvekslingerne i demonstrationerne. Nassauer skriver, at konfrontationsspændingen og frygten sker på grund af interaktionen mellem demonstranterne og politiet, og at disse interaktioner bliver fortolket som truende, hvorved konfrontationsspændingen stiger yderligere. Adskillelige gruppeinteraktioner, der opleves som værende truende, giver følelsen af fare (Nassauer 2016:519-520). Anden fase handler om frigørelsen af vold. Volden bliver frigjort gennem emotionel dominans, hvilket svarer til at have den situationelle fordel. Emotionel dominans kan derved etableres uanset den aktuelle fysiske fordel eller ej, det handler om at være den situationelle svage eller stærke. At angribe den svage, skriver Nassauer, er en måde at overvinde konfrontationsspændingen på og volden bryder ud (Nassauer 2016:521).

Nassauer har identificeret tre udløsningsselementer. Den første er bruddet på politiets linjer under optog. Ved at linjerne bliver brudt, er det lettere at etablere emotionel dominans for begge sider. Ved at bibeholde linjerne, vil der ofte være en stærk ansigt til ansigt kontakt, hvilket ifølge Collins besværliggør vold. For det andet kan det at falde udløse vold. Ved at falde eller vende ryggen til modstanderen fører dette til en situation, hvor ansigtet ikke længere er synligt, og det er derfor lettere at udføre vold. Når en person falder, bliver personen et svagt offer, og den emotionelle dominans er øjeblikkeligt etableret. Spændingen løsgives mod det lette offer under demonstrationerne. Dette leder ofte til chok blandt de omkringværende tilskuere, skriver Nassauer, da det at angribe et svagt offer kan virke uretfærdigt og brutalt (Nassauer 2016:522). For det tredje er det at være i overtal ligeledes en måde at skabe emotionel dominans. Ved at være tre eller flere angribere mod én gøres situationen lettere i forhold til at opnå dominans. De tre udløsningsselementer kan ofte foregå samtidigt (Nassauer 2016:522-3). Specifikke udløsningsselementer er altså farlige efter en opbygning af

konfrontationsspænding, fordi de tillader den anden at opnå emotionel dominans (Nassauer 2016:523).

3.2 Forward panic

I forbindelse med voldssituationer kan der ligeledes opstå det, Collins kalder for *forward panic*, hvilket er voldssituationer, der er af særlig voldsom karakter. *Forward panic* starter med konfrontationsspænding og frygt, hvilket normalt finder sted i en konfliktsituation. I en *forward panic*-situation opbygges konfrontationsspændingen over længere tid, indtil spændingen bliver løsgivet ind i et ukontrolleret angreb (Collins 2008:85, 89-90). "*It has the specific character of build-up tension and release by the sudden weakness of one side.*" (Collins 2008:361). Når personer kommer op på et højt niveau af ophidselse kan de ikke længere kontrollere sig selv, hvorfor disse vanvidsangreb opstår (Collins 2008:91).

Følelserne forbundet med *forward panic* har to karakteristika. For det første er det en ophidset varm følelse, der kommer i et rush, eksplosivt, og det tager tid at falde til ro igen. For det andet er det en stærk medrivende følelse. Følelsen flyder i selvforstærkende bølger, og for mennesker der befinder sig i *forward panic*, er vold for et øjeblik ustoppeligt. Intet tegn på svaghed hos offeret har betydning for angrebet eller dets varighed. Mennesker, som har overskredet spændingspunktet til *forward panic*, er gået ned i en voldstunnel og kan ikke stoppe, før de er på den anden side (Collins 2008:91, 93-94).

3.2.1 Det ukontrollerede angreb

Don Weenink (2014) har ligeledes beskæftiget sig med Collins mikro-sociologiske studie af vold. Med sin artikel ønsker Weenink at kigge på, hvorvidt ekstremt voldelige situationer (i forbindelse med ungdomskriminalitet) har specifikke situationelle dynamikker (Weenink 2014:411). Ifølge Weenink skal hans artikel ses som empirisk support til Collins voldsteori, hvor han blandt andet gør brug af Collins begreber *forward panic* (her omtalt som *frenzied attacks*), *svage ofre* og *opildnende tilskuere* (Weenink 2014:411-412, 429).

Weeninks undersøgelse viser, at det er situationelle forhold, der øger sandsynligheden for at vold udvikler sig til *frenzied attacks* i forbindelse med ungdomskriminalitet (Weenink 2014:425-6). De kvantitative og kvalitative fund viser, at der er tre forhold som gør sig gældende. For det første sker skiftet i den emotionelle balance i det øjeblik, hvor et offer, som har forsøgt at modsætte sig eller modangribe deres opponent, falder til jorden. "*Victims hitting the ground mark a decisive shift in the emotional balance: now it is clear for both parties who will be dominating and who will be do-*

minated.” (Weenink 2014:423). Ved at falde til jorden er offeret mindre truende og mere sårbar, og bliver ofte passiv og/eller handlingslammet (Weenink 2014:423, 429).

Det andet Weenink identificerer i sin undersøgelse er betydningen af tilstedeværelsen af støttegrupper, der ikke deltager fysisk i volden. Tilstedeværelsen af tilskuere og gruppetilhørsforhold øger konfliktsituationen. Weenink definerer støttegrupper som personer, der ikke selv fysisk deltager i konflikten, men verbalt opildner og opmuntrer, hvilket resulterer i mere voldsomme konflikter (Weenink 2014:415, 429).

Det tredje punkt handler om at *frenzied attacks* har større sandsynlighed for at finde sted i forbindelse med solidaritetsbegejstring i angriberens gruppe (Weenink 2014:429). Vold tilbyder således en måde at opleve opstemthed og en intens følelse af gruppefællesskab. Følelsen af gruppefællesskab kommer fra et delt fokus gruppemedlemmerne imellem og en oplevelse af emotionel samhørighed (Weenink 2014:414, 424).

Derudover viste Weeninks undersøgelse, at angribere i forbindelse med *frenzied attacks* ofte har indtaget mere alkohol end i andre voldsepisoder. Indtagelsen af alkohol har dog ikke været så stort, at de involverede personer har været svært berusede. *Frenzied attacks* er altså ikke forbundet med svært drikkeri i undersøgelsen. At offeret rammer jorden og dermed fremstår svag er et tippepunkt med høj effekt, og dette tippepunkt har større betydning end alkohol eller solidaritetsbegejstring (Weenink 2014:427).

3.3 Hvordan starter volden

Generelt har der været en del teorier omkring hovedmotiver for at starte vold. Disse har blandt andet handlet om ære, materiel vinding, magt, maskulin identitet, udbredelse af ens gener, hvilket ifølge Collins ikke er den korrekte analytiske tilgang (Collins 2008:337). Med afsæt i den altovervejende empiri, begrundet Collins sit argument med, at uanset hvilke motiver individer eller grupper har for at udøve vold, udøver personer generelt ikke vold. Mennesker lader som om de enes, laver kompromiser, viser en fredfuld facade og bevæger sig ellers bagved kulisserne; brækker sig, fornærmer, sladrer – og ofte ikke direkte til modparten (Collins 2008:337). En teori omkring motiver for at udøve vold forklarer derfor minimalt, fordi der er lang vej fra at have egentlige motiver til faktisk at begå vold (Collins 2008:337). Collins skriver, at motiver vil fremkomme i takt med at konflikten forværres. I takt med at situationen eskalerer, begynder de involverede parter at forme en ide, om hvorfor de slås. Det kan dermed forstås således, at motiver bliver brugt til at forklare situationen for én selv (Collins 2008:337).

Det er normalt at, der opstår uoverensstemmelser eller ligefrem skænderier, men generelt overskrides den usynlige mur i form af konfrontationsspænding og frygt ikke, fordi det som behandlet tidligere er socialt svært, da dette strider med de gængse interaktionsritualer. Frem for at slå, er det langt mere almindeligt at udføre sociale ritualer, der foregiver at slå, men begrænser sig til konventionelle gestikuleringer. Det er konfrontationsspændingen og frygten, der gør vold inkompetent og i langt højere grad fører til gestikulering frem for reel vold (Collins 2008:338-339); ”*In the ordinary acrimony of everyday life, such situations form two main types of pathways: quarreling that becomes heated argument; and the more ebullient pathway of boasting leading to insult and bluster.*” (Collins 2008:361)

Verbal bitterhed og skænderier tilhører den mere høflige middelklasse-form for konflikt. Men selv udbrud, såsom højlydt råben og smækken med døren er ikke i sig selv vold (Collins 2008:338). Inden for verbal bitterhed kigger Collins på fire typer i stigende intensitet. Herunder ligger ’*at brokke sig*’ og ’*klynkeri*’, hvilket vi ikke vil komme nærmere ind på i nærværende projekt. Et højere intensitetsniveau er at *diskutere*, en eksplicit verbal konflikt, men selv denne konflikt kan udvikle sig forsonende med en aftale om ’enighed om at være uenige’. Diskussion kan samtidig eskalere til *skænderi*; verbal argumentation, der er seriøst ment og kan resultere i raserianfald. Eskalerende skænderier er en måde at komme til kanten af vold (Collins 2008:342-345). Et af kendetegnene ved ophedet skænderi er, at man bryder den sociale rutine i at skiftes til at tage ordet. Eskalerende skænderi involverer sammenstød, hvor personer forsøger at overgå hinanden og forhindre den anden i at komme til orde. For det meste kommer skænderiet til en afslutning, hvor personerne fornærmet trækker sig, eller også kan hele sammenstødet dæmpes på grund af simpel kedsomhed. Sidste mulighed er, at skænderiet udvikler sig til en voldelig situation. Her vil skænderiet blive markant mere højlydt og emotionel intens, indtil det til sidst tipper over i voldelig udveksling (Collins 2008:361-362).

Den anden retning, Collins beskriver, er praleri, der udvikler sig til *insult* (fornærmelser) og *bluster* (højlydt provokativ adfærd, opråb, oppusten).¹⁰ Praleri er kendetegnet ved maskulint selskab og ungdom, og ofte er det de ’hårde fyre’, der udfører deres ritualer; fortæller historier om vold, praler om dem selv i aggressive toner og spiller aggressive verbale og nonverbale spil med hinanden. En

¹⁰ En direkte oversættelse af ordet *bluster* er ikke tilpas fyldestgørende. Derfor har vi i projektet valgt at gøre brug af det engelske ord *bluster*, for derigennem ikke at miste for meget af ordets betydning.

konkurrence i at prale kan virke underholdende, men nogle gange eskalerer konkurrencen ud af kontrol. Praleri og fornærmelser forvandler sig til 'bluster' (Collins, 2008:339, 345-346). 'Bluster' er det sidste skridt inden vold. Det er en måde at rette trusler og vrede direkte mod en modstander, og derigennem få en fordel. Men det kan også være en erstatning for faktisk at indlade sig på vold – det er en måde skræmme fjenden, så vedkommende ønsker at undgå en eventuel kamp (Collins 2008:347). ”*The essence of bluster is to magnify the size of a threat from a safe distance.*” (Collins 2008:347). Lyden af knust glas giver eksempelvis et dramatisk udtryk, hvilket er samme effekt bluster kan have i en konfrontationsspænding, og derigennem være nok til at situationen afbrydes (Collins 2008:347). Praleri og fornærmelser behøver dog ikke nødvendigvis at eskalere ind i voldelig udveksling. Ligesom skænderier kan situationen afbrydes ved at en af parterne forlader situationen fornærmet. Situationen kan ligeledes stabilisere sig ved at blive kedsommelige og derigennem virke deeskalerende (Collins 2008:362-3). Desto længere tid fornærmelserne står på, desto mindre er sandsynligheden for, at den voldelige kamp finder sted ifølge Collins. Det er derimod når der sker en hurtig eskalation gennem 'bluster', at slåskampen starter (Collins 2008:364). Skænderi, praleri og fornærmelser er dermed alle en måde at forsøge at opnå dominans i den øjeblikkelige situation.

Foruden skænderier, praleri og fornærmelser, er der nogle faktorer der gør, at en situation er mere tilbøjelig til at eskalere over i vold. For det første, hvis den ene side føler sig væsentlig stærkere end den anden (i det mindste i øjeblikket). For det andet, har meget interesserede tilskuer ligeledes en betydning for konfliktoptrapningen. Scenen er sat for slåskamp, og de involverede har ikke samme mulighed for at bakke ud af situationen (især ikke hvis nogen af tilskuerne kender en af parterne, da personen nødtigt skulle risikere at tabe ansigt). At tilskuerne ligefrem opfordrer til vold sker dog relativt sjældent, skriver Collins, da tilskuerne ofte vil være meget utilpasse i nærheden af en truede situation i form af skænderier og 'bluster', da dette igen strider mod de gængse interaktionsritualer (Collins 2008:368-369).

Om hvorvidt vold opstår, skriver Collins; “*What leads to the brink is not the content of the quarrel or the nature of the insult, but the fine-grained micro-details of how the confrontation is managed from the point at which it has become a conscious matter of dispute.*” (Collins 2008:368). Afhængig af situationen kan enhver verbal udtalelse dermed opleves som en provokation til vold (Collins 2008:364). Det er situationens træk, der primært bestemmer hvilken slags vold der vil eller ikke vil ske, og hvornår og hvordan. Det betyder, at hvad der er sket tidligere, før personerne ankommer til

konfrontationssituationen, ikke er en hovedfaktor for, hvorvidt der vil være en kamp, eller hvordan de vil slå, eller hvem vinderen er (Collins 2008:20).

Ovenfor har vi dermed redegjort for nogle af de teoretiske forståelser, der knytter sig til voldssituationen. Teoretisk tilslutter projektet sig dermed idéen om, at forud for en voldssituation opstår der konfrontationsspændinger og frygt, hvilket normalt hæmmer menneskers evne til at udføre vold. Alt efter hvordan konfrontationsspændingen og frygten håndteres af de involverede parter, har dette betydning for om volden bliver frigjort og i så fald hvordan og mod hvem. Vi vælger dermed at arbejde videre med det teoretiske begreb, emotionel dominans, som en måde at overvinde konfrontationsspænding og frygt. Vi vil i det følgende redegøre for teori, der fokuserer på tilskuerne til voldshændelser og deres rolle heri.

3.4 Tilskuereffekten

Projektets fokus på blandt andet tilskuerne og deres betydning for volden, gør at vi teoretisk har valgt at hente inspiration fra teorien *bystander effect* (tilskuereffekten). *Tilskuer*-teorien opstod i kølvandet på det opsigtsvækkende mord på Kitty Genovese i New York i 1964, som tilsyneladende blev overværet af 38 vidner uden at nogen greb ind (Latané & Darley(a) 1968:377-378). Psykologerne Bibb Latané og John Darleys (1968), satte sig for at undersøge tilskuere til nødsituationer og deres adfærd. De udarbejdede på baggrund af en række psykologiske eksperimenter med fabrikerede nødsituationer *tilskuer*-teorien (Latané & Darley(a) 1968 & Latané & Darley(b) 1968). En af hovedpointerne i *tilskuer*-teorien som Latané fremfører i henhold til tilskuernes inaktivitet er, at tilskuere som ikke intervenserer, ikke bevidst har besluttet sig for at forholde sig passive. Latané og Darleys anser individets beslutning om at intervenere som en proces med flere trin. De beskriver, *”...to intervene, he must first notice the event, he must then interpret it as an emergency, and he must decide that it is his personal responsibility to act...”* (Latané & Darley(b) 1968:220). Disse inaktive tilskuere befinder sig således ifølge Latané muligvis stadig i en beslutningsproces om, hvorvidt de skal intervenere eller ej (Latané & Darley(a) 1968:382). Denne proces bliver muligvis påvirket af den sociale indflydelse, som er funderet i andre tilskueres reaktion på nødsituationen. Gennem eksperimenterne fandt man, at bevidstheden om, at andre også ser hændelsen vil reducere sandsynligheden for at tilskueren tilbyder hjælp i nødsituationen (Latané & Darley (b) 1968:215). Dette understøttes i et af Latané’s senere studier sammen med Judith Rodin, hvor der fokuseres på, hvad relationen mellem tilskuerne betyder for sandsynligheden for indgriben i nødsituationer. Endvidere viste studiet at tilskuere som kender hinanden er bedre til at tolke hinandens inaktivitet end

tilskuere som er fremmede for hinanden. Fremmede kan ikke aflæse og forstå hinandens inaktivitet og tolker derfor muligvis, at situationen ikke er så slem, som den egentlig er. Derved opstår manglende intervention. Tilskuere i relation til hinanden kan muligvis i langt højere grad formidle deres bekymring til individer de kender, hvilket gør det lettere at tolke og vurdere situationens alvor hver for sig og sammen (Latané & Rodin 1969:200). Videre indikerer studiet, at der er mindre sandsynlighed for at tilskueren sender ansvaret videre, hvis de andre tilstedeværende er i relation til tilskueren, end hvis disse er fremmede (Latané & Rodin 1969:201). Kort opsummeret betyder dette, at jo flere der er tilstede, desto mindre er sandsynligheden for, at de omkringstående blander sig, samt at hvis disse er fremmede for hinanden er sandsynligheden endnu mindre for indblanding.

Tilskuer-teorien tilbyder projektet en forklaring på tilskueres adfærd i nødsituationer, men den mødes af kritik. Latané og Darleys kritiseres for at overse vigtige problematikker i ikke at forsøge at implementere vigtige variabler fra eksempelvis Kitty Genovese mordet. Her er et af kritikpunkterne, at vold ikke er tænkt ind i et eksperimentalt setting. Levine et al. argumenterer, at andre nødsituationsscenerne i eksperimenterne ikke nødvendigvis fortæller os noget om tilskuernes adfærd i voldelige situationer (Levine et al. 2007:559). Dette kan dog imidlertid skyldes, at voldelige situationer i sin natur er svære at skabe i et eksperimentalt setting, både grundet fænomenets fysiske natur samt af etiske årsager. Endvidere fremhæver Mark Levine et al. vigtigheden af at udfordre historien om Kitty: Hvor mange tilskuere der var, og hvor meget eller hvor lidt de havde set eller hørt. De ligger altså vægt på den situationelle del af Kitty-sagen. De pointerer, at situationen som tilskuerne observerede var kompleks og i stor grad forhindrede dem i at vurdere alvoren. Dette betød dog ikke, at folk ikke reagerede, som det ellers er postuleret i mange beretninger om mordet. De fremhæver at langt de fleste tilskuere reagerede i forskellige faser af hændelsen, baseret på, hvad de oplevede i den givne situation (Levine et al. 2007:557- 559). Han afviser altså ikke tilskuer-effektens grundidé om tilskuerens beslutningsproces, men pointerer, at denne proces foregår både i og uden for en gruppe.

Selvom tilskuer-effekten synes at være underkastet en nær 'commonsense' status, har der været kritik af teorien, ligesom ny forskning har anfægtet dens gyldighed. Nyere forskning har blandt andet vist, at tilskuere er mere tilbøjelige til at intervenere, hvis nødsituationen anses som farlig. I disse situationer synes tilstedeværelsen af andre ikke at fordrer en forskydning af ansvar, men bliver derimod opfattet som en mulig hjælp i interventionen (Liebst et al. 2017:2).

Et nyere studie udarbejdet af Lasse S. Liebst, Marie B. Heinskou og Peter Ejbye-Ernst (2017) fokuserer på de risici tilskueren løber i forbindelse med indblanding. Man fandt, at i en ud af seks indblandinger oplevede den intervenserende tilskuer, at blive udsat for vold. Der er altså en risiko forbundet med intervention, men det er værd at bemærke, at i størstedelen af de tilfælde, hvor tilskueren bliver udsat for vold, er der tale om mild vold (Liebst et al. 2017:10-11). Endvidere fandt studiet, at hvis tilskueren er i relation til den forurettede øges risikoen for at tilskueren udsættes for vold. I samme studie ses det samtidigt, at tilskuernes køn og antallet af tilskuere ikke har betydning for risikoen for at blive udsat for vold. Dog ses der en sammenhæng i måden hvorpå tilskueren blander sig og risikoen for at blive udsat for vold. En tilskuer som tilgår interventionen med en eskalerende adfærd er i markant større risiko for at blive udsat for vold, end en tilskuer som tilgår interventionen med deeskalerende adfærd (Liebst et al. 2017:11-12).

Tilskuer-teorien giver, som vi har nævnt ovenfor en mulig forklaring på den adfærd som tilskuere udviser i forbindelse med nødsituationer. Vi er dog samtidigt bevidste om den kritik, som teorien er blevet underkastet, samt at den nyere forskning på området udfordrer store dele af teorien. Vi har derfor valgt med afsæt i den kritik, som Levine et al. præsenterer, at forsøge at udvælge brugbare elementer af den klassiske *tilskuer*-teori og sammenkoble disse med nyere forskning i et forsøg på at øge forklaringskraften. Dette med henblik på at forklare tilskuernes adfærd og dennes betydning for gadevoldssituationen i Aalborg.

Teoretisk har vi fravalgt aspektet 'social påvirkning', som det præsenteres i den klassiske *tilskuer*-teori. Dette er grundet i den kritik, som Levine et al. fremfører. Argumentet om, at den sociale påvirkning skulle have så stor magt, at ingen tilskuere vælger at hjælpe, hvis andre tilskuere ikke aktivt reagerer på en nødsituation, synes ugyldigt. Som nævnt ovenfor af Liebst et al. er tilskuere mere tilbøjelige til at gribe ind i situationer, de finder farlige, fordi de muligvis opfatter tilstedeværelsen af andre tilskuere som en sikkerhedsforanstaltning. Vi erkender og arbejder med den optik, at tilskuerne påvirker hinandens beslutningsproces i større eller mindre grad, afhængigt af situationen, deres erfaringer, relationer til de implicerede i konflikten, samt relationerne tilskuerne imellem. Projektet har videre brugt *tilskuer*-teorien til at afklare, hvornår nogen kan betragtes som tilskuer (dette skal ses i relation til vores begrebsafklaring i afsnit 1.5).

Teoretisk tilslutter projektet sig ideen om, at tilskueren gennemgår en beslutningsproces når vedkommende skal tage stilling til om en eventuelt indblanding er nødvendig. Der arbejdes med antagelsen, hentet i den klassiske teori at tilskueren skal opdage og identificere situationen som værende

farlig, og at denne vurderingsproces hovedsageligt er baseret på tilskuerens erfaringer, risikovurdering af egen sikkerhed, samt et eventuelt relationsforhold til de implementerede parter i konflikten. Videre antages det også i tråd med den klassiske teori at de individer som forbliver inaktive, sidder fast i deres beslutningsproces. Ikke fordi de er fanget imellem skyld eller skam, men fordi de som tidligere påpeget af Levine et al. ikke altid har alle forudsætningerne til at vurdere situationens alvor. Mange voldelige situationer i nattelivet foregår i en masse tumult. Ofte er der larm, høj musik, dæmpet belysning og mange berusede mennesker på meget lidt plads. Det er alt sammen faktorer som gør det svært for en tilskuer, som muligvis selv er beruset, at opdage og identificere situationen som værende farlig. I mange tilfælde blander tilskuerne sig først, når slagsmålet er i gang, og dette kan som før nævnt skyldes, at de simpelthen ikke har opdaget og identificeret en potentiel konflikt under konfliktoptrapningen. Vi anerkender dog, at relationen tilskuerne imellem kan have betydning for reaktionstiden for intervention. Dette betyder dog ikke, at interventionen helt udebliver, blot at responstiden muligvis kan forlænges. Tilskuere som ikke kender hinanden, kan have brug for længere tid at blive enige om, at begge parter opfatter og identificerer situationen som farlig, hvorimod folk, som kender hinanden, vil være mere åbne for at udtrykke bekymring til hinanden.

Vi har hermed i den ovenstående redegjort for den teoretiske ramme for projektet. Her har vi særligt lagt vægt på volds- og tilskuerteori, da vi finder disse teorier relevante i forhold til besvarelse af vores problemformulering. Redegørelsen for teorien leder os hermed videre til projektets analysestrategi og samlede analyse.

4 Analysestrategi

I det følgende vil vi komme ind på hvilken analytisk strategi vi har tilgået vores empiri. Det er vigtigt for undersøgelsen, at vi forholder os eksplicit i forhold til vores tilgang til empirien, da dette er med til at sikre mulighederne for genskabelse af undersøgelsen.

Da vores otte videocases finder sted i forskellige omgivelser, har det været essentielt at få en ensartet struktur på vores analyse for derigennem at muliggøre sammenholdning af empiri og teori. Som nævnt tidligere startede vi indledningsvist med at gennemse samtlige videocases for der igennem at sikre den tekniske kvalitet af den visuelle empiri. Her lavede vi en fælles vurdering af hændelsesforløbet i forhold til projektets afgrænsning. Ved anden gennemgang af videoempirien blev der foretaget individuelle noter med henblik på at danne et detaljeret forståelsesmæssigt overblik over hændelsernes kronologiske forløb. Ved tredje gennemgang sammenholdte vi vores noter med henblik på at skabe konsensus omkring tolkning af hændelsesforløbet. I den forbindelse har det være essentielt for kvaliteten for den videre analyse, at der har været en overensstemmelse i forhold til indholdet i det observerede materiale. Ved fjerde gennemgang begyndte vi den tematiske analyse, hvor det blev søgt at identificere bestemte mønstre i gadevoldssituationen. Disse tematiske fokusområder er i funderet i teorierne og de dertilhørende begreber. Nedenstående opstilling illustrerer de tematiske hovedpunkter.

- Journalnummer
- Optakt.
- Voldens fysiske udtryk
- Voldens geografiske placering
- Nonverbal kommunikation
- Tilskuere
- Efterspil

For at holde et organiseret overblik nedskrev vi indledningsvist casens journalnummer. Under tematikken *optakt*, har fokus været at identificere eventuelle konfrontationsspændinger op til voldens frigørelse. Herunder har vi forsøgt at være eksplicite om, hvordan konfrontationsspændingerne har påvirket situationen henholdsvis eskalerende eller deeskalerende. Under *voldens fysiske udtryk*, har vi helt konkret set på, hvordan volden kommer til udtryk i form af fysiske handlinger og antalsmæs-

sige slag, skub, spark med videre. *Voldens geografiske placering* dækker over, hvor gadevoldssituationen finder sted i bybilledet. Fokus er på blandt andet på hvilke miljømæssige omstændigheder, der er forbundet med placeringen af voldsepisoden. Vi ser herunder på tidspunktet på døgnet, om episoden finder sted i nattelivet eller i dagtimer, samt om der er særlige elementer i omgivelserne, som kan være med til at påvirke situationen (eksempelvis udskænkning af alkohol, kødannelse eller menneskelig trafik af anden art). Tematikken *det nonverbale sprog* dækker over kropsholdning, gestik og ansigtsudtryk, som det er observeret i videoempirien. Under *tilskuere* kigger vi på, hvor mange tilskuere der er tilstede, deres adfærd og eventuel interventionsmønster. Herunder ligger også betydningen af tilskueres tilstedeværelse for gadevoldssituationen. Afslutningsvis ser vi på *efter-spil*. Vi ser på, hvad der sker efter voldshandlingerne stopper, hvordan de involverede parter opfører sig efterfølgende, og hvilke reaktioner vi ser fra de omkringstående tilskuere. Den tematiske analyse sammenholdt med det kronologiske hændelsesforløb ligger til grund for vores samlede analyse i nærværende projekt.

4.1 Overordnet introduktion til videocases

Som indledning til vores analyse har vi lavet en kort introduktion til vores videocases. Her beskriver vi kort, hvor og hvornår de forskellige hændelser udspiller sig, samt overordnede detaljer fra voldsituationen. For en mere detaljeret samlet beskrivelse af videomaterialet henviser vi til bilag 1.

Case 1

Casen udspiller sig på åben gade i de sene nattetimer. Robert og Søren har en langtrukken konflikt som langsomt eskalerer imod vold. Søren er særdeles ophidset, imens Robert forholder sig forholdsvist neutral. De omkringstående tilskuere forsøger flere gange at dæmpe konflikten. Til sidst eskalerer situationen så meget, at tilskuerne trækker sig fra Robert og Søren. Søren tjatter og sparke ud efter Robert. Til sidst slår Robert igen, og rammer Søren i ansigtet med knyttet hånd. Den voldelige del af konflikten stoppes umiddelbart herefter, da en dørmænd kommer ind i billedet.

Case 2

Denne case udspiller sig i de sene dagtimer i indgangspartiet til et center. Da Oliver passerer Alexandra er der en form for kontakt. Alexandra bliver meget ophidset over dette. Konflikten imellem dem eskalerer langsomt, indtil Oliver konfronteres af Alexandra, der har været ude af billedet. Der opstår et skænderi, som resulterer i at Oliver tværer sin sandwich ud i ansigtet på Alexandra. Alexandra svarer igen med at skubbe til Oliver to gange, indtil han hurtigt forlader stedet. Alt imens

står Olivers ven, Alexandras veninder og et par andre tilskuere passivt og ser til mens episoden udspiller sig.

Case 3

Casen udspiller sig i nattelivet på et diskotek lige ved siden af dansegulvet og baren.

Sebastian og Andreas kommer tumlende ind i billedet fra dansegulvet. Andreas har Sebastian i en hovedlås, alt imens han forsøger at slå ham i ansigtet. To af Andreas' venner, Martin og Kevin, kommer til. Kevin hjælper Andreas med at slå Sebastian i hovedet, imens Martin holder tilskuerne på afstand. En tilskuer og Martin kommer op at diskutere. Der bliver i denne forbindelse skubbet til Martin så han vælter Sebastian omkuld. Da Sebastian falder til gulvet slår Kevin ham yderligere fem gange før han forlader situationen og Andreas sparker og tramper på ham. Tilskuerne stopper herefter volden, ved at skubbe Andreas væk.

Case 4

Denne case udspiller sig i dagtimerne i et offentligt computerområde. Anders og Poul har en verbal udveksling. Anders er meget vred, imens Poul forholder sig rolig. Anders rejser sig ophidset og skælder ud på Poul, som fortsat ignorerer ham. Anders går over til Poul, hvor han delvist giver ham en skalle på siden af hovedet, alt imens han skubber Poul forover. En tilskuer får Anders tilbage på sin plads. Han er stadig meget ophidset. Flere børn og unge har stoppet deres aktiviteter for at kigge på situationen. Anders forlader kort tid herefter computerområdet.

Case 5

I denne case udspiller situationen sig i forbindelse med nattelivet. En tilskuer står og filmer, da en bil kører op på fortovet, og er tæt på at påkøre Anne. Dennis hopper ud af bilen og går vredt over mod Anne. Annes veninder trækker sig tilbage, men filmer forsat situationen. Dennis skubber flere gange til Anne, der vakler bagud, alt imens hun forsøger at værgе for sig. Dennis henvender sig vredt til veninden, der filmer, hvor han langer ud efter kameraet for at hun skal slukke det. Kameraet slukkes.

Case 6

Casen finder sted på et diskotek i nattelivet. Kasper og Tobias sidder ved et bord lige ved dansegulvet. Der er flere som sidder omkring bordet. Tobias rejser sig, skåler med personerne ved bordet og

bøjer sig fremover mod Kasper. Kasper rejser sig herefter hurtigt op, og giver Tobias tre knytnæveslag lige i ansigtet. Tobias falder tilbage og ned på dansegulvet imellem tilskuerne. En af personerne får Kasper ned at sidde igen. Imens hjælper tilskuere Tobias væk fra dansegulvet.

Case 7

Denne case finder sted i nattelivet i en mindre sidegade. Jon kommer ind i billedet og stiller sig for at lade vandet. Simon henvender sig kort til Jon, hvorefter han giver ham et hårdt knytnæveslag i ansigtet. Jon vakler bagud, men genvinder hurtigt balancen. Jon går frem mod Simon, der trækker sig tilbage. Jon skubber Simon tilbage, så han mister balancen. Inden Simon er helt oppe at stå, tager Jon en cykel, som han slår Simon med, hvorefter han atter smider den fra sig. En tilskuer passerer passivt forbi situationen, hvorefter Simon og Jon stopper deres voldelige udvekslinger. Simon bakker ud af billedet, hvorefter Jon går tilbage for at lade vandet op ad en halvmur.

Case 8

Casen udspiller sig ved en stor trafikeret vej i centrum af Aalborg i de tidlige morgentimer. Peter stopper op, og henvender sig til Rasmus og Emil, der kommer gående på modsatte side af vejen. Rasmus går over til Peter, hvor de kort skubber til hinanden inden Emil kommer løbende, og giver Peter et knytnæveslag. Peter og Emil fortsætter kampen rundt på kørebanen, hvor de skubber, slår og sparker ud efter hinanden. En tilskuer går hurtigt forbi situationen. Peter falder til sidst til jorden, hvor Emil giver ham endnu et par slag, inden han løber væk. Rasmus kommer nu til og giver Peter 29 knytnæveslag. Herefter løber Rasmus væk og en tilskuer på cykel henvender sig til Peter.

Dette leder os videre til næste afsnit, projektets egentlige analyse.

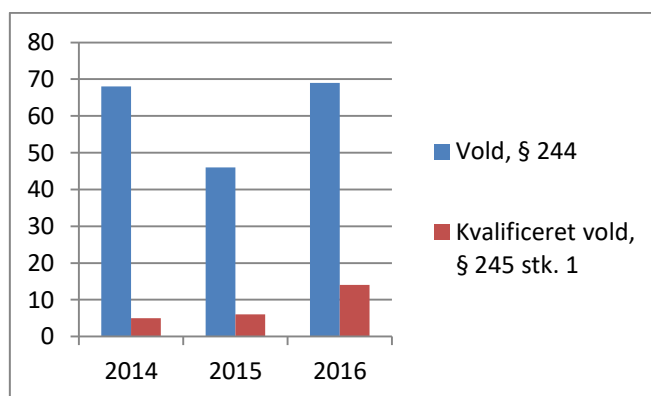
5 Analyse

5.1 Deskriptive tabeller

I vores undersøgelse af, hvad der kendetegner gadevoldssituationen i Aalborg, har vi indledningsvist fundet det nødvendigt, at danne os et strukturelt overblik over volden i Aalborg. Dette er sket gennem manuel optælling og udfærdigelse af deskriptive tabeller inden for forskellige parametre. Formålet med disse deskriptive tabeller er at forstå så meget af helheden som muligt, for derigennem at forstå detaljer i gadevoldssituationen gennem visuel caseanalyse. Dette afsnit vil derfor være med til at kortlægge *hvor* og *hvornår* volden finder sted i Aalborg. Derudover *hvem* og *hvor mange* der er involveret i voldshændelsen. I vores deskriptive tabeller omtaler vi de involverede parter som henholdsvis gerningsperson og forurettede, og dermed er vi bevidste om den værdiladning der ligger i brugen af sådanne betegnelser. Anvendelsen af disse betegnelser er funderet i politiets journaler, da det er på baggrund heraf, at den manuelle optælling er fundet sted.

5.1.1 Voldens art

På baggrund af vores afgrænsning beskrevet tidligere i projektet, bygger de deskriptive tabeller på ialt 208 voldshændelser begået i Aalborg. Hændelserne fordeler sig således; 2014 – 73 sager, 2015 – 52 sager og 2016 – 83 sager. Resultattabellerne, der ligger til grund for udarbejdelsen af de deskriptive tabeller, er vedhæftet som bilag 2.

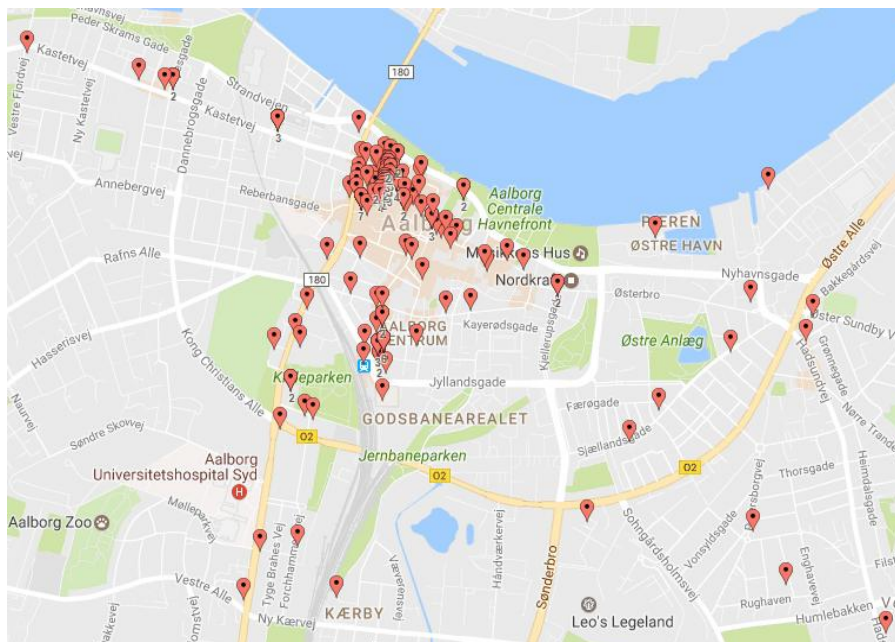


Figur 6 Voldshændelser fordelt efter straffeloven

Som det fremgår af ovenstående figur 6, placerer langt de fleste anmeldte voldshændelser sig under Straffenlovens § 244, simpel vold. De resterende sager ligger under kvalificeret vold, § 245.

5.1.2 Hvor og hvornår sker gadevolden i Aalborg

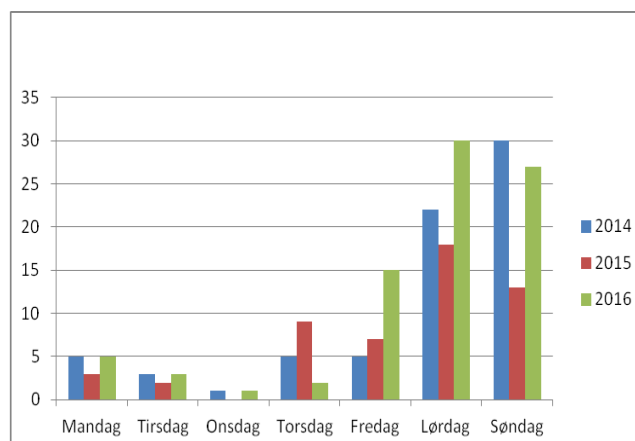
Dette leder os videre til, hvor volden placerer sig geografisk i Aalborg og i hvilket tidsrum disse hændelser udspiller sig.



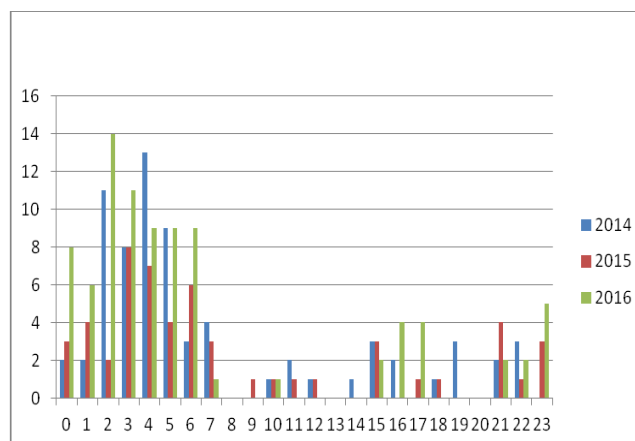
Figur 7 Voldens geografiske placering

Som det illustreres på kortet ovenfor (figur 7), udspiller gadevolden sig i forskellige knudepunkter i Aalborg midtby. Der er en klar centrering af voldshændelser i og omkring Jomfru Ane Gade, hvilket er Aalborgs centrale område i forhold til by- og natteliv med høj koncentration af udskænkingssteder. Derudover er flere af voldshændelserne centreret omkring John F. Kennedys Plads. Pladsen er ligeledes et knudepunkt for mange mennesker, da Aalborgs hovedbanegård og busterminal begge støder op til pladsen. Bemærkelsesværdig er, at der ligeledes foregår en del voldshændelser langs Boulevarden. Dette er interessant, da Boulevarden netop forbinder Aalborgs byliv og det primære transportpunkt i byen. Boulevarden er dermed en central vej for mange mennesker, udover at der ligger værtshuse langs vejen.

Derudover er der en del hændelser, som placerer sig langs Vesterbro. En del af disse sager skyldes Aalborgs tilbagevendende begivenhed, karneval, der finder sted hvert år i maj. Karnevallet har opstart tre steder i henholdsvis Aalborg og Nørresundby, der alle samlet ender på Vesterbro i retning mod Kildeparken. Vesterbro er derfor et stort knudepunkt, når omkring 60.000 (ofte berusede) mennesker mødes i et stort optog (Aalborg Karneval, 2017).



Figur 8 Gerningstidspunkt, ugedag

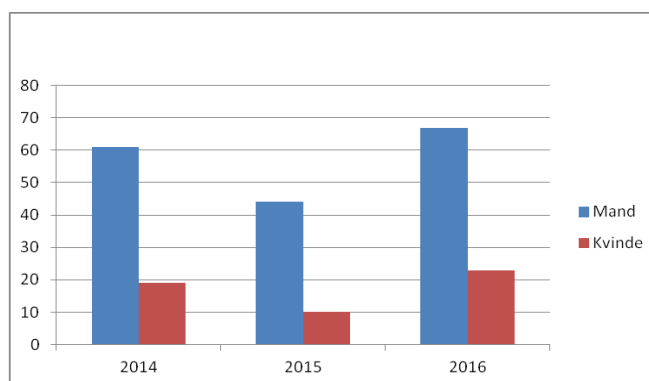


Figur 9 Gerningstidspunkt, klokkeslæt

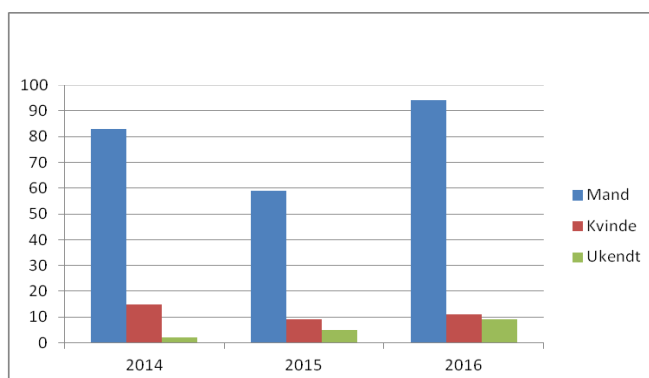
Figur 8 og 9 underbygger billedet af, at meget af gadevolden i Aalborg sker i forbindelse med by- og nattelivet i Aalborg. Mange af voldshændelserne finder sted i forbindelse med weekenderne, primært lørdag og søndag. Samtidig viser figur 9, at volden oftest sker ud på de sene nattetimer/tidlige morgentimer. Dette stemmer overens med nyere forskning baseret på gadevold i nattelivet i København. Her ses det ligeledes, at frekvensen af voldsager stiger efter midnat i weekenderne, hvor 49,4% af voldsagerne finder sted mellem kl. 00.00 og 05.59. Nyere forskning viser dermed, at volden dermed særligt knytter sig til nattelivskonteksten (Heinskou & Liebst 2017:5-6).

5.1.3 Hvem er forurettede og gerningsperson

I det følgende vil vi at se nærmere på, hvad der kendetegner de involverede partere i forbindelse med gadevolden i Aalborg fordelt over 2014, 2015 og 2016. Gennemsnitlig viste vores manuelle optælling, at 77% af alle gerningspersoner er etnisk danske og 83% af alle forurettede er etnisk danske.

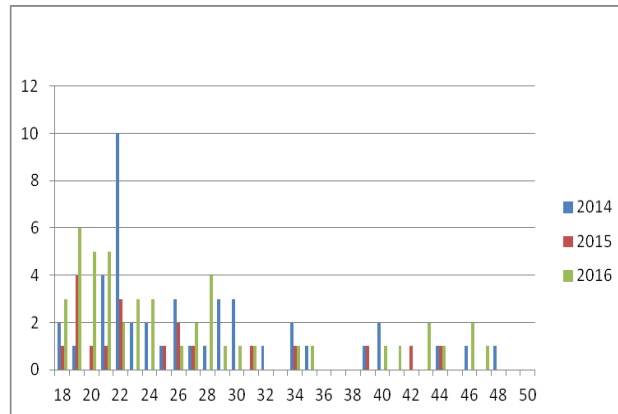


Figur 10 Kønsfordeling på forurettede

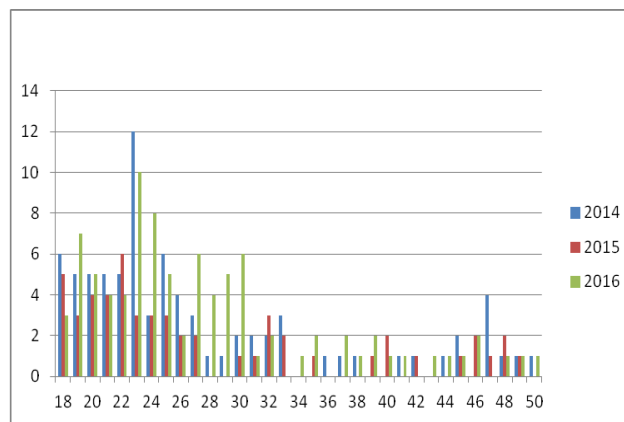


Figur 11 Kønsfordeling på gerningsperson

Som det kan aflæses på figur 10 og 11, er mændene de klart overrepræsenterede hos både forurettet og gerningsperson. Hos de forurettede udgør kvinder gennemsnitligt over år 2014 til 2016 23%, hvor mændene udgør 77%. Hos gerningspersonerne er forskellen endnu tydeligere imellem de to køn, hvor gennemsnitlig 82% er mænd og 12% er kvinder. At de resterende 6% er ukendte skyldes, at forurettede har været så uforberedt og/eller omtåget, at vedkommende ikke har haft nogen anelse om, hvem gerningspersonen er. I nyere forskning på gadevoldsområdet påpeges det, at overvægten af mandlige gerningspersoner skyldes, at mænd oftere agerer fysisk-aggressivt end kvinder (Heinskou & Liebst 2017:7).

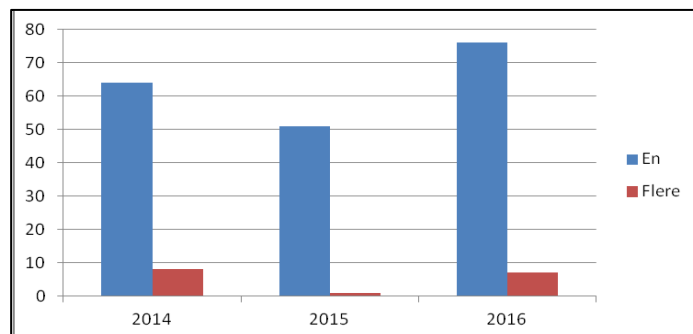


Figur 12 Alder, forurettede

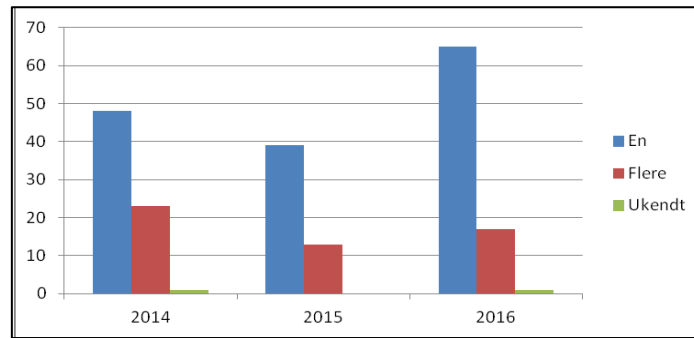


Figur 13 Alder, gerningsperson

Figur 12 og 13 giver et overblik over forurettede og gerningspersonens alder på gerningstidspunktet. Som det kan ses af tabellerne, går alderen fra 18 til 50 år, hvilket skyldes vores afgrænsning jævnfør redegørelsen tidligere i projektet. Overordnet ses det, at forurettede primært ligger i alderen 18 til 33 år. Gerningspersonerne placerer sig en anelse lavere i alder end de forurettede, med en alder på 18 til 29 år.

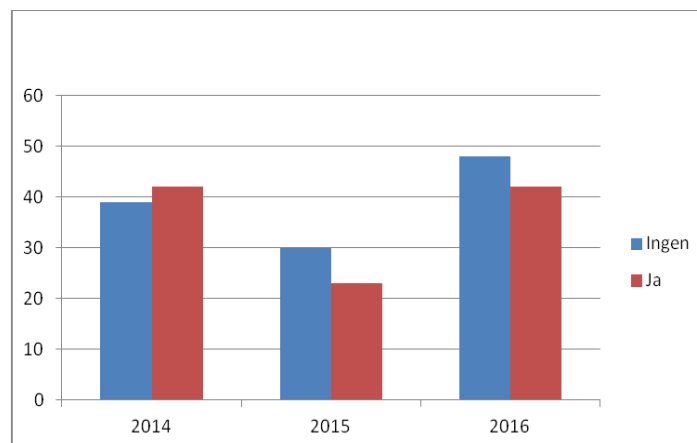


Figur 14 Antal involverede forurettede

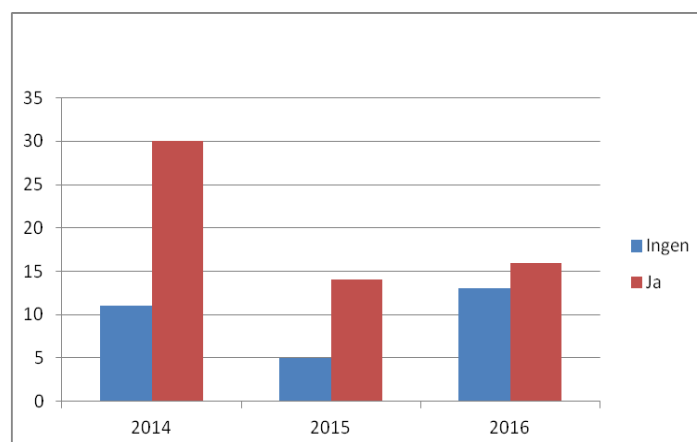


Figur 15 Antal involverede gerningspersoner

Det har ligeledes været interessant at se, hvor mange personer, der er implicerede i en voldshændelse i det offentlige rum. Fra år 2014 til 2016 indbefattede 93% af voldshændelserne kun én forurettet, mod 7% med to eller flere forurettede. Figur 15 viser at der er en større tendens til, at der er flere gerningspersoner involveret i en voldshændelse, hvor 26% af hændelserne involverer to eller flere gerningspersoner.

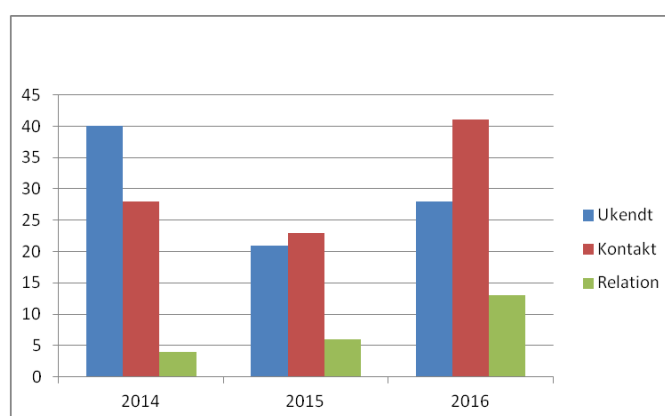


Figur 16 Antal registreringer, forurettede



Figur 17 Antal registreringer, gerningsperson

Figur 16 og 17 ovenfor er med til at illustrere, hvorvidt forurettede og gerningspersoner har været i nogen form for voldelig udveksling før den pågældende voldsanmeldelse i år 2014 til 2016. Vi har valgt ikke at skelne imellem, hvilken rolle gerningsperson eller forurettede tidligere har taget i en voldelig udveksling, blot at de tidligere er registreret som værende en del af en sådan udveksling. Det betyder, at en gerningsperson tidligere også kan have optrådt som forurettede og forurettede omvendt tidligere kan have været gerningsperson. Grunden til at vi ikke har skelnet imellem dette skyldes, at vi på baggrund af gennemsyn af videomateriale kan se, at det til tider synes tilfældigt, hvem der i første omgang får tildelt rollen som forurettede eller gerningsperson. For gerningspersonerne gælder det, at 67% gennemsnitligt har været i en voldelig udveksling tidligere. Der er dermed en ret stor procentdel af gerningspersonerne, der tidligere har befundet sig i en voldelig situation. Mere overraskende er det dog, at 47% af de forurettede tidligere har befundet sig i en voldelig udveksling, som det ses illustreres i figur 16.



Figur 18 Relation

Figur 18 illustrerer relationen imellem forurettede og gerningsperson. Undtagen år 2014, er der en overvægt af sager, hvor forurettede og gerningspersonen enten kender hinanden forinden, eller har haft en tidligere ikke-voldelig kontakt eksempelvis i byen, der senere har udviklet sig til en voldelig situation.

De deskriptive tabeller danner således en overordnet ramme hvori vores videocases udspiller sig. Vi vil i det følgende se nærmere på de situationsbestemte mønstre for, hvad der karakteriserer gadevolden i Aalborg.

5.2 Optakt, volden og efterspillet

5.2.1 Optakt og konfrontationsspændinger

I dette afsnit vil der være en analytisk gennemgang af de konfrontationsspændinger der kunne identificeres i gadevoldens optakt, samt hvordan disse manifesterer sig. Endvidere vil vi forsøge at belyse, hvordan eskalerende og deeskalerende adfærd påvirker konfrontationsspændingerne mellem de involverede parter.

Gennem observationsstudiet kunne vi identificere, at konfrontationsspænding opstår under optakten til gadevoldssituationer. Med henvisning til vores teoretiske redegørelse, opstår konfrontationsspænding, når individer befinder sig i en fjendtlig interaktion. I den forbindelse opstår der en gennemtrængende følelse af spænding, hvilket Collins kalder konfrontationsspænding, der grænser over i frygt. Det der kendetegner konfrontationsspændingerne som de er observeret i dette studie er, at en stor del af konfrontationsspændingerne eskaleres gennem nonverbal og verbal kommunikation. Der er tale om kropssprog, som signalerer spænding og/eller frygt i forbindelse med konflikten, samt verbal konfliktoptrapning. Dette ses eksempelvis i case 1, 2 og 8.

Case 8: Peter og Rasmus har en kort udveksling på tværs af en stor vej. Rasmus går hurtigt over kørebanen mod Peter. Da Peter ser Rasmus komme over imod ham begynder han at trippe lidt frem og tilbage. Peter bliver tydeligt mere rastløs jo nærmere Rasmus kommer på ham. Da Rasmus står overfor Peter, træder de skiftevis frem og tilbage, flere gange helt tæt på hinanden. Det er tydeligt i deres kropssprog, at situationen er højspændt. Samtidigt har de en kort verbal udveksling. Rasmus træder helt tæt på Peter, hvilket får Peter til at smide sin cigaret fra sig og give Rasmus et solidt skub væk fra sig.

Der synes at være to elementer som er med til at skabe og øge konfrontationsspændingen mellem Peter og Rasmus. Det første der ses er, at konflikten som finder sted mellem Peter og Rasmus, primært er domineret af nonverbal kommunikation. Ifølge Nassaus teori befinder de to sig i den første fase af voldens frigørelse. Denne fase er, som forklaret og videre observeret her, hovedsageligt manifesteret i den fysiske og nonverbale kommunikation. Rastløsheden og de hektiske bevægelser som begge parter kommunikerer, koblet med at de fysisk træder helt tæt på hinanden, gør at begge parter finder sig i en form for afventende position for situationens videre udvikling. Det andet element, som er med til at øge konfrontationsspændingerne, er den verbale udveksling. Konflikten mellem

Rasmus og Peter startes og eskaleres gennem verbal udveksling. Den korte udveksling bevæger sig hurtigt over i, hvad Collins beskriver som bluster. Dette sker samtidigt med, at de bevæger sig frem og tilbage imod hinanden. Det ser ikke ud til, at der bliver sagt meget, men det er klart, at den korte udveksling mellem mændene øger konfrontationsspændingen. Deres gensidige adfærd synes, at være med til at eskalere situationen og dermed konfrontationsspændingen. Jævnfør tidligere forskning er det ikke usædvanligt, at vold netop udvikler sig gennem en gensidig serie af eskalerende udvekslinger (Baumeister 1996:283-285, Heinskou & Liebst 2017:21). Samme tendenser ses i case 2.

Case 2: Alexandra henvender sig til Oliver da han passerer hende på vej ud af centeret. De har en kort udveksling. Alexandra siger noget til Oliver, der får ham til at stoppe op og vende om og gå tilbage til Alexandra. De går helt tæt på hinanden, alt imens Alexandra gestikulerer hektisk og vredt. Oliver har armene ned langs siden og læner sig indover Alexandra. De står helt tæt på og med fronten imod hinanden. Begge parter stirrer på hinanden mens de har det, der ligner en højlydt verbal udveksling.

I den korte kontakt imellem Oliver og Alexandra, ser vi en verbal eskalering af konfrontationsspændingen. Den verbale kommunikation går fra diskussion til skænderi, hvilket til sidst tipper over i bluster. Videre ses konfrontationsspændingen klart i begge parter kropssprog. Alexandra har hektiske bevægelser og Oliver ser anspændt ud. Begge parter træder som vi ser i casen tæt ind på hinanden og afventer den andens reaktion. Begge parter nægter tilsyneladende at afgive dominansen i situationen. Som redegjort for i ovenstående teoretiske afsnit, handler det ifølge Collins og Nas-sauer om etablering af den situationelle dominans, for at få fordelene i konfliktsituationen.

Den gensidige eskalationsproces i forbindelse med gadevoldssituationer underbygges ligeledes i nyere forskning, der viser, at i lidt over halvdelen af voldshændelserne (54,8%) spiller ofret selv en konfliktoptrappende rolle (Heinskou & Liebst 2017:21). Det er dermed ikke usædvanligt, at vold opstår på baggrund af aggressiv adfærd hos både gerningsperson og forurettede. Eskalerende adfærd behøver dog ikke udelukkende at være aggressiv hos begge de involverede parter for at virke konfliktoptrappende. Dette vil vi se nærmere på i forbindelse med nedenstående empiriske eksempel.

Case 1: Robert taler til en af de tre mænd. Deres samtale foregår roligt og afslappet. Søren nærmer sig undervejs i samtalen og blander sig. Søren gestikulerer vredt og peger på Robert. Robert trækker sig lidt væk, men Søren følger efter. En af Roberts venner har nu en udveksling med Søren, som er tydeligt ophidset. Robert står et par meter derfra og slår opgivende ud med armene. Vennen trækker sig fra skænderiet og Søren vender sig igen imod Robert. Søren går tæt ind på Robert og tager fat i ham og puffer ham rundt og til sidst væk fra sig. Søren fører fingeren over halsen og peger på Robert. Robert går væk. Herefter er der fire minutters pause i parternes interaktion. Robert træder igen ind i Søren synsvinkel, hvilket gør Søren ophidset, han peger og gestikulerer vredt. Søren går hen til Robert og træder igen helt tæt på ham. Der er en kort udveksling mellem parterne og Robert siger noget som tydeligt ophidser Søren yderligere. Søren gør nu klar til slagsmål, han stiller sin øl, smider jakken og indtager bokseposition. Søren sparker og slår lidt ud efter Robert. Robert træder lidt tilbage, armene nede langs siden og tager så et sug af sin cigaret.

Som illustreret i case 1 ser vi igen en eskalation i konfrontationsspændingen, som finder sit afsæt i både den nonverbale og verbale kommunikation. De verbale udvekslinger, som finder sted imellem Robert og Søren eskalerer hurtigt fra skænderi til bluster. Blusteren, som ses i case 1, er særdeles eksplicit, i det at Søren via gestikulering med en finger over halsen og en verbal henvendelse åbenlyst truer Robert. Konfrontationsspændingen ses tydeligt hos begge parter, da den manifesterer sig som rastløst kropssprog. Det er tydeligt i måden hvorpå de cirkulerer omkring hinanden, at både Søren og Robert er meget opmærksomme på hinandens tilstedeværelse i situationen. Der hvor de to adskiller sig markant i deres nonverbale kommunikation er i deres direkte konfrontationer rettet imod hinanden. Idet Søren træder tæt på Robert bevæger han sig hektisk med armene ud fra kroppen. Robert i kontrast hertil forholder sig roligt med armene nede langs siden. Søren udviser et langt mere aggressivt kropssprog end Robert, hvilket øger konfrontationsspændingen. I situationen lader det til, at Robert forsøger at trække sig eller forholde sit kropssprog neutralt, hvilket umiddelbart set burde deeskalere situationen. Hvad der her er interessant er, at vi observerer at Roberts manglende respons på Søren eskalerende adfærd synes at øge konfrontationsspændingen yderligere. At konfrontationsspændingen øges grundet manglende respons på eskalerende adfærd ser vi også et eksempel på i case 4, der ligeledes udspiller sig i det offentlige rum.

Case 4: Anders og Poul har en verbal udveksling i et computerrum. Anders vender sig og læner sig under udvekslingen frem imod Poul, som sidder længere henne i rækken. Anders er åbenlyst ophid-

set, han peger på Poul og gestikulerer vredt. Poul gestikulerer også og peger tilbage på Anders. Poul er mindre hektisk i sine bevægelser og bruger kun hænderne, han sidder med siden til Anders. Manden som sidder mellem dem, forsøger at berolige Anders som nu er yderst ophidset. Poul synes at lukke af for Anders og ignorere hans tilnærmelser. Anders rejser sig op med fronten imod Poul. Anders har blikket stift rettet imod Poul. Poul forbliver siddende og virker anspændt på trods af, at han forsøger at ignorere Anders.

Kort efter frigøres volden imod Poul. Som det er set ved de andre cases sker der en eskalation af konfrontationsspænding gennem den verbale udveksling. Samtalen synes dog ikke at bevæge sig længere end til en højroset diskussion før Poul med sin passive fysiske fremtoning synes at forsøge en blokering for Anders' eskalerende adfærd. Konfrontationsspændingen er tydelig hos begge parter, men den manifesterer sig forskelligt hos Poul og Anders. Hos Anders ser vi det typiske rastløse og aggressive kropssprog. Han vender sig imod Poul og læner sig frem imod ham, foruden at han rejser sig fra sin stol. Denne eskalerende adfærd bliver mødt af Poul med passivitet og anspændthed. Dette er muligvis et forsøg på deeskalering fra Poul, som i sit kropssprog signalerer en anspændthed som synes at sige 'jeg ønsker ingen ballade'. Pouls manglende respons på Anders' eskalerende adfærd synes som det sammenligneligt kan ses i case 1, at virke imod hensigten at deeskaler situationen. Det er muligt, at den manglende respons opfattes af Anders som en provokation og dermed en eskalation af konflikten. Man kan tale om, at der muligvis hviler et provokativt element i manglende respons. Man kan derfor argumentere for, at eskalation i forhold til konfrontationsspændingen ikke udelukkende er baseret på gensidig aggressiv adfærd. Passiv adfærd kan virke lige så konfliktoptrappende som en ellers direkte aggressiv adfærd. Afslutningsvis finder vi det interessant at fremhæve, at de ovenstående videocases alle finder sted i forskellige omgivelser, herunder både dag- og nattetimer, og under ædru og berusede forhold. Vi ser dermed klare karakteristika for optrapning af konfrontationsspænding uafhængigt af de omgivelser situationen opstår i. Det er interessant, hvordan de teoretiske begreber omkring konfrontationsspænding og eskalerende adfærd synes at være direkte anvendelige på konteksten i Aalborg.

5.2.1.1 Manglende konfrontationsspænding

Gennem undersøgelsen blev det klargjort, at der opstod gadevoldssituationer som tilsyneladende ingen optakt og dermed ingen konfrontationsspænding havde. Det virkede som om, at den første fase før voldens frigørelse ikke var tilstede. Man kan argumentere for, at disse gadevoldssituationer kan ses som umotiverede og meningsløse. Vi mener dog, at der i højere grad er tale om særligt korte

optakter, der således gør det svært at identificere konfrontationsspændingen. Dette både for de tilskuere, som observerer situationen, hvori volden opstår, og i nogle tilfælde også de involverede parter. Denne hurtige overgang fra konfrontationsspænding til vold lægger sig op ad, hvad Collins beskriver som *getting the jump*, et begreb vi vil uddybe senere. Der ses eksempler på denne korte konfrontationsspænding i case 6 og 7.

Case 6: Tobias og Kasper sidder ved samme bord, der er gang i festen omkring dem. De sidder i samtale over bordet. Deres kropssprog virker afslappet, begge har albuerne på bordet. Tobias rejser sig fra sin plads ved bordet og stiller sig for enden af bordet. Kasper læner sig tilbage i sædet og forholder sig passiv, han virker nu anspændt. Kasper læner sig ind til sin sidemand og har en kort udveksling. Imens skåler Tobias med de andre ved bordet. Tobias læner sig indover bordet og rører ved noget foran Kasper, han siger noget til Kasper.

Umiddelbart efter at Tobias læner sig indover Kasper og taler til ham, tildeler Kasper Tobias tre slag i ansigtet. I første omgang virker det som om at Kaspers angreb på Tobias er umotiveret. Dette skyldes muligvis blot, at konfrontationsspændingerne, som vi nævnte ovenfor, er svære at observere grundet den korte optakt. Dette rejser imidlertid spørgsmålet, hvad der er årsagen til, at optakten i denne situation synes ikke-eksisterende? Vi mener, at et muligt bud kan findes i den manglende respons hos Tobias. Som nævnt og observeret i tidligere cases, synes der at være et provokativt element i den manglende respons på en given konflikt. Det er muligt, at Tobias ikke er bevidst om hans involvering i den konflikt, som tilsyneladende opstår mellem Kasper og ham selv. Hvad dette skyldes, kan muligvis finde sin årsag i de omgivelser, hvori konflikten er opstået. Både Tobias og Kasper er i byen og har dermed formodentligt drukket. Jævnfør Brad J. Bushman og Harris M. Cooper (1990) forårsager alkoholindtag en nedsættelse af kognitive, fysiske og emotionelle evner, hvilket øger risikoen for aggressiv adfærd (Bushman & Cooper 1990:342).

Det er muligt at Tobias' beruselse har påvirket hans evne til at tolke og vurdere situationen, hvori han befinder sig, og derfor overser konfrontationsspændingerne. Deres samtale signalerer, på intet tidspunkt hverken diskussion, skænderi eller bluster. Der er altså intet synligt tegn på en verbal konflikteskalering. Vi kan dog antage, at den verbale udveksling som Kasper og Tobias havde før Tobias rejser sig fra bordet, muligvis har startet konflikten imellem dem. Tobias' kropssprog er afslappet da han skåler og læner sig indover bordet imod Kasper. Kasper derimod virker bevidst om konflikten og signalerer med sit kropssprog anspændthed. Han sætter sig tilbage i sædet og "deltager" ikke i festen med de resterende mennesker ved bordet. Det er muligt at Tobias' manglende respons

på konfrontationsspændingen og dermed manglende anerkendelse af konflikten virker provokerende på Kasper, hvilket igen øger konfrontationsspændingen yderligere. Det som formentligt frigør volden er, at Tobias ubevidst i sin nonverbale og verbale kommunikation kommer til at eskalere situationen, da han ikke er i stand til at navigere i forhold til den. Et andet eksempel på en gadevoldssituation uden optakt ser vi i case 7.

Case 7: Jon har stillet sig hen til en mur for at lade vandet. Bag ham kommer Simon hen imod ham. Simon henvender sig verbalt til Jon. Simon træder tæt ind til Jon, som ser sig over skulderen for at se på Simon. Simon står med armene væk fra kroppen, håndfladerne opad og hans krop lænet lidt fremover. Jon står stille og ser på Simon med armene ned langs kroppen.

Efterfølgende tildeler Simon Jon et knytnæveslag i ansigtet. Som set i case 6, ser vi igen en meget kort verbal eskalation. Da Simon henvender sig til Jon, er han allerede ophidset. Hans bevægelser er hektiske og rastløse, og han signalerer en udfordring med armene ud fra siden og håndfladerne opad. Igen virker det til, at den manglende respons ser ud til at eskalere situationen. Det er muligt, at den manglende respons i situationen ligger i den pludselige præsentation af en konflikt, hvilken Jon ikke når at vurdere alvoren af før den manglende respons synes at tippe konflikten fra første til anden fase i frigørelsen af volden. Man kan hævde, at den manglende verbale eskalering gør det besværligt at identificere en konflikt og dermed handle derefter. Dette koblet med den forstærkende effekt, som manglende respons har på konfrontationsspændingen, kan være med til at give indtryk af en manglende optakt og dermed meningsløs vold.

Det interessante i begge ovenstående cases er, at disse begge finder sted i klart berusede omgivelser. Ifølge Bushman og Cooper er alkohol som sagt årsag til aggressiv adfærd (Bushman & Cooper 1990:348). Her bør det retvis nævnes, at det ikke er alle situationer, hvor der er indtaget alkohol, der ender i vold. Men indtagelsen af alkohol kan forklare, hvorfor det netop er i berusede omgivelser, at vi ser anvendelsen af den meget hurtige eskalation ud i vold.

5.2.2 Tippekpunkter og voldens fysiske udtryk

Vi har i det foregående beskæftiget os med opbygningen af konfrontationsspænding og frygt. Opbygningen af konfrontationsspænding og frygt identificerer Nassauer som nævnt i den teoretiske redegørelse som værende første fase. Anden fase handler om frigørelsen af vold. I det følgende afsnit vil vi derfor analytisk se på frigørelsen af volden i vores cases, herunder voldens fysiske udtryk, og derigennem dens betydning for situationen.

Da vores cases udelukkende er fremskaffet gennem politiets arkiver, vidste vi på forhånd, at alle vores gadevoldssituationer ville resultere i en eller anden form for voldelig udveksling, da disse efterfølgende er blevet anmeldt af selvsamme årsag. Samtlige konfrontationsspændinger bliver derfor frigjort ud i vold. Derfor har vi fundet det relevant at se nærmere på hvilke mønstre, der knytter sig til overskridelsen af konfrontationsspændingen. Hvad udløser tippepunktet for, at konfrontationsspændingen frigøres ud i vold? Nedenfor er et eksempel på en situation, hvor konfrontationsspændingen tipper over i en voldelig udveksling.

Case 4: Anders rejser sig fra computerbordet. Han peger vredt på sig selv, og læner sig med aggressive bevægelser frem mod Poul, uden at tage notits af, den mand, der sidder imellem de to parter. Poul forbliver passivt siddende, uden at kigge på Anders. I få skridt farer Anders over til Poul, hvor han i samme bevægelse nikker Poul en skalle på siden af hovedet, samtidig med at han fysisk skubber ham indover bordet. Som et resultat af Anders' skub, rammer Poul ind i computeren på bordet, men bliver siddende. Manden der har siddet ved computeren mellem Anders og Poul, rejser sig herefter hurtigt, og får Anders guidet tilbage til sin computerplads.

Som vi tidligere har været omkring, kan den manglende respons i konfliktsituationen hos den ene part, virke provokativt og dermed eskalerende i situationen. Anders anvender sin krop rent fysisk, ved at rejse sig og læne sig aggressivt fremover. Herved virker Anders i situationen pludselig væsentlig større end Poul og langt mere fysisk intimiderende. Dette kan analytisk ses som et forsøg på at etablere emotionel dominans i situationen. Emotionel dominans handler som tidligere nævnt om, at være den situationelle stærke, uanset den aktuelle fysiske fordel eller ej. Ved at gøre sig bred, stor og faretruende har Anders en mulighed for intimidere Poul. På trods af Anders forsøg på at etablere dominans kan Pouls tilsyneladende ligegyldighed og derigennem negligering af modstanderens trussel virke yderst provokativt. Pouls manglende respons på Anders' fysiske fremtoning kan argumenteres som tippepunktet i situationen, der fordrer en overskridelse af konfrontationsspændingen. I case 2 ser vi ligeledes et empirisk eksempel, hvor kroppene fysisk bliver anvendt til at virke faretruende inden konfrontationsspændingen frigøres ud i en voldelig udveksling.

Case 2: Oliver stiller sig helt fysisk tæt på Alexandra, og læner sig fremover. De skændes tydeligt. Oliver vender sig om og går et par skridt væk fra situationen, for derefter at vende sig om og tvære

sin sandwich ud i hovedet på Alexandra. Alexandra værger for sig og skubber Oliver væk, der fortsat har armen hævet mod Alexandras ansigt. Oliver trækker sig et par skridt tilbage, og Alexandra følger efter, og skubber Oliver endnu engang i brystkassen. Oliver værger for sig. Begge parter gestikulerer herefter ophidset til hinanden, hvor begge på skift bøjer sig vredt fremover mod den anden part.

I ovenstående voldssituation læner Oliver sig fremover Alexandra, for derigennem at fremstå som den fysisk stærke og dominerende i situationen. I case 2 er det værd at bemærke, at Oliver og Alexandras skænderi også kan være en udløsningsmekanisme til vold. Skænderi der udvikler sig til vold, skriver Collins, bliver markant mere højlydt og emotionel intens, indtil det til sidst tipper over i voldelig udveksling. Ved at rette trusler og vrede direkte mod en modstander (bluster), er det ligeledes en måde til at få en situationel fordel. Et andet element i forhold til ovenstående, der er værd at bemærke, er, at case 2 og 4 udspiller sig i dagtimerne, hvorimod de resterende finder sted i forbindelse med natte- og bylivet. På baggrund af de observerede cases ses det, at volden synes af mildere karakter i dagtimerne, overfor vold i observeret i nattetimerne. I de videocases, der udspiller sig i nattetimerne, har volden en langt mere voldelig og brutal karakter med brug af hårde knytnæveslag og spark, hvilket vi vil komme nærmere omkring senere. Gadevoldssituationerne synes således i dagtimerne at være præget af mindre fysisk voldsomme handlinger og mere verbal konflikt, herunder bluster og skænderi.

Som behandlet tidligere skriver Collins, at desto længere tid der går med skænderi og bluster, desto større er sandsynligheden for, at en konfrontationsspænding ikke frigøres ud i vold. Skænderi og bluster bliver en substitut for fysisk voldelig udveksling, hvorefter parterne glider fra hinanden igen. Dette er interessant i forhold til case 1, hvor vi ser den længste optakt i alle vores cases. I 28 min. har Søren og Robert skænderi og bluster imellem sig. Argumentet, at Søren og Roberts konflikt, trods den lange optakt, udvikler sig til vold, kan skyldes de tilstedeværende tilskuere. Af opmærksomme tilskuere er der tre mænd, foruden Roberts venner. Interesserede tilskuere har som nævnt jævnfør Collins og Weenink, en betydning for konfliktoptrapningen, da de med deres opmærksomhed på situationen (også selvom de ikke opfordrer til vold), kan være med til at sætte scenen for kamp. Søren og Robert har en lang opbygning, hvorved de ikke har samme mulighed for at bakke ud af situationen, da ingen af de to vil risikere at tabe ansigt.

Case 1: Der er en kort udveksling mellem parterne og Robert siger noget som tydeligt ophidser Søren yderligere. Søren gør nu klar til slagsmål, han stiller sin øl, smider jakken og læner sig frem i bokseposition. Søren sparker og slår ud efter Robert. Robert træder lidt tilbage, armene nede langs siden og tager så et sug af sin cigaret. Søren gør flere udfald mod Robert, der undviger ved at dukke sig eller trække sig tilbage. Robert slår herefter en gang ud efter Søren, hvor han rammes i hovedet og deraf vakler et par skridt tilbage. Søren er dog hurtigt tilbage igen i bokseposition. Denne position stoppes dog øjeblikkeligt ved fremkomsten af en dørmænd.

Udover at tilskuerne i case 1 er med til at bevirke en overskridelse af konfrontationsspændingen, gør Søren samtidig brug af sin fysiske fremtoning i forsøget på at etablere situationens fysiske dominans. Ved at sætte øllen fra sig, smide jakken og indtage bokseposition, er det et forsøg på at virke fysisk intimiderende overfor Robert. Disse handlinger er et klart mønster på klargørelse til vold. Hænderne er fri, armene har fri bevægelighed, Søren er dermed klar og ikke bange for at tage en kamp. På trods af Søren's forsøg på at etablere situationens dominans gennem sin fremtoning, har han ikke tilstrækkelig succes. På trods af Roberts til dels passive og tilbagetrækkende adfærd, er Robert klart opmærksom på situationen og indvilliger ikke i at blive den situationelle svage. Robert slår derimod ud og rammer Søren direkte i ansigtet, konflikten's eneste helt klare fuldtrefter, hvorefter Søren kortvarigt må vige tilbage. Interessant i case 1 er dermed, at ingen af parterne når at få den klare dominans i situationen inden volden stoppes ved dørmændens fremkomst. Dette vil vi komme ind på senere, hvor vi ser nærmere på efterspillet efter gadevoldssituationerne.

5.2.2.1 Et overraskende angreb

Som nævnt tidligere har vi observeret i case 6 og 7, at der er en yderst kort overgang fra konfrontationsspænding til voldens frigørelse. At angribe den svage er som nævnt ligeledes en måde at overskride konfrontationsspændingen. Collins arbejder i den forbindelse med begrebet *getting the jump*. Collins skriver, ”*Getting the jump means getting control of the emotional momentum, taking the initiative, in such a way that the entire situations flows in favor of the aggressor and puts the victim in a feeling of going along with the inevitable.*” (Collins 2008:178). Vi vil i det følgende se nærmere på, hvordan vi ser det teoretiske begreb som forståelsesramme for situationens handlinger.

Case 7: Jon har stillet sig hen til en mur for at lade vandet. Bag ham kommer Simon hen imod ham. Simon henvender sig verbalt til Jon. Simon træder tæt ind til Jon, som ser sig over skulderen for at se på Simon. Simon står med armene væk fra kroppen, håndfladerne opad og hans krop lænet lidt

fremad. Jon står stille og ser på Simon, armene ned langs kroppen. Simon leverer herefter et hårdt og hurtigt knytnæveslag direkte i ansigtet på Jon. Jon vælter herefter bagud, dog uden at falde til jorden. Han genvinder hurtigt balancen og går frem mod Simon. Simon bakker herefter, stadig klar med armene til videre kamp. Jon har armene ude til siden, med håndfladerne opadvendt, og skubber Simon fortsat mere bagud. De tjatter begge ud efter hinanden, hvor Jon får fat i Simons hals, og giver ham yderligere et skub bagud. Simon løber herefter bag ud i billedet med Jon efter sig. Jon får givet Simon et slag, så Simon er nede og røre jorden. Simon får rejst sig hurtigt fra jorden og nærmer sig bestemt Jon. Jon har i mellemtiden fået fat i en cykel, som han slår Simon med på kroppen én gang. Efterfølgende smider Jon cyklen fra sig.

Simon forsøger sig med et hurtigt slag rettet mod Jon, for derigennem hurtigt at opnå dominansen i situationen. En *getting the jump*-handling gør netop, at vedkommende ikke når at blive klar over, hvad der sker, hvorfor en hurtig og overlegen dominans etableres i situationen. Uheldigvis for Simons vedkommende i case 7 har det kraftfulde slag ikke den fulde effekt, da Jon fortsat bliver stående og hurtigt er klar til at slå igen. Det som er interessant i netop denne case er, at Jon ender med at vende dominanssituationen. Gennem hans fysiske fremgang mod Simon, armene ude, gestikulerende klar til kamp, bliver Jon pludselig den faretruende. *Getting the jump* er dermed en strategi, ligesom eksempelvis bluster, til at opnå den emotionelle dominans, men der er ingen garanti herfor. En anden case, hvor den ene part har mere held med sit pludselige angreb er at finde i case 6.

Case 6: Tobias læner sig indover bordet og rører ved noget foran Kasper, han siger noget til Kasper. Kasper rejser sig resolut. Armen bliver allerede mens han rejser sig trukket bagud til slag. Kasper giver Tobias tre hurtige knytnæveslag lige i ansigtet. Tobias falder herpå tilbage og ned på dansegulvet.

Kasper formår med sine tre hurtige slag at opnå den effekt, der ligger i *getting the jump*. Tobias bliver hurtigt og effektivt slået omkuld og Kasper har klart sikret sig situationens dominans. Selvom slaget i case 7 ikke har helt samme effekt som i case 6, kan det argumenteres i begge situationer, at voldens fysiske udtryk er et forsøg på en knock out-effekt. I begge situationer er det hårde knytnæveslag rettet direkte mod ansigtet. I case 1, 2 og 4 behandlet ovenfor har forløbet med konfrontationsspænding været længere og er mere bevidst for begge parter, sammenlignet med case 6 og 7. I case 1, 2 og 4 viser voldens fysiske udtryk sig gennem blandt andet skubberi, tjatten og udfald, men

har ikke samme hurtige og effektive forsøg på at dominere modparten. Voldens fysiske udtryk er i langt højere grad en vekselvirkende proces mellem parterne i case 1, 2 og 4, hvorimod situationer med *getting the jump* forsøges dominansen opnået uden ”ærlig kamp”.

5.2.2.2 Det vanvittige angreb

Ovenfor har vi set på forskellige mønstre for, hvornår konfrontationsspændingen overskrides og frigøres i vold. Mønstrene illustrerer forskellige måder, hvorpå de involverede parter forsøger at opnå situationens dominans. Når en person falder bliver det et svagt offer, og den emotionelle dominans er øjeblikkeligt etableret. *”Victims hitting the ground mark a decisive shift in the emotional balance: now it is clear for both parties who will be dominating and who will be dominated.”* (Weenink 2014:423). Vi vil i dette afsnit se nærmere på, hvilke konsekvenser det kan have for situationen, når den situationelle svage part falder til jorden.

Case 8: På fortovet rammer Emil Peter med endnu to slag i ansigtet. Efter det andet slag vælter Peter bagover og ned på jorden, hvor han sidder ned. Emil sparker til Peter, slår ud efter ham uden at ramme, og trækker ham derefter i benet længere ind på fortovet. Peter forsøger at værgе for sig, blandt andet ved at holde fast i Emils ben. Emil giver Peter fem slag, og Rasmus kommer til. Efter sine slag fortrækker Emil småløbende væk fra situationen og ud af billedets vinkel. Herefter begynder Rasmus at slå på Peter med knyttet hånd. Rasmus sætter knæet på Peter, der nu ligger helt ned på jorden. Han bliver ved med at slå indtil Peter ligger helt stille, 29 slag i alt. Herefter rejser Rasmus sig op, går kortvarigt ud af billedet. En mandlig cyklist fra modsatte side af vejen cykler over til Peter, for at tjekke til ham. Peter kommer lige så stille op at stå igen, lidt usikker på benene. Cyklisten ligger kort en hånd på Peters skulder, og går herefter sammen med Peter ud af billedet. Samtidig med at cyklisten tjekker til Peter, løber Rasmus tilbage til udgangspunktet, for at hente sin fastfood, han tidligere har sat fra sig.

Case 8 er et godt analytisk eksempel på Collins og Weenink samhørende begreber *forward panic* og *frenzied attack*. Som redegjort for tidligere, kan en konsekvens ved at komme op i et højt niveau af ophidselse være, at vedkommende ikke længere er i stand til at kontrollere sig selv, hvorfor disse voldsomme angreb opstår. Rasmus har fulgt hele konflikten mellem Peter og Emil på afstand. Da Emil er færdig med at slå på Peter, kan det argumenteres at konfrontationsspændingen hos Rasmus er så markant opbygget under konflikten, at han glider direkte over i et *frenzied attack*. Peter ligger på jorden, et klart svagt offer og situationens dominans er defineret. Rasmus er for et øjeblik ustopp-

pelig i sin voldshandling, og tager ingen notits af, at Emil er flygtet fra stedet. Intet tegn på Peters svaghed og passivitet har betydning for angrebet eller dets varighed. Voldens fysiske karakter ændrer sig så snart Peter ligger på jorden. Rasmus stopper først med at slå efter 29 slag. Det er først på vej væk, at Rasmus 'vågner op' og kommer i tanke om sin fastfood, han også lige skal have med sig. Et andet eksempel på *frenzied attack* ses nedenfor i forbindelse med case 3. I denne situation stoppes angrebet undervejs af tilskuerne.

Case 3: En tilskuer skubber Martin væk, der vælter tilbage i Sebastian, Andreas og Kevin. Martin halvt sætter sig på Sebastian, som dermed kommer helt ned på gulvet. Andreas kigger i retning af tilskuerne, der har skubbet Martin. Kevin slår Sebastian fem gange i maven i takt med at han bøjer sig ned over Sebastian. Han sætter sig ned på hug ved siden af Sebastian for at slå ham yderligere tre gange. Da Sebastian vælter ned på gulvet støder de ind i en tilskuer, der står i baren forrest i billedet, der ikke tidligere har registreret situationen. Han vender sig og kigger på Sebastian på gulvet, og opdager at Sebastian bliver slået. Han går et par skridt tilbage, i dækning af søjlen ved baren, og kigger overrasket op på Andreas. Kevin rejser sig og tager lidt afstand til Sebastian, hvor Andreas i stedet træder frem og først sparker Sebastian og bagefter tramper på ham. Ved trampet blander flere tilskuere sig i voldssituationen, ved fysisk at skubbe Andreas. Andreas bliver skubbet så kraftfuldt væk fra situationen af tre personer, at han næsten vælter.

Weenink skriver, som behandlet tidligere, at *frenzied attack* har større sandsynlighed for at finde sted forbindelse med solidaritetsbegejstring i angriberens gruppe. Dette mener vi, at vi finder spor af i case 3, hvor voldshandlingen er en fælles social handling mellem Martin, Andreas og Kevin. Der er i situationen en intenst stemning af, at de er sammen om dette overfald. Martin holder tilskuerne på afstand (gerne med skub) imens Martin og Andreas skiftes til at slå på Sebastian. Vold udført af en gruppe er ofte mere voldsom, jævnfør Heinskou og Liebts nyere forskning af gadevold. Dette skyldes gruppeelementet, hvor der er flere personer om at udføre voldshandlingen (Heinskou & Liebst 2017:27). Igen sker der et tippepunkt i voldens fysiske udtryk, så snart Sebastian falder til jorden og bliver det svage offer. Volden bliver voldsommere, da Sebastian ligger på jorden. Da han først er nede at ligge henholdsvis sparker og tramper Andreas på Sebastian. Netop Sebastians klart svage position er i den forbindelse interessant i forhold til tilskuerne. Som tidligere nævnt, skriver Nassauer, at det at angribe et klart svagt offer kan virke så uretfærdigt og brutalt overfor tilstedeværende tilskuere, at det virker yderst chokerende og ligefrem fordrer intervention. Da tilskueren i

baren først opdager voldssituationen, er det klart at han er yderst chokeret og uforstående overfor, hvad han i øjeblikket er vidne til. Samtidig går der ikke lang tid, fra Sebastian bliver sparket og trampet på, til at tilskuerne bryder igennem den ellers etablerede blokade for at stoppe hændelsen. Ved at Sebastian er faldet til jorden er han i så hjælpeløs en position, at voldshandlingerne nødvendigvis må stoppes af de omkringstående. Betydningen af tilskuerne i forbindelse med gadevoldssituationerne vil vi komme nærmere ind på i et senere afsnit.

5.2.3 Efterspil og den uforløste konfrontationsspænding

I dette afsnit ser vi nærmere på det efterspil som opstår efter den voldelige udveksling og hvilken betydning det har for de involverede parter. Videre ser vi nærmere på efterspillet i de gadevoldssituationer, hvor volden bliver afbrudt således, at den emotionelle dominans ikke er blevet etableret. I vores analyse af voldens efterspil bemærkede vi en forskel i adfærden hos den part, der formåede at etablere situationens dominans, afhængigt af konteksten hvori volden blev udført. De cases hvor emotionel dominans blev etableret i nattelivet ser vi en tendens til, at den som har dominansen bliver på stedet, mens den anden part forlader stedet enten ved egen eller andres hjælp. Vi ser eksempler på dette i blandt andet case 6 og 7.

Case 6: Kasper peger vredt ned på Tobias, som ligger på dansegulvet. En af Kaspers kammerater hiver ham lidt i armen og signalerer til ham at han skal sætte sig ved bordet igen. Kasper sætter sig og taler med sin kammerat. Imens hjælper tilskuere på dansegulvet Tobias op og væk fra Kasper. De fører Tobias over dansegulvet. Stemningen ved bordet er nu afdæmpet. En dørmand dukker op og Kasper rejser sig og går med ham ud.

Efter Kaspers situationelle etablerede dominans, sætter han sig atter ved bordet. Samtidigt med dette hjælpes Tobias væk. Stemningen ved bordet synes at have ændret sig. Tilskuerne sidder stille, der foregår ikke længere samtale ved bordet eller anden festlig omgang eksempelvis i form af udveksling af skål. Det forekommer, at tilskuerne ved bordet pludselig er bevidste om, at der har været en konflikt. Det interessante er, at ingen ved bordet udviser adfærd som anfægter Kaspers ret til at sidde ved bordet. Det er muligt, at det faktum, at Kasper forlader konflikten med den emotionelle dominans bevirker, at ingen andre har lyst til at anfægte hans ret til at blive ved bordet, til trods for, at han har brudt med de sociale normer. Det at Kasper tilsyneladende upåvirket sætter sig tilbage til bordet, kan eventuelt skyldes de omgivelser, hvori voldssituationen udspiller sig. Som tidligere illustreret i figur 8 og 9, er det ikke ualmindeligt, at mange voldsituationer udspiller sig i forbindelse

med natte- og bylivet i Aalborg. Ifølge Heinskou og Liebsts nyere forskning af gadevold, forhøjes risikoen for at nattelivets sociale gnidninger fører til vold ved indtagelsen af alkohol, da beruselsen gør individerne mere aggressive og svækker deres evne til selvregulering (Bushman & Cooper 1990:348, Heinskou & Liebst 2017:24). Kaspers adfærd, om end ikke socialt accepteret, er derfor ikke direkte unormal i disse omgivelser. Et andet empirisk eksempel, hvor vi netop ser, hvordan omgivelserne i natte- og bylivet er definerende for gadevoldssituationens efterspil, finder vi i case 7.

Case 7: Efter tilskueren har passeret Jon og Simon vender de sig igen imod hinanden. De går lidt frem og tilbage imod hinanden. Begge har armene ud fra kroppen, læner sig ind imod hinanden. Simon trækker sig og begynder at forlade stedet. Jon følger efter ham og da Simon vender sig om og ser at Jon følger efter ham har de en kort udveksling. Simon forlader herefter stedet. Jon går over til en halvmur og står med ryggen til retningen hvori Simon forsvandt, mens han lader vandet.

Jon har dominansen i gadevoldssituationen, da de bliver afbrudt af en forbipasserende tilskuer. Afbrydelsen på den voldelige udveksling synes at gøre, at Jon og Simon ikke er helt færdige med deres interne konflikt. De vender kortvarigt tilbage mod hinanden med fysisk fremtruende kroppe og verbal udveksling. Jon synes at fastholde dominansen fra tidligere, hvorfor Simon til sidst forlader situationen. Igen sker gadevoldssituationen i forbindelse med by- og nattelivet i Aalborg, hvorfor vi kan antage, at begge parter har indtaget alkohol. Som i case 6 ser vi, at den situationelle stærke, virker komfortabel i at forblive i situationen efter den voldelige udveksling. Simon som den situationelle svage og ”taberen” i denne kamp, er den, der fortrækker, hvorefter Jon vender tilbage, for at lade vandet op ad en mur. I både case 6 og 7, der begge finder sted i forbindelse med by- og nattelivet, ser vi altså en tendens til, at den som har etableret emotionel dominans er komfortabel i at blive på stedet, mens den anden part forlader stedet (enten ved egen eller andres hjælp). Dette kan ses i kontrast til det efterspil vi observerer i gadevoldssituationer, som finder af sted i dagtimerne.

Case 2: Oliver vender sig nu og går hurtigt imod udgangen sammen med hans ven. De forlader stedet. Alexandra og hendes veninder står tilbage. De taler hektisk sammen og kigger i den retning hvor af Oliver og hans ven har forladt stedet. En af veninderne tilbyder Alexandra en serviet til hendes ansigt.

I denne case ser vi, at det er vedkommende, altså Oliver, med situationens dominans, der vælger at forlade situationen. Her forbliver den anden part, i dette tilfælde Alexandra tilbage. Her modtager hun hjælp og omsorg fra de omkringstående veninder, som var tilskuere til hændelsen. Den samme tendens observerer vi ligeledes i case 4.

Case 4: En dreng observerer situationen, han virker anspændt. Poul signalerer til drengen, at han er O.K., men drengen er fortsat fokuseret på Anders. Poul kigger sig lidt rundt og ser på de omkringværende mennesker. Anders og Poul ignorerer hinanden i lidt tid, indtil Anders rejser sig og pakker sine ting sammen. Han tilbyder sin computer til fornævnte dreng, som tøvende går derhen. Før Anders forlader stedet går han hen til Poul og læner sig aggressivt nedover ham og taler til ham. Poul sidder stift i stolen og holder armene på bordet og hænderne foldet. Anders forlader hurtigt stedet.

Her ser vi igen, at den som har vundet emotionel dominans forlader stedet. Dette sker som i case 2 hurtigt efter volden afsluttes. Det kan ses i kontrast til gadevolden, som er observeret i by- og nattelivet. I nattelivet virker personen med emotionel dominans mere tilpas med at forblive på stedet, end hvis det forekom i dagtimerne. I henholdsvis case 4 og 6, er der en massiv tilstedeværelse af tilskuere, om end de finder sted i to vidt forskellige omgivelser. I begge cases kan vi observere en anspændthed blandt tilskuerne, der er bevidste om konflikten. Det interessante ved at sammenholde videocasene fra henholdsvis dag- og nattelivet er, hvem af parterne der forlader situationen i efterspillet. I dagtimerne ser vi en tendens til, at det er den situationelle stærke, altså ”vinderen”, der hurtig forlader stedet. Flugten af den situationelle stærke skyldes muligvis bevidstheden om bruddet på de sociale normer. Vold er en uacceptabel adfærd, og er jævnfør Collins en handling, som er svær for mennesker at overskride. Det kan argumenteres hermed, at der muligvis er en forventning om, at der er større risiko for at opleve vold i nattelivet end i dagtimerne, hvilket vi som tidligere nævnt har set i vores kvantitative omtællinger (figur 8 og 9). Derfor opfattes vold i nattelivet muligvis ikke som samme normbrud, som når volden udspiller sig i dagtimerne. Det at vi ikke forbinder dagtimerne og vores færden i heri med risiko for vold, gør muligvis chokværdien større og herved også normbruddet. Ved at opnå den situationelle dominans gennem vold kan det dermed have en social uhensigtsmæssig effekt. En måde hvorpå Anders i case 4 forsøger at omgå sin social uhensigtsmæssige adfærd, ses muligvis ved, at han efterfølgende tilbyder sin computer til en dreng som

tydeligt har fulgt hændelsen, inden han forlader stedet. Dette kan tolkes som et forsøg på at genetablere en situation, hvor han ikke fremstår som en normbryder og ellers usympatisk person.

Vi vil i følgende afsnit se nærmere på et enkeltstående tilfælde i vores cases, hvor der ikke etableres emotionel dominans og hvilken betydning dette har for efterspillet.

5.2.3.1 Uforløst vold

I en enkelt case ser vi et eksempel på en gadevoldssituation, hvor kampen om dominans virker uforløst. Det skal forstås således, at volden er blevet afbrudt før den emotionelle dominans var blevet etableret hos nogle af parterne.

Case 1: En dørmænd kommer ind i billedet. Han går stille og roligt hen til Robert og Søren. Dørmænden stiller sig imellem dem, hans front vendt imod Søren som stadig er synligt ophidset. Robert trækker sig væk. Søren peger på Robert og hen på de mandlige tilskuere. Dørmænden følger med Søren hen til mændene. Mens dørmænden og mændene taler sammen går Søren halvvejs hen imod Robert. Han trækker igen en finger over halsen og peger på Robert. Søren går nu tættere på Robert, som har sat sig op ad en væg. Søren læner sig fremover mens han gestikulerer vredt til Robert, mens han skælder ud. Dørmænden opdager dette og flytter sig ud midt imellem de to grupper, hvilket får Søren til at trække sig tilbage. Nu kommer Robert op at stå igen, han bevæger sig stille hen imod gruppen med Søren og de mandlige tilskuere, men dørmænden stiller sig i vejen og gestikulerer at Robert skal gå tilbage til hvor han kom fra. Dørmænden bliver stående imellem grupperne, han virker afslappet og autoritær, med begge hænder i lommerne.

Som det er vist i ovenstående case ser vi, at volden mellem Robert og Søren hurtigt bliver afbrudt, da en dørmænd træder til og skiller dem ad. Det interessante er her, at konfrontationsspændingen stadig er tydelig hos begge parter og især hos Søren. Det ser ud som om at Søren falder tilbage i bluster, hvorimod Robert virker rastløs men fortsat opsøger Søren. Søren bevæger sig hektisk frem og tilbage imellem de mandlige tilskuere og Robert. Han gør igen brug af trussel mod Robert idet, han trækker en finger over halsen. Søren fortsatte klare aggressive adfærd kan muligvis skyldes, at kampen om emotionel dominans blev afbrudt før den blev etableret mellem Robert og ham selv. Det der muligvis gør situationen endnu mere højspændt er, at Søren fik et slag lige før de blev afbrudt, og at han dermed bliver frataget muligheden for at gengælde handlingen i forsøget på at fastsætte den situationelle stærke kontra svage. Det er sandsynligt, at Søren anser konflikten som uafsluttet, hvilket også synes at kunne spores i hans adfærd i efterspillet, da han fortsat søger at komme i kontakt med Robert.

Vi har i det ovenstående fokuseret på de konflikthinvolverede parter i gadevoldssituationer i Aalborg. Herunder har vi set på optakten, voldens fysiske udtryk og efterspil. Vi vil derfor i det følgende afsnit se nærmere på tilskuerne og deres betydning for gadevoldssituationerne i Aalborg.

5.3 Tilskueren

5.3.1 Gadevoldens publikum

Overordnet ser vi, at tilskuerne griber ind i gadevoldssituationerne i Aalborg, om end på forskellig vis. Vores observationer ligger sig hermed op af Heinskou og Liebsts forskning, og viser ligeledes, at i 73,8% af situationerne intervenserer mindst én tilskuer i konflikten (Heinskou & Liebst 2017:49). Der er altså overordnet en tendens til, at tilskuere i en eller anden grad blander sig, når de er vidne til en voldshændelse. I vores visuelle empiri kan vi se, at tilskuerne oftest forsøger at blande sig inden konflikten eskalerer over i direkte voldshandlinger i form af slag og spark. Tilskuerne er dermed i langt de fleste tilfælde tidligt bevidste om konfrontationsspændingerne mellem de involverede parter, hvorfor de forsøger at deeskalere situationen. Endvidere ser vi, at tilskuerne er hurtige til at blande sig i voldssituationen med hjælp og omsorg til den situationelle svage. Tilskuerne spiller dermed en aktiv rolle i at neddæmpe konflikten, så længe der ikke er nogle formelle vogtere tilstede, såsom politi eller dørmænd (Heinskou & Liebst 2017:54).

Vi vil i det følgende mere detaljeret forsøge at belyse tilskuernes adfærd i gadevoldssituationer. Endvidere vil vi se nærmere på om tilskueradfærden har betydning for, hvordan gadevoldssituationen udspiller sig.

5.3.1.1 Opmærksomhed og vurdering af konflikten

En forudsætning for intervention ligger i en faktisk opmærksomhed rettet mod konflikten. Vi vil derfor i det følgende se nærmere på nogle af de identificerede forudsætninger for, at tilskuere har mulighed for at respondere på en given voldssituation.

I analysen af tilskuere i gadevoldssituationer erfarede vi to tendenser. Den første er, at tilskuerens egen oplevelse af at være vidne til en konflikt synes at have betydning for tilskuerens adfærd. Som Levine argumenterer, kan tilskuere til gadevold ikke vurdere behovet for intervention uden først at have opfattet og vurderet alvoren af situationen. Alene det at opfatte, at der en konflikt kan under nogle omstændigheder være problematisk for tilskueren, især i by- og nattelivet. De situationelle omstændigheder som præsenterer sig i by- og nattelivets miljø såsom høj musik, mange mennesker, mindsket reaktionsevne grundet alkoholindtagelse og manglende belysning, kan gøre det svært at opfatte en konflikt før den frigøres ud i vold. Et eksempel herpå ses i case 6.

Case 6: Kasper slår Tobias tre gange i ansigtet og Tobias falder om på dansegulvet. Tilskuerne ved bordet ser på, men forholder sig passive. Tobias' ven tager fat i Kasper og holder ham væk fra Tobias. Kaspers egen ven læner sig nu frem fra sin plads på bænken for at hive Kasper lidt i albuen. Kasper sætter sig ned ved bordet. I mellemtiden har Tobias fået hjælp af nogle tilskuere på dansegulvet. To kvinder som var tilskuere til hændelsen taler med Kasper og Tobias' venner og kontakter herefter personalet som fremskaffer en dørmænd. Kvinderne forklarer episoden til dørmænden og udpeger Kasper.

I denne case ser vi et eksempel på, hvordan tilskuerne ikke opfanger konflikten mellem Kasper og Tobias før den udløses i vold. Som nævnt ovenfor i et tidligere afsnit synes optakten imellem Kasper og Tobias næsten ikke-eksisterende. Den korte optakt koblet med omgivelserne, hvori situation udspiller sig kan bevirke at det er svært at både se og høre konflikten. Dette kan være en mulig årsag til, at de omkringværende tilskuere som sidder nærmest Kasper og Tobias ikke reagerer og sidder tilbage passive, da volden udspiller sig. Vi mener dog ikke, at deres passivitet skal anses som et udtryk for, at de er uvillige til at gribe ind. Der er nærmere tale om en situation, hvor tilskuerne står uden mulighed for at nå at aflæse konflikten og dens pludselige frigørelse ud i vold. Før tilskuerne overhovedet får opfattet og vurderet situationen er volden forbi. Tilskuerne ved bordet virker anspændte, dette ses især da Kasper vender tilbage til bordet efter volden. Stemningen er tydeligt trykket. Tilskuerne som har taget hånd om Tobias og hjulpet ham fra dansegulvet er i kontrast til tilskuerne ved bordet mere aktive i deres efterfølgende indblanding. Forskellen i respons hos de to grupper, kan skyldes at tilskuerne på dansegulvet får et nærmere indblik i de fysiske skader som Tobias er pådraget sig grundet Kaspers tre slag. Vi kan således antage at tilskuerne på dansegulvet har bedre mulighed for at vurdere og intervenere end tilskuerne som sidder ved bordet, som ikke har samme udsyn til de efterfølgende skader volden forårsager. De involverede tilskueres reaktionstid er dermed afhængig af, hvornår de opfatter konflikten og herefter vurderer dens alvor. Lignende betingelser ser vi i case 3, der også udspiller sig på et diskotek.

Case 3: Tumulten mellem Sebastian og Andreas er allerede godt i gang, da den opdages af tilskuere i baggrunden. En tilskuer i hvid skjorte kommer hurtigt på benene og observerer situationen. Han træder frem, men bliver holdt tilbage af Martin. Alle tilskuere som er opmærksomme på situationen forholder sig forholdsvis passive. Tilskueren i den hvide skjorte bliver blokeret i sit udsyn til volds-

situationen af Martin. Andre forsøger at træde væk fra konflikten idet pladsen er trang. En tilskuer træder ind for at stille sig mellem Martin og manden i den hvide skjorte, og en anden træder ind foran en kvindelig tilskuer, som er blevet fanget op langs en halvmur grundet slagsmålet. Der kommer hurtigt tre tilskuere til for at stoppe Andreas, der nu sparker og tramper på Sebastian. De griber fat i Andreas, og skubber ham fysisk væk fra Sebastian på gulvet. Efterfølgende samles en gruppe tilskuere hurtigt om Sebastian for at hjælpe ham.

Vi kan antage, at musikken er høj i case 3, da situationen udspiller sig lige ved dansegulvet på et fyldt diskotek. Dette er muligvis grunden til, at de første tilskuere, der opdager konflikten, er de tilskuere som visuelt direkte observerer tumulten mellem Sebastian og Andreas. Tilskueren i den hvide skjorte ser dem komme væltende fra dansegulvet og er straks opmærksom på, at der ikke er tale om venskabelig tumult imellem to mænd. Det at han rejser sig hurtigt får de andre ved bordet til at reagere. De vender fronten imod slagsmålet, som for at vurdere situationens videre udvikling. En kvindelig tilskuer virker først irriteret over tumulten, indtil hun synes at opdage alvoren. Helt fysisk kan vi observere, hvordan hun hurtigt træder tilbage, med ryggen helt op af en halvmur, for at vurdere situationen. Hvad der synes interessant i case 3 er, at tilskuernes vurdering og derigennem eventuel respons på voldssituationen synes forsinket og/eller forstyrret af Martin, der fysisk blokerer udsynet og den direkte afgang til voldssituationen. Martins aggressive adfærd og blokering af tilskuerne kan dermed virke som et afledende element for den egentlige voldshandling. Martins adfærd overfor tilskuergruppen bevirker samtidig, at flere tilskuere skrider beskyttende ind foran andre tilskuere, henholdsvis tilskueren i den hvide skjorte og kvinden. Denne vurdering af behovet for at intervenere beskyttende overfor andre tilskuere kan muligvis skyldes, at Martins adfærd skaber en sekundær konfrontationsspænding og en frygt for endnu et potentielt slagsmål. Dermed kan tilskuernes vurdering i forhold til intervention være funderet i en risikovurdering af et andet potentielt sammenstød. Nyere forskning viser, at én ud af seks voldsepisoder kan resultere i vold imod tilskuere, der forsøger at intervenere. Videre peger forskningen dog på, at der oftere er tale om mindre alvorlig vold, og at der i hovedparten af alle situationer, ikke sker noget med de intervenerende tilskuere (Liebst et al. 2017:10-12). Noget tyder ligeledes på, at tilskuere ikke blot vurderer risiko for sig selv, men også for de andre omkringstående tilskuere. Det ender derfor med, at det er en helt anden gruppe tilskuere, der formår at gribe ind overfor den oprindelige voldssituation mellem Sebastian, Andreas og Kevin, hvilket vi vil komme ind på senere.

Tendensen til at tilskuernes tilbøjelighed til intervention i nogen grad er styret af risikoen for egen personlig sikkerhed, illustreres ligeledes i case 1.

Case 1: Søren og de mandlige tilskuere står ved en bæk ved siden af kiosken sammen. De ryger og taler. Robert kommer hen til en af mændene for at tale med ham. De har en udveksling, hvor begge virker rolige. Søren blander sig og en diskussion opstår. Alt i mens passerer en del personer frem og tilbage i billedet. De er enten på vej i byen, ind i kiosken for at handle eller på vej hjem. Ingen af dem synes at forholde sig til diskussionen, men fortsætter deres ærinde. En af Roberts venner kommer til, da situationen mellem Søren og Robert bevæger sig over i et skænderi. Han forsøger at tale roligt med Søren. Søren og vennen har en kort udveksling som vennen til sidst trækker sig fra. Søren tager nu fat i Robert og skubber ham rundt. En kvinde og hendes mandlige ledsager passerer dem. Kvinden ser Søren og Robert i tumult og hiver ledsageren i modsatte retning og forlader billedet, den mandlige ledsager synes ikke at have opdaget dem. Der er nu ca. fire minutters pause, hvor flere tilskuere passerer ind og ud af billedet indtil konflikten blusser op igen. Roberts to venner cirkulerer lidt rundt, de er rastløse. De taler med en af de mandlige tilskuere, som ligeledes er rastløs over situationen. De skåler og taler lidt sammen. Situationen mellem Robert og Søren eskalerer da Søren griber fat i Robert og råber ham ind i hovedet. Roberts ven og den mandlige tilskuer trækker sig nu væk fra situationen. Søren vender sig om og rækker sin øl til en af de mandlige tilskuere, der står bag ham og ser på. Søren indtager bokseposition. Roberts ven forsøger nu at berolige begge parter og bryde dem op. Den mandlige tilskuer som før talte med Roberts ven kommer til for at hjælpe med at berolige parterne. Søren smider nu jakken og rækker den over til den mandlige tilskuer, der står bag ham. Manden griber den og ser forsat på mens Søren igen indtager bokseposition. Nu trækker Roberts ven den hjælpende mandlige tilskuer væk, de har en udveksling, hvor vennen træder delvis ind foran den mandlige tilskuer, som for at skærme for ham. Manden bevæger sig over til sine venner og forbliver der mens volden udspiller sig.

Det første vi observerer i case 1 er, at der kan spores forskellige typer af tilskuere. Donald Black og M. P. Baumgartner (1983) skriver, at der findes forskellige handlingstyper, da tilskuere både kan være passive og aktive, og at graden af intervention kan variere (Black og Baumgartner 1983:86). Den første type i case 1 er den til dels passive tilskuer, som hurtigt passerer forbi situationen uden videre registrering af eventuelle konflikter. Disse ses i case 1 som de tilskuere, der bevæger sig forbi konflikten, for at komme ind i kiosken eller for at bevæge sig til og fra byen. Hvorvidt disse til-

skuere aktivt eller ubevidst vælger ikke at forholde sig til konflikten er ikke til at sige. Men det er muligt, at en stor del af dem ikke har opfattet konflikten som mere end blot et skænderi grundet deres korte tilstedeværelse i situationen. Deres tilstedeværelse synes i denne case ikke at have nogen påvirkning på eskaleringens forløb. Den anden type tilskuere er klar over konflikten og forsøger at forholde sig til den. Det ses tydeligt i videomaterialet, at tilskuerne, i form af Roberts venner og de mandlige tilskuere, er meget opmærksomme på situationen mellem Søren og Robert. Vi observerer flere gange i løbet af den lange optakt, at tilskuerne direkte går ind og aktivt forsøger at deeskalere situationen mellem Robert og Søren. Endvidere ser vi flere gange, at Roberts venner og en af de mandlige tilskuere udveksler skål og taler forsonende sammen. Det er muligvis et fælles forsøg på deeskalering ved at skabe en positiv stemning. Til trods for mange forsøg på deeskalering må tilskuerne til sidst trække sig tilbage. At tilskuerne opgiver deres forsøg på at stoppe situationen kan muligvis skyldes en vurdering af, at risikoen ved videre indblanding er for stor, da hverken Søren eller Robert synes villige til at stoppe konfliktoptrapningen. Da volden frigøres trækker tilskuerne sig markant væk fra slagsmålet, hvor de forholder sig passive indtil en dørmænd henvender sig og stopper slagsmålet. Forsøget på deeskalering af situationen må dermed opgives, da risikoen for selv at ende i den voldelige udveksling bliver for stor for tilskuerne.

5.3.2 Den særlig grove voldssituation

I det følgende vil vi se nærmere på tilskuernes risikovurdering af gadevoldssituationen i forbindelse med *frenzied attacks*, der defineres som en særlig grov voldssituation. Case 3 viser os et eksempel herpå.

Case 3: Tumulten mellem Sebastian og Andreas opdages først af tilskuere i baggrunden. En tilskuer i hvid skjorte kommer hurtigt på benene og kigger på situationen. Han træder frem, men bliver holdt tilbage af Martin. Alle tilskuere som er opmærksomme på situationen forholder sig forholdsvis passive. Tilskueren i den hvide skjorte som bliver holdt tilbage af Martin, har en udveksling med ham. Andre forsøger at træde væk fra konflikten da pladsen er trang. En tilskuer træder ind for at stille sig imellem Martin og manden i den hvide skjorte, og en anden træder ind foran en kvindelig tilskuer, som er blevet fanget op langs en halvmur grundet slagsmålet. Andreas' kammerat Kevin slutter sig til for at tildele slag i maven på Sebastian. Da Sebastian vælter omkuld genoptager Andreas sit angreb med spark og tramp. Der kommer hurtigt tre tilskuere til for at stoppe Andreas. De griber fat i Andreas, og skubber ham fysisk væk fra Sebastian på gulvet. Efterfølgende samles en

gruppe tilskuere hurtigt om Sebastian for at hjælpe ham. Enkelte tilskuere er blot henne og se til ham, hvorefter de retter opmærksomheden imod Martin og Andreas som har bevæget sig lidt væk.

Vi observerer et markant skift i den gruppe af tilskuere som visuelt er uforhindret i at se Sebastian, der vælter omkuld og angrebet intensiveres. Jævnfør Collins og Weenink glider volden over i *frenzied attack*. Da Sebastian ligger på gulvet og fortsat tildeles slag og senere spark, synes dette at være et tippepunkt for tilskuerne. Hele situationens udvikling fordrer, at tre tilskuere føler sig nødsaget til rent fysisk at skubbe Andreas væk fra Sebastian. Herefter danner de omkringstående tilskuere en lille cirkel om Sebastian. De hjælper ham op at stå, imens de taler til ham og tjekker hans skader. Jævnfør vores tidligere analytiske afsnit, hvor vi har behandlet *frenzied attacks* i forbindelse med gadevoldssituationen i Aalborg, bliver Sebastian, da han falder omkuld, sårbar og 'ufarlig', hvilket ligeledes kræver en reaktion hos tilskuerne. De tidligere slag på Sebastian, da han stadig stod op, har altså ikke været tilpas uretfærdige og/eller farlige, til at den store gruppe af tilskuere har følt sig nødsaget til indblanding. Den manglende intervention tidligere, kan muligvis ses i relation til tilskuernes vurdering af egen sikkerhed, kontra den situation Sebastian befandt sig i, samt deres begrænsede udsyn til situationen. Det at Andreas forsætter sit angreb og stadig eskalerer det i form af spark, gør at kampen bliver urimelig og farlig. Vi vil derfor hævde, at kombinationen af Sebastians fald og den fysiske eskalering i voldshandlinger gør udfaldet for tilskuernes intervention. De vurderer den som farligere og anser det derfor som nødvendigt at gribe ind. Som observeret griber tilskuerne ind sammen og stopper volden. Der er altså flere tilskuere, som mener, de bør gribe ind i situationen på samme tid. Samtidig kan der argumenteres for, at der til tider er en sikkerhed i antal, hvormed der menes, at tilskuerne står stærkere i deres intervention qua det, at de er flere til at blande sig på en gang (Liebst et al. 2017:2, 14).

Som det er observeret i denne case, er der tale om en situation, hvor tilskuere griber ind i et *frenzied attack*. *Frenzied attack* som voldshandling vil dog ikke nødvendigvis udgøre et endegyldigt tippepunkt for tilskuerne. Interventionen i forbindelse med *frenzied attack* er påvirket af de situationelle omstændigheder. Eksempelvis ligger tippepunktet for intervention også i antallet af tilskuere som er villige til at blande sig samlet i situationen. Dette kan eksempelvis illustreres gennem case 8.

Case 8: Peter og Emil bevæger sig rundt om hinanden på kørebanen. Imens træder en tilskuer ind i billedet, han bevæger sig i rask gang fremad. Han kigger flere gange imens han passerer slåskampen. Slåskampen mellem Rasmus og Emil glider nu over i et frenzied attack. Tilskueren som passe-

rede slagsmålet kigger sig tilbage over skulderen efter han har passeret dem, dog uden at vende sig om. Tilskueren stopper først da han har god afstand til slagsmålet. Tilskueren ser tilbage på Peter, som ligger stille på cykelstien. Han tripper lidt fra side til side. Samtidigt stopper en cyklist som har kørt i retning af volden og derfor på afstand set episoden. Den nytilkomne tilskuer kigger efter Rasmus og Emil. Han springer af cyklen og bukker sig over Peter. Den første tilskuer småløber nu ned imod Peter. Rasmus kommer atter ind i billedet, for at hente den fastfood han efterlod før episoden. Han ser ikke på Peter. Tilskueren som var på vej ned til cyklisten og Peter vender straks hurtigt om. Peter kommer på benene med lidt hjælp. Han og cyklisten følges ud af billedet.

Den første tilskuer vi ser i case 8 vælger ikke at gribe ind da han passerer slagsmålet mellem Emil, Rasmus og Peter. Selvom han tydeligt er bevidst om situationen, og at denne er både unfair og farlig, gør han intet. Dette skyldes formentligt at han vurderer risikoen i forbindelse med intervention som værende for stor for ham selv. Der er ingen andre tilskuere tilstede og dermed ingen til at hjælpe, hvis Rasmus og Emil skulle vende deres voldshandlinger imod ham. Frygten for egen sikkerhed er formentligt videre styrket i det at slagsmålet bevæger sig over i et *frenzied attack*. Denne type af vold er afstumpet, og de som udøver den er i situationen indfanget af volden uden noget rationel greb om deres gerning. Det er derfor forståeligt hvis tilskueren, på baggrund af voldens voldsomhed, vurderer egen risiko som værende for stor, da han ikke kan hente hjælp hos andre tilskuere.

Da den anden tilskuer på cykel henvender sig til Peter, er Rasmus allerede på vej væk, hvorfor situationen ikke længere har samme element af risiko ved intervention for tilskueren. Hvad der er interessant i case 8 er, at den første tilskuer, som helt bevidst fravalgte at blande sig tidligere, ved cyklisten tilstedeværelse, vender om, for alligevel at tilbyde sin hjælp. Der kan hermed argumenteres for, at netop tilstedeværelsen af cyklisten giver en kortvarig tryghed i antal, der gør at den første tilskuer vender om. Tilskueren ændrer dog mening, da Rasmus kommer ind i billedet igen, ikke for at slå videre på Peter, men for at hente sin fastfood. Her trækker tilskueren sig helt og forsvinder ud af billedet igen.

Når vi sammenholder case 3 og 8 er det vigtigt at forholde sig til under hvilke omstændigheder volden opstår, når vi skal forstå tilskuernes reaktioner. Vi argumenterer, at tilskuernes adfærd påvirkes af sikkerheden i antal. Videre kan der i tråd med Latané & Darleys teoretiske arbejde, redegjort for tidligere, argumenteres for, at én tilskuers klare reaktion hjælper de resterende tilskuere, som stadig er i gang med at vurdere situationen til hurtigere at intervenere. Det er altså muligt, at det, at én til-

skuere vurderer og anerkender situationens om farlig fører til, at de resterende tilskuere vælger at blande sig i situationen. I det følgende vil vi se nærmere på de passive tilskuere, og hvad der eventuelt kan skyldes deres manglende intervention i situationen.

5.3.3 De passive tilskuere

Gennem vores observation og analytiske gennemgang af videocases blev vi bevidste om, at tidspunktet på døgnet kan have betydning for tilskuerintervention. Formålet med nærværende projekt har som nævnt i forskningsdesignet været at efterprøve allerede eksisterende teorier i en ny kontekst. Vi har dermed gerne villet se om de allerede eksisterende teorier omkring gadevoldssituationer og de tilstedeværende tilskuere kunne appliceres på Aalborg. I vores analyse har vi dog observeret en afvigelse i forhold til allerede eksisterende teorier omkring tilskuere og intervention.

Anden forskning har vist, at i tre ud af fire voldssituationer forsøger tilstedeværende tilskuere at intervenere på en eller anden måde, for at stoppe eller begrænse volden. Forskningen viser dermed, at i hovedparten af situationerne gør tilskuerne noget (Heinskou & Liebst 2017:54). Vores empiri bekræfter imidlertid ikke helt entydigt dette billede. Som nævnt indledningsvist ser vi analytisk, at tidspunktet har betydning for tilskuernes tilbøjelighed til at intervenere. Det blev observeret, at tilskuere, som befandt sig i gadevoldssituationer i dagtimerne, virkede til at tøve mere før de intervenere og generelt lod til at forholde sig mere passive end tilskuere i by- og nattelivet. Der kan være flere årsager til dette. Et argument kan være, at nogle tilskuere er mindre oplagte til at intervenere end andre. Et empirisk eksempel herpå ses i case 4.

Case 4: Under den verbale eskalering mellem Anders og Poul bliver de omkringsiddende tilskuere opmærksomme på diskussionen. Hoveddelen er børn og unge, som sidder ved de omkringværende computere og spilkonsoller. De virker rastløse, og en del kigger forsigtigt over på udvekslingen mellem de to voksne mænd. En enkelt voksen tilskuer som sidder imellem dem forsøger af flere gange at tale Anders til ro. Da volden frigøres virker tilskuerne alle overraskede over det pludselige udfald. Efterfølgende ses det at de unge tilskuere som befinder sig omkring situationen forholder sig passive. De er tydeligt alarmeret og anspændte.

Som vi ser i denne case, er størstedelen af de tilstedeværende tilskuere børn og unge. Disse kan ikke antages at være interventionsegne tilskuere. Vi mener, at børn og unge ikke i samme grad som voksne tilskuere er i stand til at vurdere situationen og risikoen forbundet med denne. Endvidere

mangler børn og unge ofte den fysiske styrke til at skille to voksne ad. Det er tydeligt i case 4, at de unge tilskuere har problemer med at vurdere situationen og derved også navigere i forhold til den. De fleste unge tilskuere er hurtigt opmærksomme på konflikten, men de er i tvivl om, hvordan de skal forholde sig til den. Situationen gør dem tydeligt rastløse og anspændte og deres generelle kropssprog synes at signalere utryghed. Selvom nogle af de unge tilskuere er tydeligt utrygge, forlader ingen af dem situationen. De forbliver passive. Deres reaktion kan muligvis skyldes de unges tilskuers alder, og hermed deres manglende erfaring med og evne til at vurdere voldelige situationer og risikoen. Den tøven vi ser hos de unge tilskuere synes altså at være forståelig i det at der er voksne og mere egnede tilskuere tilstede, som kunne gribe ind. I denne case, ser vi dog kun én voksen tilskuer gribe ind. Den anden voksne tilskuer, som sidder med ryggen til hele episoden, bliver først bevidst om konflikten da volden udløses, hvorefter han forsætter sit computerspil. Den tøven som unge tilskuere udviser i forhold til intervention kan ligeledes findes hos andre persongrupper i dagtimerne. Dette ses eksempelvis i case 2.

Case 2: Under hele den verbale eskalering mellem Oliver og Alexandra, forholder tilskuerne sig forholdsvis passive. Venerne til henholdsvis Oliver og Alexandra, er opmærksomme på situationen og virker anspændte. Oliver's kammerat trækker sig lidt væk og ser på. Alexandras veninde går i kontrast hertil tæt op og stiller sig skulder ved skulder med Alexandra, hun er også tydeligt anspændt. En midaldrende kvinde som står i indgangen til centeret, bliver også opmærksom på forløbet allerede fra starten af. Hun virker til at ligge mærke til Alexandras ophidselse da Oliver passerer hende den første gang. Kvinden bevæger sig rastløst rundt og kigger lidt på Alexandra og hendes veninde. Da Oliver og Alexandra støder sammen, trækker kvinden sig hurtigt væk og kigger tilbage på dem. Da Oliver har forladt stedet, cirkulerer kvinden ingen lidt tættere på Alexandra og hendes veninder, men tilbyder ikke sin hjælp og forholder sig passiv.

Den kvindelige tilskuers adfærd kan i denne case skyldes, at den voldelige situation er en uvant situation for hende. Hun bliver meget hurtigt opmærksom på konflikten og bevæger sig rastløst rundt alt imens hun holder øje med situationen. Det er muligt, at kvinden kan mærke den konfrontationsspænding som Alexandra eskalerer. Da volden frigøres trækker kvinden sig hurtigt så langt væk som muligt og holder blikket stift rettet imod de involverede parter. Selvom kvinden teoretisk kan hævdes at være egnet til at gribe ind, vælger hun alligevel ikke at intervenere i situationen. Samtidigt fravælger hun heller ikke tilskuerrollen ved at forlade situationen. Dette kan muligvis

have en række forskellige årsager. Med henvisning til vores figur 12 og 13 under vores deskriptive afsnit, kan der argumenteres for, at kvinden såvel som de unge tilskuere tilhører en statistisk underrepræsenteret gruppe som involveret i voldshændelser. Det betyder at disse personer normalvis ikke befinder sig i voldelige situationer, hvorved situationen vil være yderligere uvant. Dette kan betyde at det er svært for disse at vurdere, hvad der forventes af dem, samt hvordan de bør navigere i situationen. Endvidere mener vi, at der er en chokværdi i, at volden udspiller sig i dagtimerne. Som tidligere behandlet er det mere normalt, at vold opstår i by- og nattelivet, hvilket også fremgår af figur 8 og 9 ovenfor. I kontrast hertil symboliserer dagtimerne et sikkert miljø med ædru individer. Chokværdien i at opleve vold på nært hold, samt manglende erfaring med lignende situationer gør muligvis, at kvinden vurderer, at risikoen forbundet ved at gribe ind er for stor. Endvidere kan vi antage, at tilskuere i ædru tilstand er mere bevidste om deres personlige sikkerhed i forhold til intervention i gadevoldssituationer.

Den manglende intervention i dagtimerne kan dog ligeledes sammenholdes med voldens fysiske udtryk. Som behandlet tidligere er volden udført i dagtimerne langt mildere end vi ellers har observeret i de cases, der udspiller sig i nattelivet. Tidligere forskning viser netop, at folk sjældent forholder sig passive, hvis situationen vurderes tilpas farlig (Heinskou & Liebst 2017:47). I case 2 og 4 er der tale om en mild form for vold, hvor der primært skubbes. Volden er altså ikke lige så grov i dagtimerne, hvilket kan være forklaringsårsag til de passive tilskuere. Passive tilskuere er dog også at finde i nattetimerne, hvor vi ser mere grove former for vold. Vi vil i det følgende komme ind på, hvordan en passiv tilskuers tilstedeværelse alligevel kan få en intervenerende effekt i gadevoldssituationen.

5.3.3.1 Den passive tilskuers ubevidste intervention

Vi observerede videre, at i situationer, hvor tilskuerne forholder sig passive, kan deres blotte tilstedeværelse i nogle tilfælde fungere som en intervention. Dette observeres i case 7.

Case 7: Simon rejser sig hurtigt fra jorden og bevæger sig bestemt hen imod Jon. Jon har i mellemtiden fået fat i en cykel, som han slår Simon med – Jon rammer hans krop. En tilskuer træder nu ind i billedet, han går med hænderne i lommerne tæt fordi dem. Dette får begge til at træde et skridt tilbage og vende sig imod tilskueren. Da denne er forbi dem, vender de sig igen imod hinanden. Jon tager armene ud til siden og gestikulerer et tydeligt 'kom an' til Simon. Simon går lidt frem, men vender så om og går ud af billedet i samme retning som tilskueren.

Det som er værd at ligge mærke til i case 7 er, at tilstedeværelsen af tilskueren bevirker en kort pause mellem Jon og Simon, selvom tilskueren forholder sig passiv og blot bevæger sig forbi den voldelige udveksling. Noget tyder altså på at tilskuerens blotte tilstedeværelse i denne situation er nok til at distrahere Jon og Simon fra deres slagsmål. Denne distraktion får volden til at falde tilbage i bluster. Det er dermed interessant i case 7, hvordan der er en tilskuer, der forholder sig passivt til voldssituationen, men tilsyneladende alligevel får en betydning for voldens videre forløb.

Den uintentionelle intervention som udspringer af tilskuerens tilstedeværelse står i stærk kontrast til tilskueren i case 8. Tilstedeværelsen af tilskueren i case 8 påvirker ikke Emil og Rasmus' voldshandlinger imod Peter, selvom han passerer dem helt tæt på. Årsagen til, at tilstedeværelsen af tilskueren ikke har nogen synlig betydning for gadevoldssituationen skal sandsynligvis findes i typen af vold. Der er i case 8 som tidligere nævnt tale om et *frenzied attack*. Teoretisk betyder dette, at udøveren befinder sig i en voldstunnel, hvor vedkommende ikke sanser sine omgivelser eller handlingernes konsekvenser. Det er derfor let at antage, at Rasmus, idet han tildeler Peter 29 slag, befinder sig i et *frenzied attack* og derfor ikke lader sig påvirke af tilskuerens tilstedeværelse.

5.3.3.2 Teknologi og passiv intervention

Vi har yderligere observeret en teknologisk betydning for tilskuernes rolle i forbindelse med gadevoldssituationer. I case 5 ser vi, at en veninde og tilskuer til voldssituationen filmer voldshændelsen med sit eget mobilkamera. På grund af den moderne teknologi og mobiltelefoner med gode kameraser, er det i dag muligt for tilskuere at indgå i en anden form for intervention. Black og Baumgartner oplister som tidligere nævnt flere handlingstyper indenfor tilskueradfærd, herunder den *direkte* og *indirekte* indblanding. Den indirekte indblanding dækker over henvendelse til tredjepart, eksempelvis politi eller dørmand. Det kan argumenteres, at ved at filme situationen, er det en ny type af indirekte intervention under den igangværende voldshændelse. Det kan derfor være interessant fremadrettet at se nærmere på, hvilken betydning teknologien vil have fremover i forbindelse med voldssituationer, der udspiller sig i det offentlige rum.

Dette understreger blot det situationelle element i gadevolden, som tilskueren er underkastet, alt efter tilskuerens villighed, erfaringer, antallet af andre tilstedeværende tilskuere og omgivelsernes omstændigheder. Endvidere synes det også vigtigt at anerkende, at hver gadevoldssituation er et enestående fænomen, som opstår imellem individer, funderet i situationelle omstændigheder. Vi har i det ovenstående behandlet tilskuernes adfærd i forbindelse med gadevoldssituationer i Aalborg.

Med udgangspunkt i analysen af de deskriptive tabeller og videoobservation, vil vi afslutningsvis komme med et forslag til en forebyggende indsats på området i Aalborg.

5.4 Forebyggelse af vold i nattelivet

Kriminologien handler om at beskrive, forstå og forklare kriminaliteten som fænomen, og derigennem afdække kriminalitetens udbredelse, årsager og virkninger (Sørensen & Jacobsen 2013:15). Dermed kan der argumenteres for, at et af kriminologiens mest oplagte formål er at forebygge kriminalitet, om end dette også er et ambitiøst mål. Kriminalitet er ikke en entydig størrelse og dækker over mange forskelligartede handlinger. Kriminalpræventive initiativer skal derfor være målrettet den specifikke handling, hvorfor det handler om at kvalificere forebyggelsesindsatsen på baggrund af de kriminologiske teorier og empiri (Mannov 2013:275-276). Vi vil derfor i det følgende afsnit komme nærmere ind på forskellige kriminalpræventive tiltag indenfor uro og vold nattelivet, samt reflektere over samspillet mellem forebyggende initiativer og Aalborg som by.

På baggrund af vores ovenstående analyse, mener vi, at det mest oplagte fokusområde for en kriminalpræventiv indsats vil være nattelivet i Aalborg. Som både videocases og de deskriptive tabeller (figur 7, 8 og 9) klart illustrerer, sker volden hovedsageligt ud på de sene nattetimer. Derudover koncentrerer en betydelig del af volden sig i og omkring Jomfru Ane Gade, hvor der primært er barer og diskoteker. Vi mener at der hermed er tale om et klart "hot spot" for gadevold i Aalborg, hvilket understøttes af andet forskning, der viser at kriminalitet oftest koncentrerer sig omkring mindre geografiske områder (Weisburd 2015:135). Vores analyse tilslutter sig hermed andet forskning af gadevold, der viser samme tendenser for koncentreret af vold omkring natte- og bylivet (Heinskou & Liebst 2017, Pedersen et al. 2016).

Indenfor forebyggelse af vold i natte- og bylivet eksisterer der allerede forskning, som har særligt fokus på at undersøge nattelivet med henblik på at mindske risikoen for vold. Forskningen er baseret på en undersøgelse af bylivet i Montreal, Canada. Forskningen har påpeget, at aggressiv adfærd i nattelivet ofte finder sted i bestemte omgivelser i nattelivet (Geoffrion et al. 2015:2). Omgivelserne er noget der i større grad kan påvirkes således, at risikoen for voldelige udvekslinger i nattelivet sænkes. Ifølge studiet fra Montreal flytter *hot spots* sig natten igennem, som en direkte effekt af bevægelsen af beværtningernes gæster. Det bliver i studiet observeret, at gæster i starten af aftenen befinder sig i baren, bevæger sig videre imod dansegulvet, herefter tilbage i baren og afslutningsvis ud af beværtningen og ind i såkaldte 'skumle' omgivelser (eksempelvis gyder, porte, kroge m.m.)

(Geoffrion et al. 2015:8). Denne undersøgelse understøtter de observationer, som er foretaget i henhold til projektets cases. Majoriteten af voldshændelserne foregår i omgivelser, som også er at finde i den canadiske undersøgelse i Montreal. Der er således ofte tale om vold udført i nærheden af barer, dansegulv eller de såkaldte skumle omgivelser. Ligeledes påpeges det, at densiteten af gæster også har en mulig betydning for aggressioner på dansegulvet og ved baren. Endvidere argumenteres det, at de skumle omgivelser, når gæsterne forlader beværtningen, øger mulighederne for aggressiv adfærd. Disse forskellige omgivelser, som bevirker forhøjet risiko for vold, fremhæver Geoffrion et al., kan ændres således, at mulighederne for aggressiv og voldelig adfærd minimeres. I forbindelse med forskningen i Montreal foreslår Geoffrion et al. herunder træning og effektivisering af barpersonale, omlægning af beværtningens indre design, struktureret lukkeprocedure, samt bedre belysning af skumle omgivelser udenfor beværtninger. Dette skal dermed ses som mulige løsninger på de problematikker, som omgivelserne kan skabe i nattelivet og hermed øge risikoen for vold (Geoffrion et al. 2015: 8).

I Århus finder vi ligeledes et eksempel på et kriminalpræventivt tiltag, som har til opgave at regulere nattelivet og dermed øge sikkerheden. Århus kommune har i deres restaurationsplan fra 2013 søgt at sikre mangfoldighed i typerne af restaurationer i Århus midtby. Dette gøres for at sikre, at der ikke kommer en forhøjet koncentration af en bestemt type beværtning (Århus Kommune 2013:7). Dette gøres i praksis ved at bevillingsnævnet kategoriserer bevillingerne i type; A, B og C. Skalaen er opbygget således, at der rangeres mellem de ”lette” beværtninger og op til de steder som er belastet både støjmessigt og ordensmæssigt. Øverst i skalaen ligger dermed steder, såsom barer, diskoteker og spillesteder, med udskænkning frem til kl. 05.00 (Århus Kommune 2013:8). Denne kategorisering giver mulighed for at regulere antallet af tilstedeværelsen af de mere støj- og ordensmæssige belastede restaurationer, og er således også en måde at ændre nattelivets omgivelser. Argumentet er, at ved at regulere sammensætningen af beværtningstyper, regulerer dette samtidig typen og koncentrationen af gæster i bybilledet. Ligeledes antages det, at omgivelserne ikke bliver belastet i samme grad, som det eksempelvis ses i Jomfru Ane Gade, som indeholder en stor densitet af restaurationer med stor støj- og ordensmæssig belastning.

Overordnet set er der allerede igangsat forskellige initiativer i Aalborg, for at højne borgernes tryghed. Eksempelvis arbejdes der med konceptet *Et trygt natteliv*, hvilket er en koordineret og helhedsorienteret indsats under projektet *Tryk Aalborg*, med særligt fokus på området i og omkring

Jomfru Ane Gade.¹¹ Formålet er blandt andet at sætte fokus på uhensigtsmæssig adfærd i nattelivet og generelt forebygge og forhindre kriminalitet og uro, herunder også gadevold (Politi & Kommune, 2015). Samtidig finder vi i Jomfru Ane Gade en regulering af, hvem der må komme i området. Her er det juridisk bestemt, at mindreårige samt kendte rockere ikke er tilladte brugere af nattelivet i Jomfru Ane Gade (Søgaard & Houborg 2017:10). Vi ser dermed allerede forskellige implementerede forebyggende initiativer.

Foruden ovenfor nævnte forskning kan ændringer i form af kortere åbningstider for barer, ifølge Ingeborg Rossow og Thor Norströms (2012) forskning, ligeledes mindske forekomsten af vold i nattelivet (Rossow & Norström 2012). Når vi taler om forebyggende indsatser, er det samtidig essentielt at se på samspillet mellem kriminalpræventive initiativer og Aalborg som by. Eksempelvis ville et initiativ omkring kortere åbningstider muligvis have en skadende effekt på nattelivet i Jomfru Ane Gade. Vi er derfor bevidste om det særlige bymæssige ”miljø”, der er i og omkring Jomfru Ane Gade. Der kan derfor let opstå et dilemma mellem et forebyggende tiltag og et byplansmæssigt hensyn (Heinskou & Liebst 2017:55). Jomfru Ane Gade er et kendt kulturfænomen i både ind- og udland. En markant kriminalpræventiv modificering af bylivet, kan dermed have en uønsket effekt på Aalborgs by- og natteliv. Når der skal laves forebyggende indsatser, er det derfor nødvendigt at medtænke samtlige konsekvenser for et givent område.

¹¹ Tryk Aalborg er et primært samarbejde mellem Aalborg Kommune og Nordjyllands Politi, hvor andre samarbejdspartnere som bevillingsnævnet, restaurationer og dørmænd også er blevet inkluderet.

6 Konklusion

Alle gadevoldssituationer er helt igennem unikke, der ikke kommer til at udspille sig igen og ikke kan genetableres. Men der er alligevel nogle gængse kendetegn for gadevoldssituationerne i Aalborg, hvilke vi vil opsummere og konkludere på i det følgende afsnit.

På baggrund af vores deskriptive tabeller kan vi konkludere, at det er primært simpel vold, jvnfør § 244, der finder sted i Aalborg. Disse voldssager centrerer sig primært omkring bymidten, hovedsageligt omkring restaurationsmiljøet. Vi konkluderer af volden i Aalborg særligt er forbundet med by- og nattelivet, hvilket understøttes yderligere af gerningstidspunktets ugedag og tidsrum. Vi ser en klar tendens til, at voldshændelserne finder sted i weekenden fra kl. 00.00 til kl. 05.00 om morgenen. Vi er som tidligere nævnt bevidste om, at vores visuelle data er begrænset til kun otte videocases. Samtidig kan vi klart se i antallet af videocases fra by- og nattelivet (seks ud af de otte cases), at dette stemmer godt overens med vores deskriptive tabeller, der viser, at det er i disse omgivelser volden primært finder sted i Aalborg.

Derudover viser de deskriptive tabeller ligeledes, at det hovedsageligt er mænd, der både fremstår som de forurettede og gerningsperson. Vi kan igen konkludere, at dette matcher vores visuelle empiri, hvor kvinder er klart underrepræsenteret. Hvad der både illustreres og understøttes af vores videocases er derudover, at forurettede oftest befinder sig som enkeltindivider i voldssituationen. I hver fjerde sag er der derimod mere end én gerningsperson. Dette afspejler sig i vores cases, hvor der i to ud af de otte sager er mere én person, som udfører voldelige handlinger mod samme offer. Vi kan dermed konkludere, at selvom vores videocases ikke kan hævdes at være fuldt ud repræsentative for voldssituationerne i Aalborg, så afspejler de til trods det billede vores deskriptive tabeller viser.

Hvad vi ellers kan konkludere på baggrund af vores deskriptive tabeller er, at gerningsperson og forurettede i voldshændelser i Aalborg primært befinder sig i en alder fra 18 til 33 år. 67% procent af alle gerningspersoner har tidligere registreringer for involvering i andre voldssituationer. Forurettede var derimod dem der overraskede i tabellerne, hvor 47 % havde tidligere registreringer. Man kan dermed argumentere for, at der er visse personer, der har en større tendens til at havne i en voldelig udveksling. Derudover kan det konkluderes, at den helt umotiverede vold ikke er det gængse billede i Aalborg, da gerningspersonen og forurettede overordnet set har haft en eller anden form for kontakt inden den voldelige udveksling.

Som anden del af vores analyse kan vi konkludere, at det har været muligt at identificere et klart mønster i forhold til tilstedeværelsen af konfrontationsspændinger. Vi har fundet kortere eller længere optakter med opbygning af konfrontationsspænding i samtlige videocases med undtagelse af case 3, hvor vi ikke kan se optakten før volden udspiller sig.

Vi vidste på forhånd, at samtlige videocases ville udvikle sig til en eller anden form for voldelig udveksling. Det vi kan konkludere på baggrund af vores analyse er, at konfrontationsspændingerne eskaleres gennem nonverbal og verbal kommunikation, og at dette hovedsageligt finder sted gennem en gensidig eskalering, hvor begge parter spiller en konfliktoptrappende rolle. Den nonverbale kommunikation, som har betydning for situationen, aflæser vi i kropssproget, der signalerer spænding og frygt. Dette ser vi primært gennem rastløse og hektiske bevægelser. Den verbale eskalering ser vi i analysen i form af skænderi og bluster, hvor individerne samtidig fysisk læner sig ind over modparten. Vi kan på baggrund af vores analyse konkludere, at henholdsvis den nonverbale og verbale kommunikation primært viser sig som aktiv aggressiv og konfliktoptrappende adfærd. Dog har vi enkelte case-eksempler, hvor der er tale om en passiv eskalering. Her ser vi imidlertid stadig de anspændte kroppe og rastløse bevægelser, hvormed vi kan konkludere, at denne fysiske reaktion er tæt forbundet med konfrontationsspændingen i situationerne generelt. Det som adskiller sig er, at personerne i disse få cases holder et mere passivt kropssprog overfor modparten, et kropssprog der ikke signalerer kamp (såsom hvis man indtager bokseposition). Hvad der er interessant er, at den passive adfærd blot synes at øge konfrontationsspændingen yderligere. Vi kan kun gisne om, hvad en eventuelt aktiv aggressiv adfærd havde bevirket i samme situation, eksempelvis fremprovokeret den voldelige udveksling hurtigere. Man kan derimod overveje, om der ligger et direkte provokativt element i passiv adfærd i og med, at det underkender modpartens forsøg på at etablere situationens dominans.

Samtidig kan vi konkludere, at der ligger et interessant element i, de tilfælde hvor den ene part ikke når at opfatte og vurdere situationen som konflikt, og de derfor ikke er i stand til at navigere i konfrontationsspændingen. Her kan vi især observere, at indtagelsen af alkohol synes at være et forklarende element for gadevoldssituationen. Alkohol svækker vurderingsevnen, og personerne når ikke at vurdere alvoren i situationen. Den til tider korte optakt kan derfor give oplevelsen af meningsløs og umotiveret vold, da den ene part ikke synes at observere konfrontationsspændingen.

På baggrund af anden del af vores analyse, kan vi derudover konkludere, at der er specifikke mønstre for overskridelsen af vold. Helt konkret kan vi se, at kroppene bliver aktivt brugt i forsøget på at etablere dominansen i situationen. De involverede forsøger at fremstå store, brede og stærke, og

derigennem virke faretruende overfor modparten. Derudover ser vi lignende symboler såsom at smide jakken, stille øllen fra sig og indtage bokseposition, alle måder at vise, at vedkommende er klar til kamp. Tilskuere kan ligeledes bevirke en overskridelse af konfrontationsspænding, da de, selvom de ikke opfordrer aktivt til vold, er med til at sætte scenen for kampen og fokus på hvem der er situationens svage/stærke part.

Derudover er *getting the jump* ligeledes en strategi for overvindelse af konfrontationsspænding og hurtig etablering af dominans. Hvor voldens fysiske udtryk generelt er af mildere grad i dagstimerne kontra nattetimerne, ser vi blandt andet, at volden hurtigt virker mere voldsom i forbindelse med *getting the jump*-strategien. Denne strategi har som nævnt til hensigt hurtigt at sætte modparten ud af spil. Derudover kan vi konkludere, at i de voldssituationer, hvor en person falder til jorden, ligeledes har en tydelig konsekvens for voldshandlingerne. Dette finder vi netop i relation til begrebet *frenzied attack*. Et højt niveau af ophidselse, og mulig forstærkning gennem gruppedymanik gør det lettere at glide over i et *frenzied attack*, når en person ligger på jorden og derigennem er situationens klart defineret svage part. Så snart en person falder til jorden, og det glider over i et *frenzied attack*, kan vi se, at volden bliver markant grovere med blandt andet gentagne knytnæveslag, spark og tramp.

I analysen ser vi ligeledes på efterspillet efter gadevoldssituationen. I den forbindelse kan vi konkludere, at efterspillet i høj grad er styret af, om det udspiller sig i dag- eller nattetimerne. I dagtimerne er det den situationelle svage som forbliver i situationen, hvor de eventuelt modtager hjælp og omsorg fra de omkringstående tilskuere. Vold er en socialt uacceptabel adfærd, hvorfor ”vinderen” efterfølgende må fortrække fra situationen. Det er, som vores deskriptive tabeller underbygger, ikke ualmindeligt, at mange voldssituationer udspiller sig i forbindelse natte- og bylivet i Aalborg. Der ligger en forhøjet risiko for, at nattelivets sociale gnidninger fører til vold, ved indtagelsen af alkohol, da beruselsen lettere bevirker at individerne kan blive aggressive og svækker deres evne til selvregulering. Hyppigheden af voldssager i nattelivet kan dermed bevirke, at den ”vindende part” har en anden ret til at blive, på trods af den normbrydende adfærd. Derudover kan vi observere, at der ligeledes er et problem i voldssituationen, hvis situationens dominans ikke bliver etableret og dermed færdigslutter hændelsen. Her kan vi se, at de involverede parter glider tilbage i en uforløst konfrontationsspænding.

I analysens tredje del har vi kigget på tilskuernes adfærd i gadevoldssituationerne i Aalborg. På baggrund af vores observering, kan vi se, at tilskuernes intervention er betinget af en vurderingspro-

ces af situationen. Deres evne til at respondere, er afhængig af, hvornår de opfatter konflikten og herefter vurderer dens alvor. Vi ser dermed en tendens til, at de tilskuere, som er længere tid om at reagere på en given voldssituation, ikke synes at have de optimale forudsætninger for at se og vurdere situationen. Dette kan blandt andet skyldes dårligt udsyn, nyligt ankommet til situationen eller indtagelse af alkohol, der hæmmer en opfattelsesevne.

Når tilskueren registrerer en konflikt, kan vi konkludere, at der generelt sker en adfærdsændring. Visuelt kan vi se, at de gennem deres kropssprog reagerer på situationen ved eksempelvis at trække sig tilbage, aktivt blande sig i selve voldshandlingen, eller tilbyde hjælp efterfølgende. Hvornår der interverneres i situationen kan ligeledes være forbundet med egen risikovurdering. Vi ser som nævnt i case 8, at en tilskuer gør et forsøg på at blande sig, da volden er stoppet, men ved tilbagekomsten af en af voldsmændene, fortrækker han øjeblikkeligt igen. På trods af, at vi ikke har haft mulighed for at lave interviews med de involverede tilskuere, kan vi netop i case 8 se, hvordan han laver en egen risikovurdering gennem hans fysiske ageren. Samtidig har vi observeret at tilskuere ligeledes kan stille sig beskyttende ind foran andre tilskuere. Risikovurdering er dermed ikke kun rettet mod egen person, men kan også gøre sig gældende for andre omkringstående. Vi kan dermed konkludere, at den personlige sikkerhed har betydning for en mulig intervention, og hvornår der i så fald gribes ind.

Vi kan samtidig se i tredje analysedel, at interventionen i forhold til særlig grov vold, eksempelvis *frenzied attack*, kan være afhængig af antallet af tilskuere. Som observeret i case 3 ser vi, at en større mængde af tilskuere hurtigt griber fysisk ind sammen og i samarbejde får afbrudt volden. I kontrast hertil ser vi i case 8, at tilskuerne ankommer til situationen spredt og er få tilstede. Vi kan her konkludere, at interventionen i forhold til særlig grov vold således synes at være forbundet med omstændighederne, hvori tilskuerne befinder sig. Det kan dermed se ud som om, at antallet er afgørende for interventionen, hvilket kan sammenholdes med antagelsen om egen risikovurdering.

I forbindelse med vores analyse af tilskuernes adfærd, kan vi ligeledes konkludere, at der er en markant forskel i deres adfærd alt efter om situationen udspiller sig i dag- eller nattetimerne. Vi kunne konkret observere, at tilskuerne som befandt sig i gadevoldssituationer i dagtimerne, virkede væsentligt mere tilbageholdne og passive i deres intervention. At tilskuerne i dagtimerne overordnet set forholdt sig passive til voldssituationen, mener vi, skyldes de omgivelser hvori volden udspiller sig. Som konkluderet på baggrund af vores deskriptive tabeller finder størsteparten af voldshændelserne sted i by- og nattelivet, hvorfor vold i dagtimerne synes at have en større chokværdi for de tilstedeværende. Endvidere observerer vi, at tilskuergruppen som var tilstede i forbindelse med ga-

devoldssituationer i dagtimer, ligeledes er en persongruppe, der er underrepræsenteret i voldsstatistikkerne; ældre og børn. Sammenspillet med den uvante omgivelse for voldelig udveksling og en tilskuergruppe med antageligvis mindre erfaring med vold, kan dermed have betydning for deres egnethed og tilbøjelighed til intervention.

Vi har i analysens tredje del derudover berørt, hvordan den passive tilskuers adfærd på trods af en åbenbar passivitet kan have en betydning for voldssituationen. Tilstedeværelsen, om end ikke intervenserende, kan fungere som en intervention i voldssituationen. I eksempelvis case 7 ses det, at idet en tilskuer passerer forbi gadevoldssituationen, uden nogen former for respons på situationen, stopper deres voldelige udveksling øjeblikkeligt. Vi har yderligere i et enkelt tilfælde observeret, hvordan ny teknologi åbner for nye interventionsmuligheder for den ellers passive tilskuer. Vi ser at ny teknologi såsom mobiltelefoner med kamera giver muligheden for en proaktiv interventionsform for de omkringstående tilskuere. Det er en interventionsform, der har minimal risici for egen sikkerhed, det kan dog diskuteres, hvorvidt denne interventionsform har den optimale effekt for de involverede parter, da dette ikke stopper voldshændelsen, men blot dokumenterer denne.

Afslutningsvis har vi reflekteret over forebyggende tiltag i by- og nattelivet. Når et kriminalpræventiv indsats skal implementeres, er det vigtigt af have de situationelle omstændigheder for øje. Da hovedparten af alle voldssager finder sted i og omkring Jomfru Ane Gade, mener vi, at indsatsen skal rettes mod dette specifikke område. Samtidig erkender vi, at Jomfru Ane Gade er et kulturelt fænomen, hvilket man ligeledes er nødt til at tage med i de kriminalpræventive overvejelser.

Vi kan dermed overordnet konkludere, at der er visse teoretiske kendetegn omkring gadevoldssituationerne i Aalborg som går igen. Vi har som sagt efterprøvet allerede eksisterende teorier på empiri i en ny kontekst. Voldens dynamikker er påvirket af situationens omgivelser; tid, rum og tilstedeværende individer. Disse situationelle faktorer har dermed betydning for voldens karakter og udfoldelse, og herunder hvor let identificerbare de teoretisk funderede kendetegn er. Det er udelukkende i vores analyse af tilskuernes intervention i dagtimerne, at vi ser en lille afvigelse i forhold til andet forskning og teori på området. Hver gadevoldssituation er dermed helt unik, omend der synes at findes nogle universelle kendetegn og mønstre omkring voldssituationer.

7 Perspektivering

Vi har i det ovenstående primært fokuseret vores analyse på otte videocases baseret på overvågningskameraer fra Aalborg, erhvervet af Nordjyllands Politi i forbindelse med anmeldelse af vold. Brugen af videoanalyse er endnu ikke så udbredt. Vi mener, at der ligger et stort potentiale på dette område, blandt andet inden for kriminologi. Anvendeligheden af video som metode inden for kriminologi, skyldes især kriminalitetens lyssky natur. Det kan som tidligere nævnt være svært at observere kriminel adfærd, herunder vold, i øjeblikket, hvor dette udspiller sig. Her har vi set stort potentiale i anvendelsen af visuel empiri til analyse. Videomaterialet i nærværende speciale har eksempelvis givet os mulighed for at nærstudere fænomenet vold på en måde statistikker ikke muliggør. Vi har haft mulighed for at se nærmere på mikro-detajler og nonverbal interaktion, noget som i realtid næsten er umuligt at opfanget. Derudover har videomaterialet ligeledes givet os mulighed for at tilgå empiri, der ikke er påvirket af efterfølgende subjektiv fortolkning hos de involverede parter, hvilket eksempelvis ikke kan undgås i udarbejdelsen af offerundersøgelser. En udfordring ved visuel empiri er derimod hele dilemmaet omkring videoovervågning. Der er mange meninger omkring, hvor meget videoovervågning, der må være i det offentlige rum, og hvem der må tilgå dette materiale. Selvom der samfundsmæssigt ligger en problematik i mængden af videoovervågning, anfægter dette dog ikke anvendeligheden af videomateriale som empiri.

Ved at gøre brug af videomateriale er vi eksempelvis blevet bevidst om videre forskningsområder inden for specialets område, der kunne være interessante at uddybe. Vores undersøgelse af voldshændelser i Aalborg har blandt andet skærpet vores opmærksomhed på forskellen i vold begået i dag- kontra nattetimerne. Vi er blevet opmærksomme på, at der er markant forskel i voldens grovhed og udvikling, samt de involverede parter bevidsthed omkring de sociale omgivelserne. Derudover har det ligeledes været interessant at observere en klar forskel i tilskuernes adfærd, afhængig af tidspunktet på døgnet. Det kunne derfor være interessant gennem inddragelse af endnu flere videocases, at lave en mere dybdegående undersøgelse af eventuelle forskelle i vold udført i henholdsvis dag- og nattetimer.

Foruden en dybere undersøgelse af betydningen af dag- og nattetimer for voldshændelsen, er vi derudover blevet interesseret i menneskers subjektive begrundelse for at begå vold som videre forskningsområde. Dette er et forskningsområde som ikke belyses gennem bruges af visuel empiri. Som skrevet i vores teoretiske redegørelse af vold, skriver Collins, at motiver opstår i takt med at en konflikt forværres. I takt med at situationen eskalerer, begynder de involverede parter dermed at

forme en idé om, hvorfor de slås. Ifølge Collins bliver motiver brugt til at forklare situationen for én selv, og der er lang vej fra at have egentlige motiver til faktisk at begå vold (Collins 2008:337). Hvad vi finder relevant at undersøge yderligere ved voldsepisoden er derfor, hvilke motiver individer gør brug af, for at forklare voldssituationen. Hvad ser de involverede parter selv som årsagen til voldshændelsen? En måde at undersøge motiver for voldshændelser kunne eksempelvis være, at gøre brug af politiets afhøringsrapporter, hvor om muligt både gerningsperson og forurettede afhøres, for at få en anden vinkel på voldshændelserne. Inspirationen til dette videre forskningsområde udspringer af Heinskou & Liebsts nyere forskning på området (Heinskou & Liebst 2017), samt Justitsministeriets offerundersøgelse (Pedersen et al. 2016).

Ifølge offerundersøgelsen findes hovedårsagen til vold ifølge offeret; at *'gerningspersonen var psykisk syg eller ude af kontrol'*. Det er næsten hver fjerde offer, der har denne begrundelse for voldshændelsen, svarende til 45 % af de adspurgte. En anden forklaringsgrund ifølge undersøgelsen er uenighed eller skænderi, der eskalerer over i vold. 17 % oplyste dette som årsagen (Pedersen et al. 2016:68). Foruden de to ovenstående forklaringer, fandt offerundersøgelsen ligeledes svar som; hævn, vrede, misundelse, jalousi, røveri, seksuelle motiver, oplevet provokation, skulle vise sig, regulært overfald, som begrundelser for vold (Pedersen et al. 2016:69).

Heinskou og Liebsts forskning af motiver er lavet med empirisk baggrund i København. De skriver, at ét element er tilstedeværelsen af potentielle ofre og voldsudøvere, men gerningspersonen skal ligeledes være motiveret til at begå vold i situationen (Heinskou & Liebst 2017:16). Undersøgelsen af voldens subjektive aspekt er baseret på en kvantitativ kodning af afhøringer og beskrivelser af voldshændelsen. Fundne viser en klar overvægt af hændelser, hvor disrespekt optræder som hovedmotiv. Dette er anført i 61,6 % af hændelserne (Heinskou & Liebst 2017:16). Disrespekt som motiv for vold handler om, at gerningspersonen ikke har følt sig mødt med den forventede respekt i situationen. Oplevelsen af den manglende respekt og provokation giver anledning til vrede og aggression, der eskalerer over i vold. I 16,2 % af sagerne ses hævn som en motivation for vold, hvor der ligger et element af gengældelse og/eller retfærdiggørelse fra tidligere handlinger. Af andre motiver med negative følelser, peger forskningen på jalousi (5,4 %), hadvold (3 %), rivalisering (1,6 %) og ydmygelse (1,2 %). I 9,4 % af sagerne fremgår motivet dog som værende spænding, hvorfor positive følelser altså også kan være associeret med motiver for vold. Her er det spændingen og den intense følelsesoplevelse som søges (Heinskou & Liebst 2017:17-20). Samtidig har forskningen for øje, at vold ofte finder sted i forbindelse med en interaktionsproces. Motiver er dermed ikke noget, der udelukkende opstår hos gerningspersonen, men kan skabes gennem en gensidig eskalationspro-

ces (Heinskou & Liebst 2017:21). I vores deskriptive tabel (figur 18), ser vi ligeledes, at der i hovedparten af alle voldshændelser begået i Aalborg, findes en kontakt og/eller relation forud for situationens forurettede og gerningsperson imellem. Altså kan der argumenteres for, at vold i Aalborg ligeledes opstår på baggrund af en gensidig eskalationsproces. Der er dermed lavet andre undersøgelser af subjektive motiver og årsager til vold, og disse fund kunne være interessante af efterprøve i Aalborg.

Litteratur

- Antoft, R., & Salomonsen, H. H. (2012). Det kvalitative casestudium. I R. Antoft, M. H. Jacobsen, A. Jørgensen, & S. Kristiansen, *Håndværk og Horisonter, Tradition og nytænkning i kvalitativ metode*. Odense: Syddansk Universitetsforlag, s. 29-57.
- Balvig, F., & Kyvsgaard, B. (2009). *Man anmelder da vold? En analyse af ændringer i anmeldelsestilbøjeligheden for vold*. Københavns Universitet, Justitsministeriet, Det Kriminalpræventive Råd, Rigspolitiet.
- Baumeister, R. F. (1996). *Evil. Inside Human Cruelty and Violence*. New York: W. H. Freeman and Company.
- Black, D., & Baumgartner, M. P. (1983). Toward a Theory of the Third Party. I K. O. Boyum, & L. Mather, *Empirical Theories About Courts* (s. 84-114). New York & London: Longman, New York & London.
- Brinkmann, S., & Tanggaard, L. (2010). *Kvalitative metoder - En grundbog*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Bryman, A. (2012). *Social research methods*. New York: Oxford University Press.
- Bushman, B. J., & Cooper, H. M. (1990). *Effects of Alcohol on Human Agression: An Integrative Research Review*. Vol. 107 (No. 3), s. 341-354.
- Collins, R. (2008). *Violence. A Micro-sociological Theory*. Princeton: Princeton University Press.
- Danmarks Statistik. (2017). Statistikbanken. Hentet 22.03.2017 fra Danmark Statistik: <http://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1366>
- Dansk Socialrådgiverforening. (2017). *Dansk Socialrådgiverforening*. Hentet d. 07.07.2017 fra socialraadgiverne.dk: <http://www.socialraadgiverne.dk/raad-og-vejledning/trusler-og-vold/raad-til-voldsramte/>
- Domstolsstyrelsen. (2017). *Danmarks Domstole*. Hentet d. 28.06.2017 fra www.domstol.dk: <http://domstol.dk/HJOERRING/RAADGIVNING/TYPISKESTRAFFESAGER/VOLD/Pages/default.aspx>
- Duedahl, P., & Michael, J. H. (2010). *Introduktion til dokumentanalyse*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Flyvbjerg, Bent. (2010). Fem misforståelser om casestudiet. In Svend Brinkmann and Lene Tanggaard, *Kvalitative metoder*. København: Hans Reitzels Forlag, s. 463-487.
- Geoffrion, Steve, Josette Sader, Frederic Ouellet & Remi Boivin. (2015). Aggressive incidents inside a Montreal barroom involving patrons, barmaids and bouncers: A micro level examination of routine activity theory. *Crime Science – a Springer Open Journal*, s. 1-10.

Heinskou, M. B., & Liebst, L. S. (2017). *Gadevold. Sted, Dynamik og Omfang*. København: Djøfs Forlag, In Press.

Johansen, K. S., & Jacobsen, C. B. (2009). Formidlingspligt vs. tavshedspligt i sundhedsforskningen. I K. Hastrup, *Mellem mennesker - en grundbog i antropologisk forskningsetik*. København: Hans Reitzels Forlag, s. 207-222.

Justitsministeriets Forskningskontor. (2015). *Bekymring for vold og kriminalitet 2014*. København: Justitsministeriet.

Latané, Bibb; Darley, John M (a). (1968). Bystander intervention in Emergencies. *Journal of Personality and Social Psychology* , 8 (4), s. 377-383.

Latané, Bibb; Darley, John M(b). (1968). Group Inhibition of Bystander Intervention in Emergencies. *Journal of Personality and Social Psychology* , 10 (3), s. 215-221.

Latané, B., & Rodin, J. (1969). A Lady in Distress: Inhibiting Effects of Friends and Strangers on Bystander Intervention. *Journal of experimental social psychology* (5), s. 189-202.

Levine, M., Manning, R., & Collins, A. (2007). The Kitty Genovese Murder and the Social Psychology of Helping. *American Psychologist* (62), s. 555-562.

Liebst, L. S., Heinskou, M. B., & Ejbye-Ernst, P. (2017). On the Actual Risk of Bystander Intervention: A Statistical Study based on Naturally Occurring Violent Emergencies. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, s. 1-24.

Mannov, J. (2013). Forebyggelse af kriminalitet. I A.-S. Sørensen, & M. H. Jacobsen, *Kriminologi - en introduktion*. Hans Reitzels Forlag, s. 275-290.

Nassauer, A. (2016). From peaceful marches to violent clashes: a micro-situational analysis. *Social Movement Studies. Journal of Social, Cultural and Political Protest*, s. 515-530.

Nielsen, P. (2007). *Produktion af viden - en praktisk guide til samfundsvidenskabelig metode*. København: Net Teknisk Forlag.

Pedersen, A.-J. B., Kyvsgaard, B., & Balvig, F. (2016). *Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelserne 2005-2015*. København: Justitsministeriet. Københavns Universitet. Det Kriminalpræventive Råd. Rigspolitiet.

Pedersen, Maria Libak. (2015). *Vold begået alene og sammen med andre. Udviklingen i antallet af gerningspersoner i voldssager 1980-2013*. København: Justitsministeriet.

Phillips, C. (2010). A Review of CCTV Evaluations: Crime Reductions Effects and Attitudes Towards Its Use. *Criminal Justice Press, Vol. 1*, s. 123-156.

Poder, P. (2017). Randall Collins - interaktionsritualer, emotionel energi og voldens mikrosociologi. I I. G. Bo, & M. H. Jacobsen, *Følelsernes sociologi*. København: Hans Reitzels Forlag, s. 203-236.

Politi, N., & Kommune, A. (2015). *Et trygt natteliv*. Hentet d. 24.04.2017 fra Tryg Aalborg - en mere tryk kommune: <http://tryg.aalborg.dk/strategi/et-trygt-natteliv>

Rigspolitiet. (07. 07 2017). *statistik.politi.dk*. Hentet d. 07.07.2017 fra politi.dk: https://statistik.politi.dk/QvAJAXZfc/opendoc.htm?document=QlikApplication%2F2999_Public%2FPublic_IndsatsResultater.qvw

Rossow, I., & Norström, T. (2012). The Impact of Small Changes in Bar Closing Hours on Violence. The Norwegian Experience From 18 Cities. *Addiction*, 107(3), s. 530-537.

Schinkel, W. (2004). The will to violence. *Theoretical Criminology*, Vol. 8(1) s. 5-31.

Søgaard, T. F., & Houborg, E. (2017). *Sikkerhedsnetværk i nattelivet*. København: Justitsministeriet.

Sørensen, A.-S., & Jacobsen, M. H. (2013). Indledning. I A.-S. Sørensen, & M. H. Jacobsen, *Kriminologi - en introduktion*. Hans Reitzels Forlag, s. 15-40.

Weenink, D. (2014). Frenzied attacks. A micro-sociological analysis of the emotional dynamics of extreme youth violence. *The British Journal of Sociology (Issue 3. Volume 65)*, s. 411-433.

Weisburd, D. (2015). The Law of Crime Concentration and the Criminology of Place. *Criminology*, 53(2), s. 133-157.

Aalborg Karneval (2017). *Aalborg Karneval - Stjerneparade*. Hentet 09.05.2017 fra Aalborg Karneval: <http://www.aalborgkarneval.dk/dk/stjerneparade/>

Århus Kommune. (2013). *Alkoholbevilling*. Hentet 30.06.2017 fra Århus kommune: <https://www.aarhus.dk/da/erhverv/tilladelser-og-bevillinger/Alkoholbevilling.aspx>

Bilag 1 - Casepræsentation

Case 1

Case 1 udspiller sig i de sene nattetimer på åben offentlig vej. Søren sidder på en bænk, da han opdager noget længere nede af vejen. Søren rejser sig op, mens tre mænd kommer ind i billedet.

Mændene bevæger sig hurtigt væk hvorfra de kom og virker rystede. Søren opsøger nu en af mændene og gestikulerer til sit eget hoved og ansigt, imens han ligger hånden på skulderen af manden.

Manden virker desorienteret og værger for sig da Søren rør ham. Mændene og Søren ser ned ad gaden og ud af kameravinklen. Mændene virker rastløse. Søren tager flere gange fat i den første mand for at tjekke til ham. Søren henvender sig til en af de andre mænd, gestikulerer med knyttet næve og peger ned ad gaden.

Søren tager en cigaret i munden. Han tager sin jakke af og går ned ad gaden ud af kameravinkel. En af mændene følger efter ud af billedet. Nogle forbipasserende går ind i en nærliggende butik, imens de to resterende mændene står tilbage og ser efter Søren og deres kammerat. Søren kommer tilbage og får igen sin jakke. Søren og de tre mænd står tæt og taler sammen i en gruppe. Søren virker ophidset, han står med knyttede hænder. De går sammen tilbage til bænken for at ryge og tale. Imens de ryger passerer en del fodgængere dem på vej ind og ud af den nærliggende butik.

Robert kommer ind i billedet. Robert taler til en af mændene. Han har rolige bevægelser, armene hviler ned langs kroppen. To af Roberts venner kommer også ind i billedet. Vennerne holder lidt på afstand. Søren gestikulerer vredt imod Robert, mens han træder frem.

En af mændene går over til en af Roberts venner og de skåler. Robert bevæger sig frem og tilbage i kanten af kameravinklen. Forbipasserende giver ikke opmærksomhed til skænderiet mellem Robert og Søren. En af Roberts venner forsøger nu at tale Søren til ro. Søren er fortsat ophidset og træder truende frem imod vennen.

Robert begynder at blive rastløs og bevæger sig rundt et par meter fra Søren. Han gør flere opgivende udslag med armene. Roberts ven, som har forsøgt at tale Søren til ro, lader til at opgive og bevæger sig væk fra Søren. Søren går helt tæt på Robert, som træder bagud. Søren puffer ham væk fra sig. Roberts venner forsøger at få Robert til at gå med dem væk, hvilket Robert i første omgang gør. Søren går lidt efter Robert og trækker fingeren over halsen og peger imod Robert. Der er ro imellem de to grupper i cirka fire minutter indtil Robert bevæger sig tættere på Søren igen. Søren går hen til Robert, han gestikulerer vredt. Et forbipasserende par går hurtigt væk fra konflikten, da kvinden opdager skænderiet. En af Roberts venner og en af mændene fra tidligere forsøger nu at

stoppe skænderiet ved at tale Søren til ro. Robert forsøger at gå hen til de andre mænd, som stadig er ved bænken, men Søren stiller sig i vejen for ham. Søren griber nu fat i Robert og råber ham ind i hovedet. Roberts ven og manden trækker sig lidt væk. Søren rækker sin øl til en af mændene og indtager bokseposition. Robert træder tilbage og beholder armene ned langs siden, imens Søren træder truende frem imod ham. Roberts ven og en af de andre mænd forsøger endnu engang i fællesskab at stoppe konflikten. Søren tager jakken af og indtager atter bokseposition. Roberts ven og manden trækker sig hurtigt væk. Manden går over til sine venner og de stiller sig i sikker afstand til konflikten. Søren sparker og slår ud efter Robert. Robert forholder sig passivt. Han flytter sig lidt bagud og tager et sug af sin cigaret. Søren slår igen ud efter Robert, men han undviger og bakker lidt væk fra Søren. Robert slår ud efter Søren, der rammes i hovedet og snubler lidt bagud. Søren retter sig hurtigt op og indtager bokseposition igen. Nu kommer en dørmænd imod dem. Dørmænden går stille og roligt hen til optrinnet. Han stiller sig imellem parterne med fronten rettet mod den stadig tydelig aggressive Søren. Robert fortrækker ud til venstre.

Søren lader hænderne falde ned langs siden og begynder at gestikulere forklarende til dørmænden. Han peger på Robert og mændene. Dørmænden går hen til mændene og taler med dem. Søren går halvvejs over til Robert, peger på ham og trækker igen en tommel over halsen. Søren går det sidste stykke over til Robert og hans venner. Søren bøjer sig ned over Robert, som har sat sig op ad en mur og skælder ham ud. Dørmænden bevæger sig ud imellem grupperne. Søren går tilbage til mændene. Robert kommer op at stå igen og går hen imod Søren og mændene, men dørmænden blokerer vejen for ham og viser Robert væk igen. Dørmænden bliver på stedet indtil politiet ankommer.

Case 2

Case 2 udspiller sig i de sene dagtimer i indgangspartiet til et center. Alexandra står og snakker med en veninde nær indgangen. Folk passerer forbi. Alexandra står med fronten mod indgangspartiet, da Oliver og en ven kommer ind til venstre og passerer Alexandra og hendes veninde. Oliver kigger i retning af Alexandra. Alexandra vender sig rundt i retning af Oliver og veninden lige efter de er passeret hun ser vred ud. Veninden reagerer ikke på de forbipasserende mænd, men hun fornemmer at Alexandra er påvirket af noget og henvender sig til Alexandra. Veninden rækker armen ud imod Alexandra, lader til at forsøge at tale Alexandra til ro. Alexandra er oprevet og peger på sig selv. Hun vender og drejer sig, tager hænderne i siden. Veninden kigger efter Oliver og hans ven. Alexandra ligger armene over kors mens hun taler med veninden. Alexandra vender sig igen og kigger tilbage i retning af Oliver. Alexandra gestikulerer med armene at hun ikke er tilfreds. Alexandra

virker rastløst i sine bevægelser. Kigger tilbage i retning af Oliver. Veninden virker uforstående over Alexandras reaktion, hun står fortsat med armene lagt over kors. Alexandra går ud af billedet stadig kiggende efter Oliver. Veninden står tilbage med benene krydset og virker ikke tilpas ved situationen. Alexandra kommer tilbage, veninden tager hånden op til ansigtet, smiler og går lidt væk. Veninden går tilbage til Alexandra, fortsat med hånden op til ansigtet. Alexandra virker til at forklare sig, gestikulerer til sit tøj og derefter venindens. Alexandra hiver ned i jakken og sin trøje. Hun peger på sig selv igen, tydelig oprevet. Samler jakken omkring sig. Alexandra peger igen på venindens beklædning. Alexandra og veninden har en lang samtale, hvor Alexandra gentagne gange kigger sig tilbage over skulderen i retning af Oliver og hans ven. Hun retter flere gange på sit tøj. Alexandra forsvinder igen ud af billedet for at kigge efter Oliver, men denne gang følger veninden med. Forbipasserende går fortsat gennem kamerabilledet. En ældre kvindelig tilskuer observerer Alexandra og hendes veninde. Oliver og hans ven kommer ind i billedet igen, de går i retningen af udgangen. De passerer Alexandra og hendes veninde. Oliver har en verbal udveksling med Alexandra, imens han går mod udgangen. Oliver stopper op halvvejs mod udgangen, reagerer på et eller andet og vender om.

Oliver går tilbage til Alexandra, der står yderst i kameraets højre vinkel. Alexandra og Oliver står helt tæt på hinanden, Alexandra peger mod det sted hvor hun stod, da han første gang passerede hende. Den kvindelige tilskuer flytter sig længere væk. Oliver går et par skridt væk igen, som om han er på vej til at gå. Han vender sig pludselig om og tværer den sandwich, han var ved at spise, ud i ansigtet på Alexandra. Alexandra værger for sig, Oliver har stadig armen hævet mod Alexandras ansigt og Alexandra skubber ham i brystet. Oliver trækker sig tilbage, og Alexandra følger efter og skubber Oliver engang mere. Oliver værger for sig og forsøger at holde Alexandra på afstand. Alexandra trækker sig et par skridt tilbage. Oliver følger et par skridt med efter hende, men hun skubber ham væk. Der er kommet endnu en veninde til, veninderne står på hver deres side af Alexandra. Den kvindelige tilskuer flytter sig endnu længere væk. Oliver og Alexandra gestikulerer ophidset til hinanden, de har en tydeligt højlydt verbal udveksling. Alexandra trækker sig tilbage da Oliver går frem og bøjer sig ind over hende. Oliver's ven forholder sig hele tiden ved indgangspartiet, han står stille og ser på. Oliver går over til sin ven og de forlader hurtigt stedet sammen. Et par tilskuere kigger efter ham. Den ældre kvindelige tilskuer bevæger sig tilbage tættere på pigerne. Hun kigger lidt på dem på afstand. Den første veninde rækker Alexandra en serviet til at tørre sig i ansigtet med.

Case 3

Case 3 udspiller sig i nattelivet på et fyldt diskotek, nær dansegulvet. Sebastian og Andreas kommer ind i billedet fra vestre. Andreas holder Sebastians hoved låst ind under sin arm. De kommer fra dansegulvet. Sebastian og Andreas er ved at støde ind i to kvinder, der kommer gående ind fra højre, i retning af dansegulvet. De to kvinder træder hurtigt tilbage. Sebastians ven Lukas kommer og ligger en hånd på Andreas' skulder og forsøger at tale ham til ro. Andreas holder fortsat om Sebastians hoved og forsøger at slå ham i ansigtet. Andreas' ven Martin kommer ind fra højre giver Lukas, et hårdt skub, så han vælter tilbage og ud af billedet. Den ene kvindelige tilskuer bliver puffet ud til venstre og den anden bliver stående. En mandlig tilskuer i hvid skjorte taler med fremstrakte arme mod Martin. Samtlige mænd ved bordet bagved, rejser sig og ser på volden. Andreas skifter stilling, løsner sit greb og vender fronten mod Sebastian. Sebastian forbliver sammenkrøbet (men oprejst) og værger for sig med armene. Andreas begynder at slå ham med knyttet hånd oppefra, men kan ikke få et rent slag ind, da Sebastian forsat holder armene oppe og dukker sig. En anden ven til Andreas, Kevin, kommer ind i billedet fra højre. Han hjælper Andreas med at holde Sebastian tilbage, forsøger også at slå Sebastian. Andreas giver Sebastian et slag rettet mod ansigtet nedefra. Martin holder tilskuerne på afstand. Der opstår skubberi mellem Martin og den mandlige tilskuer i hvid skjorte og Martin snubler tilbage. Martin halvt sætter sig på Sebastian, der dermed kommer helt ned på gulvet. Andreas kigger i retning af tilskuerne, der har skubbet Martin. Kevin slår Sebastian fem gange i maven i takt med at han bøjer sig ned over Sebastian. Han sætter sig ned på hug ved siden af Sebastian for at slå yderligere tre gange.

En anden mandlig tilskuer træder ind foran den kvindelige tilskuer, for at beskytte hende. En tredje tilskuer i ternet skjorte blander sig i tumulten mellem Martin og den mandlige tilskuer i den hvide skjorte.

Da Sebastian vælter ned på gulvet støder de ind i en tilskuer med briller, der indtil da har siddet med ryggen til, forrest i billedet ved baren. Han vender sig og kigger på Sebastian på gulvet, og opdager at Sebastian bliver slået. Han går et par skridt tilbage, i dækning af søjlen ved baren, kigger overrasket op på Andreas. Kevin rejser sig og tager lidt afstand til Sebastian, hvor Andreas træder frem og først sparker Sebastian og bagefter tramper på ham. Herefter stopper flere tilskuere volden. Tilskueren med briller, en kvinde og en nytilkommen mandlig skubber Andreas væk. De presser ham næsten helt ned på jorden. Alle kigger ned på Sebastian og videre hen i retning af Andreas. Tilskueren med briller rækker ned efter Sebastian. En anden tilskuer ved baren bøjer sig ned for at hjælpe ham op. En dørmænd kommer til og tager Martin med sig. Den kvindelige tilskuer forklarer situationen

kort til dørmanden. Kevin forsvinder ud af billedet til højre. Tilskuerne kigger i retning af Andreas. En enkelt tilskuer er lige henne for at kigge ned på Sebastian, der ligger på jorden, hvorefter han træder tilbage igen.

Der står tre personer omkring Sebastian. Sebastian bliver hjulpet op på benene igen af de omkringstående, da han ikke selv umiddelbart kan rejse sig. Tilskueren med briller støtter ham. Tilskuerne i baggrunden vender tilbage til deres selskaber, da Sebastian kommer op at stå igen. De støtter ham ud af billedet til højre. Andreas træder ind i billedet igen, sammen med dørmanden og Martin. Andreas har armen kammeratligt på dørmandens skulder, imens han snakker ham ind i øret.

Case 4

Case 4 udspiller sig i et offentligt computerrum i dagtimerne. Poul står og taler til Anders. Poul sætter sig efterfølgende ved en computer. Anders og Poul forsætter diskussionen siddende. Poul peger på sin computer, og Anders gestikulerer vredt til Poul. En mandlig tilskuer som sidder imellem følger med i udvekslingen. Et barn som sidder lidt derfra rejser sig op og ser på dem. Anders bliver yderligere ophidset og den mandlige tilskuer forsøger nu at få Anders til at falde til ro. Anders rejser sig op og stirrer på Poul. Barnet overfor sætter sig igen på stolen, men har forsat blikket rettet imod konflikten. Den mandlige tilskuer forsøger igen at dæmpe konflikten, ved at hive let i Anders' ærme for at få ham til at sætte sig. Anders peger på sig selv og skælder ud. Poul lader til at ignorere Anders.

Tre unge drenge som sidder lidt derfra og spiller på konsol, registrerer konflikten og stopper deres spil. En af dem peger imod konflikten.

Anders farer nu over til Poul og nikker Poul en skalle på siden af hovedet, samtidig med at han fysisk skubber ham ind over bordet og ind i computeren med sin fulde kropsvægt. Poul forbliver siddende. Den mandlige tilskuer rejser sig hurtigt og får ført Anders tilbage til sin plads. Poul forbliver passiv på sin plads. De resterende tilskuere er alle opmærksomme på situationen og virker anspændte.

Anders henvender sig forsat vredt til Poul. Poul forholder sig roligt og bliver siddende på sin plads. Barnet fra tidligere stiller sig nu hen til bordenden ved siden af Poul og retter blikket imod Anders. Anders bliver opmærksom på barnets tilstedeværelse, hvilket stopper diskussionen. Poul læner sig bagud og kigger sig omkring på de omkringstående tilskuere.

Alle sidder herefter anspændt stille i noget tid, hvor Poul af og til kigger på Anders. Anders rejser sig og gestikulerer til barnet, at drengen kan komme over til computeren. Barnet tøver og Anders

gestikulerer endnu engang med hovedet, at computeren er ledig, imens han pakker sine ting sammen. Barnet bevæger sig langsomt over mod computeren.

Poul ligger armene over kors og bøjer sig frem overbordet. På vej væk går Anders igen hen til Poul, bøjer sig over ham, så de har ansigterne helt tætte. Poul placerer albuerne på bordet og folder hænderne foran sig. Tilskuerne er opmærksomme på en situationens videre udvikling, men Anders forlader herefter hurtigt stedet.

Case 5

Casen udspiller sig i de tidlige nattetimer på åben gade. Anne og hendes veninder er på vej hen ad gaden, da en bil i høj fart parkeres oppe på fortovet foran Anne, som er nød til at springe væk, for at undvige at blive ramt af bilen. Dennis springer ud af bilens førersæde og går resolut over til Anne, som nu står stille ude på kørebanen og råber til Dennis. Dennis træder tæt på Anne og råber hende ind i ansigtet. Anne bakker lidt baglæns imens hun smiler anspændt til Dennis. Dennis er tydeligt ophidset og råber forsat af Anne, han har armene ud fra kroppen og læner sig frem over. Dennis skubber til Anne flere gange så hun vakler bagud. Anne forsøger at værgе for sig.

Den ene af Annes veninder filmer hændelsen med sin mobiltelefon. De står lidt på afstand af Anne og Dennis. Dennis bliver opmærksom på, at han bliver filmet og vender sig og går over til veninderne. Han er ophidset og peger og råber på kvinden med kameraet og det er tydeligt at han ønsker det slukket. Da dette ikke efterleves griber han ud efter kameraet, og veninden bakker hurtigt væk. Kameraet slukkes.

Case 6

Casen finder sted i nattetimerne på et fyldt diskotek ved siden af dansegulvet. Kasper og Tobias sidder overfor hinanden i en samtale over bordet. Samtalen stopper og Kasper henvender sig til sin sidemand. I mellemtiden rejser Tobias sig og stiller sig ved bordenden. Tobias taler lidt med en kammerat og skåler herefter med resten af gæsterne ved bordet. Stemningen ved bordet er god og der tales på tværs. Der udveksles skål og ”high fives” blandt gæsterne ved bordet. Samtidigt har Kasper sat sig tilbage i sædet og deltager ikke længere i festen. Han ser anspændt og stille ud. Han taler igen kort med sin sidemand.

Tobias læner sig ind over bordet og rører noget på bordet foran Kasper, mens han taler til Kasper. Kasper rejser sig hurtigt op og slår Tobias i ansigtet tre gange med knyttet hånd. Tobias falder bagud og ned på dansegulvet mellem de mange mennesker. Da Tobias forsvinder ned mellem de dan-

sende gæster stopper volden. Tobias kammerat som stod ved bordenden tager fat i Kaspers skjorte for at berolige ham. De har en kort udveksling, hvor Kasper meget ophidset peger efter Tobias og slår vredt ud med armen. Tobias' kammerat ligger en hånd på Kaspers skulder og brystkassen. En af Kaspers venner, hiver ham i albuen ned på sædet igen og signalerer til Kasper at han skal sætte sig. Kasper sætter sig igen ned. Stemningen ved bordet er anspændt og afdæmpet.

I mellemtiden bliver Tobias hjulpet op fra gulvet af omkringstående tilskuere. En ven, der sad ved siden af ham tidligere, rejser sig for at hjælpe Tobias. Kammeraten, der stod for bordenden tidligere og stoppede Kasper, tjekker op på Tobias på gulvet. Tobias kommer op at stå igen, men er omtumlet. Tobias bliver hjulpet væk fra bordet imod baren. Kun de nærmeste tilskuere har deres opmærksomhed på Tobias. De andre gæste på dansegulvet har trukket sig lidt fra pladsen ved bordet, men fortsætter med at danse. To kvindelige tilskuere henvender sig til Tobias' ven, og mens de taler kigger de tilbage på Kasper. Kvinderne går op til baren, hvor de taler med personalet. Lidt efter dukker en dørmand op og kvinderne udpeger Kasper til ham. Dørmanden går ned til bordet og henvender sig til Kasper. Dørmanden tager Kasper med ud, en kammerat følger med. Kasper virker uforstående for, hvorfor han skal med. Kasper står og tjekker noget på sin mobil. Han har en rolig snak med dørmanden. Kaspers ven holder sig lidt i baggrunden, henvender sig til dørmanden og gestikulerer forklarende.

Case 7

Denne case udspiller sig i en mindre sidegade i de sene nattetimer. Jon stiller sig yderst i billedet, op ad trappen, for at lade vandet. Han når ikke at begynde, før Simon henvender sig til ham. Simon går tæt på Jon og læner sig ind imod ham. Simon har armene ud fra kroppen. Jon drejer sig halvt om for at se sig over skulderen på Simon. Simon leverer et hårdt knytnæveslag direkte i ansigt på Jon, trukket helt bagfra. Jon vælter bagud, dog uden at falde. Jon genvinder hurtigt balancen og går hen mod Simon. Simon går bagud, klar med armene oppe foran sig. Jon har armene klar ud til siden, håndfladerne vendt opad, gestikulerer til Simon at han bare kan komme an. Jon slår ud efter Simon og de begynder at tjatte til hinanden. Jon griber ud efter Simons hals, får fat og skubber Simon hårdt væk. Simon slår Jons hænder væk. Simon løber bagud i billedet, og Jon løber efter. Jon får svunget et slag mod Simon som får ham til at snuble, da han hurtigt flytter sig baglæns. Simon er kort nede at røre jorden, men kommer hurtigt op igen. I mellemtiden samler Jon en henstillet cykel op. Simon nærmer sig bestemt Jon igen. Jon svinger cyklen ind i Simon og rammer Simons krop. Efterfølgende smider Jon cyklen fra sig. En tilskuer passerer igennem billedet forbi Jon og Simon. Tilskueren

går forbi med hænderne i lommerne. Både Simon og Jon vender sig mod tilskueren og træder et par skridt væk fra hinanden. Da tilskueren har forladt billedet, vender de sig igen imod hinanden igen. Jon tager armene ud til siden, gestikulerer imod Simon at han bare kan komme an. Simon går lidt frem mod Jon, for derefter at vende sig om og gå væk i samme retning som tilskueren. Jon følger efter Simon ud af billedet. Simon vender sig lige kort mod Jon og de har en kort udveksling. Simon går derefter helt ud af billedet. Jon går tilbage og stopper ved en halv mur for at tisse.

Case 8

Casen udspiller sig i de tidlige morgentimer ved en stor vej. Peter kommer gående. Midtvejs stopper han op og tænder en cigaret. Emil og Rasmus kommer gående på modsatte side af vejen i samme retning som Peter. Rasmus går med noget fastfood i hånden. Peter retter henvendelse til Rasmus. Peter hæver hånden op (ligner et vink). Rasmus stiller sin fastfood fra sig og krydser vejen. Peter går ligeledes et par skridt frem. Peter løfter hænderne ud til siden med håndfladerne opad. Rasmus og Peter har nu en kort udveksling, hvor Rasmus og Peter skiftevis træder frem og tilbage overfor hinanden. Peter smider sin cigaret fra sig og skubber Rasmus, da han kommer helt tæt på. Emil som indtil nu har observeret, sætter i småløb over vejen, hvilket han afslutter i et hoppende knytnæveslag i hovedet af Peter. Peter vælter bagud og falder til jorden. Han slår en baglæns kolbøtte og kommer derved op at stå igen. Emil og Peter kommer i tæt tumult, indtil Peter hurtigt får lagt lidt afstand til Emil. Både Emil og Peter indtager bokseposition. Rasmus står lidt på afstand og ser på. Imens Emil og Peter går rundt om hinanden, med hænderne hævet til kamp går Rasmus stille og roligt halvt bag om Peter. Her forsøger Rasmus at slå ud efter Peter med knyttet næve. Peter undviger og bakker ud på kørebanen. Peter og Emil fortsætter deres bokseposition og går længere ud på kørebanen. En tilskuer kommer gående fra modsatte retning med fronten mod Peter, Emil og Rasmus. Både Peter og Emil forsøger at slå ud efter hinanden. Emil får et knytnæveslag ind og rammer Peter i ansigtet. Dette efterfølges af endnu et slag i ansigtet, imens Peter trækker sig tilbage over kørebanen og imod fortovet. Med det tredje slag rammer Emil ud i luften og Peter vender sig om og løber ind på fortovet. Rasmus går efter og holder et par meters afstand. Her passerer tilskueren hele situationen. Tilskueren fortsætter med blikket stift rettet fremad. Først da tilskueren har lagt afstand til situationen kigger han sig tilbage over skulderen et par gange. På fortovet rammer Emil, Peter med endnu to slag i ansigtet, hvilket vælter Peter bagover og ned på jorden, hvor han bliver siddende. Emil sparker til Peter og slår ud efter ham uden at ramme. Emil tager nu fat i Peters ben og trækker ham længere ind på fortovet. Peter forsøger at værgе for sig ved at holde fast i Emils ben.

Emil giver Peter fem slag i ansigt og på kroppen. Rasmus slutter sig nu til. Efter sine slag løber Emil væk fra situationen. Rasmus sætter knæet på Peter og giver ham i alt 29 slag. Rasmus bliver ved med at slå indtil Peter ligger helt stille. Da Rasmus stopper sine slag, stopper den tidligere passerede tilskuer helt op og kigger ned ad gaden imod Peter. En mandlig cyklist fra modsatte side af gaden, som kører i retning af slagsmålet, cykler over til Peter for at tjekke til ham. Peter kommer lidt usikker på benene igen. Cyklisten ligger kortvarig en hånd på Peters skulder og går med ham ud af billedet. Den første tilskuer vender om for også at gå tilbage mod Peter. Da tilskueren ser Rasmus løbe tilbage ind i billedet, for at hente sin fastfood, vender tilskueren straks om og går væk igen. Rasmus samler sin fastfood op, og løber skråt forbi cyklisten og Peter ud af billedet. Cyklisten og Peter forsvinder ud af billedet i samme retning.

Bilag 2 – Resultattabeller af kodeskema

Vedhæftet eksternt